

Täysistunto

Tiistai 21.4.2026 klo 14.00—17.41

Täysistunto alkoi klo 14.00. Täysistunto päättyi klo 17.41.

Puhetta johtivat toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.00—16.20) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (16.20—17.41).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 25/2026 vp.

3. Aloite puolustushankintojen sääntelystä

Kansalaisaloite KAA 4/2025 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 2/2026 vp

Ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on puolustusvaliokunnan mietintö PuVM 2/2026 vp. — Keskustelu alkaa. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Autto, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.01 **Heikki Autto kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos mahdollisuudesta saada esitellä puolustusvaliokunnan mietintö, joka koskee kansalaisaloitetta puolustushankintojen sääntelystä. Kyseessä on hyvin ajankohtainen aloite ajassa, jossa puolustushankintoihin panostetaan niin kotimaassa kuin ympäri maailman. On tärkeää, että koko eduskunta pääsee näin keskustelemaan siitä, miten Suomi tekee puolustushankintoja, millaisia pitkäaikaisia riippuvuuksia niihin liittyy ja miten huomioimme kansainväliset veloitteemme, kuten ihmisoikeudet ja humanitäärisen oikeuden.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Kiitos siis aloitteen tekijöille aktiivisuudesta. On tärkeää todeta, että jo tämä aloite itsessään on arvokas, sillä se avaa keskustelua aiheesta, joka on perinteisesti ollut varsin suljettu ja asiantuntijavetoinen.

Puolustushankinnat ovat keskeinen osa Suomen turvallisuutta. Niiden tehtävä on varmistaa, että Suomella on uskottava puolustuskyky kaikissa tilanteissa. Suomen puolustushankinnat nojaavat selkeisiin sääntöihin ja yhteiseen eurooppalaiseen lainsäädäntöön ja toimintatapoihin. Niitä ohjaavat tarkasti määritellyt kansalliset periaatteet, joiden keskiössä ovat suorituskyky, kustannustehokkuus ja sotilaallinen huoltovarmuus. Suomen hankkimien järjestelmien on sovelluttava reserviläisarmeijan käyttöön.

On syytä korostaa, että sotilaallinen huoltovarmuus ei ole yksityiskohta vaan turvallisuuden ydin: kyky varmistaa, että järjestelmät toimivat ja ovat ylläpidettävissä kaikissa olosuhteissa, myös poikkeusoloissa ja puolustustilan aikana. Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa nousi vahvasti esiin se, että puolustushankinnat eivät ole hetkellisiä päätöksiä vaan ne sitovat Suomea usein vuosikymmeniksi. Siksi hankinnoissa arvioidaan laajasti elinkaaren aikaisia riskejä, toimitusvarmuutta ja riippuvuuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloitteessa esitetään, että puolustushankintoihin tulisi säätää lain tasolla nykyistä laajempi velvoite huomioida ihmisoikeudet ja kansainvälinen humanitäärinen oikeus. Valiokunta suhtautuu näihin näkökulmiin vakavasti. On selvää, että Suomi toimii kaikissa tilanteissa kansainvälisen oikeuden ja meitä sitovien velvoitteiden mukaisesti. Samalla valiokunnan kokonaisarvio on, että nykyinen sääntelykehys mahdollistaa ulko- ja turvallisuuspoliittisten näkökohtien huomioon ottamisen eikä ainakaan estä niiden huomioimista päätettäessä puolustushankinnoista.

Ulkoasiainvaliokunnan lausuntoa seuraten puolustusvaliokunta kiinnittää huomiota tässä mietinnössä myös siihen, että aloitteen esittämää sääntelyä ei ole Suomen verrokkimaissa. Poikkeava kansallinen sääntely voisi kaventaa toimittajapohjaa, lisätä Suomen kustannuksia ja pahimmillaan viivästyttää kriittisten suorituskykyjen käyttöönottoa. Tässä turvallisuusympäristössä on keskeistä, että päätöksenteko on sekä tehokasta että ennakoitavaa. Suomen turvallisuus ei voi rakentua epävarmuuden varaan.

Haluun kiittää ulkoasiainvaliokuntaa myös muista tärkeistä näkökulmista, joita heidän lausuntoonsa sisältyy. Mietinnössä on näitä näkemyksiä tuotu laajasti esiin.

Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvaliokunta korostaa, että puolustushankinnoissa keskeistä on suorituskyky. Samalla järjestelmää on kuitenkin kehitettävä jatkuvasti muuttuvan turvallisuusympäristön vaatimuksiin. Erityisesti sotilaallisen huoltovarmuuden, riippuvuuksien ja elinkaaririskien arviointia tulee syventää. Lisäksi kotimaisen teollisen ja teknologisen osaamisen vahvistaminen on keskeinen keino vähentää riippuvuuksia ja parantaa Suomen omaa toimintavapautta pitkällä aikavälillä.

Puolustushankinnat ovat aina myös strategisia valintoja, jotka kytkevät Suomen laajempaan ulko- ja turvallisuuspolitiikkaan. Niillä rakennetaan paitsi sotilaallista suorituskykyä myös pitkäaikaisia kumppanuuksia ja toimintakykyä osana liittokuntaa. Tässä kokonaisuudessa korostuu tarve tehdä ratkaisuja, jotka ovat sekä sotilaallisesti kestäviä että poliittisesti harkittuja. Valiokunta katsoo, että nykyinen järjestelmä mahdollistaa tämän tasapainon säilyttämisen.

Samalla puolustusvaliokunta tunnistaa, että puolustushankintoihin liittyy väistämättä myös epävarmuuksia ja riippuvuuksia, joita ei voida kokonaan poistaa. Siksi keskeistä ei

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

ole riskien täydellinen eliminointi vaan niiden hallinta. Tätä tehdään vahvistamalla sotilaallista huoltovarmuutta, monipuolistamalla hankintalähteitä sekä kehittämällä kotimaista osaamista. Valiokunta pitää tärkeänä, että tätä työtä jatketaan määrätietoisesti myös tulevaisuudessa.

Arvoisa rouva puhemies! Edellä esitetyin perustein puolustusvaliokunta katsoo, että kansalaisaloitteessa esitettyä lainsäädäntöä ei ole perusteltua lähteä valmistelemaan. Valiokunta ehdottaa, että eduskunta hylkää aloitteen.

Samalla valiokunta korostaa, että puolustushankintojen kokonaisuutta on kehitettävä jatkuvasti muuttuvassa turvallisuusympäristössä vastuullisesti, sotilaallinen huoltovarmuus turvaten ja Suomen turvallisuus etusijalla. Suomen turvallisuus rakennetaan kestävästi — ei kiireessä, ei riskillä vaan vakaasti harkiten.

Arvoisa rouva puhemies! Kiitos mahdollisuudesta esitellä valiokunnan mietintö. Mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta, vasemmistoliiton ja vihreiden edustajilta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset valiokunnan puheenjohtajalle esittelystä. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä] — Näyttää siltä, että on syytä käydä jonkin aikaa lyhyttä keskustelua, joten pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää minuutin vastauspuheenvuoron, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. — Edustaja Kaikkonen.

14.08 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa kuultiin valiokunnan esittely, ja tämä asia oli myöskin ulkoasiainvaliokunnassa käsittelyssä. Kyllä se oma johtopäätös ja samoin keskustan johtopäätös tässä oli se, että tämäntyyppiselle sääntelylle ei ole tarvetta. Noita perusteluja oikeastaan tuossa Heikki Autto avasi aika laajasti.

Meillähän puolustustarvikkeitten vientiä säännellään mielestäni kohtuullisen selkeällä ja toimivalla tavalla. Näistä on tietysti hyvä käydä aina aika ajoittain keskustelua, ja tuonnin suhteen myöskin tietysti aina tehdään harkintaa niin että missään tyhjiössä nämä päätökset eivät synny.

Sanoisin, että tämä kokonaisuus sekä viennin että tuonnin suhteen on kestäväällä pohjalla Suomessa tällä hetkellä. Mutta tästä huolimatta on sinänsä tarpeellista, että aina aika ajoittain käydään periaatteellista keskustelua siitä, millä periaatteilla sekä vientiä että tuontia tehdään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

14.09 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Emme varaudu sotaan siksi, että haluaisimme sota, vaan siksi, että emme enää koskaan sotaan joutuisi. Sen takia maamme hankkii aina oman turvallisuuden varmistamiseksi parasta mahdollista kalustoa, on kyse sitten aseista, teknologiasta tai droonisuojusta, kyberturvasta, mitä esimerkiksi ihan viime aikoina suomalaisetkin ovat meiltä kaivanneet. Suomen pitää olla näissäkin kysymyksissä luotettava toimija, olemme sitten ostajana tai toisaalta puolustusmateriaalin myyjänä. Ennakoitavuutta, pitkäjänteisyyttä alleviivasi valiokuntamme puheenjohtaja, edustaja Heikki Autto. Haluan vielä vientilupakysymyksissä, jotka ovat tämän toinen puolikas, alleviivata sitä, että EU:ssa näissä asioissa pitäisi olla yhteiset pelisäännöt.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

14.10 **Riitta Kaarisalo sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä kansalaisaloite on tarjonnut meille arvokkaan mahdollisuuden käydä eduskunnassa keskustelua Suomen sotilaallisen puolustuksen hankintaa koskevista periaatteista. Uskottavan puolustuskyvyn materiaalihankinnat perustuvat aina ensisijaisesti suorituskykyperusteisuuteen. Silloin kun ostamme, meidän on ostettava sellaista, mikä aidosti vastaa puolustuskykymme tarpeisiin ja edellytyksiin.

Vaikka laki julkisista puolustushankinnoista ei velvoita huomioimaan esimerkiksi hankintamaan ihmisoikeustilannetta tai ulko- ja turvallisuuspoliittisia kysymyksiä laajemmin, on selvää, että näin me siitä huolimatta teemme, sillä aivan kuten kaikkien muidenkin EU- ja Nato-maiden myös Suomen on noudatettava kansainvälistä oikeutta, kansainvälisiä pakotteita sekä EU:n kansainvälisten järjestöjen sitovia päätöksiä. Tämä tarjoaa mielestäni erittäin hyvän viitekehyksen, jota vasten myös me hankintojamme toteutamme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen.

14.11 **Sanna Antikainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ylipäättään tämä koko aloite on aivan käsittämätön. Varsinkin tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa, kun meidän itäinen naapuri käy hyökkäyssotaansa Euroopassa, uhoaa ja uhkailee meitä, on käsittämätöntä, että on tahoja ja toisaalta että varsinkin tässä salissa on puolueita, jotka haluaisivat sitoa Suomen käsiä niin, ettei meidän puolustus olisi mahdollisimman hyvällä tasolla.

Tässä on jo aiemmin tuotu esille niitä seikkoja, että jo nyt otetaan esille ja otetaan huomioon meidän puolustushankinnoissa esimerkiksi ihmisoikeustilanne ynnä muut mutta niitten hankintojen kaikista tärkein asia on se, kuinka ne hankittavat tuotteet palvelevat meidän puolustautumista ja erityisesti Suomen ja suomalaisten turvallisuutta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

14.13 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yle uutisoi tänään: ”Yhdysvallat keskeyttää asetoimitukset Viroon. Keskeytys jatkuu niin kauan kuin sota Irania vastaan.” Vaikka tänäänkin tässä aloitteessa ehkä lähestytään sitä siitä näkökulmasta, miten voidaan varmistaa, että Suomi ei omilla puolustushankinnoillaan tue sellaisia maita, jotka loukkaavat räikeästi ihmisoikeuksia, niin tässä on mitä suurimmassa määrin kyse myös Suomen oman puolustushankintojen varmuuden ja luotettavuuden turvaamisesta.

Jos on kyse sellaisista toimittajamaista, jotka polkevat johdonmukaisesti ihmisoikeuksia ja vähät piittaavat kansainvälisistä sopimuksista, niin tämän kaltaisten maiden tapauksessa on myös suurempi riski, että Suomi ei saa sitä, mitä me tilaamme. Sen takia katson, että itse asiassa tällaisen harkinnan tuominen vahvemmin lainsäädäntöön mukaan voi jopa päinvastoin tukea Suomen turvallisuutta. Sen takia kannatan tämän aloitteen hyväksymistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

14.14 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi kiitos aloitteen tekijöille tämän tärkeän keskustelun tuomisesta tänne saliin, ja kiitos myös puolustusvaliokunnalle aloitteen asiallisesta käsittelystä.

Itse näen, että tässä on taustalla paljon muuttunut turvallisuusympäristö ja sen mukanaan tuoma vaade kansalaiskeskustelusta. Mielestäni tosi tärkeää on se, että meidän turvallisuuspoliittisessa keskustelussa kuuluu operatiivisten toimijoiden, asiaan vihkiytyneiden poliitikkojen lisäksi myös kansalaisten huolet ja äänet.

On selvää, että asejärjestelmiin, erityisesti tällaisiin elinkaareltaan pitkäkestoisiin ja suorituskyvyltään äärimmäistä tekniikkaa vaativiin, liittyy riippuvuuksia. Kuten edustaja Tynkkynen edellä totesi, tänään olemme juuri saaneet lukea siitä, mitä nämä riippuvuussuhteet voivat tuottaa. Siksi vasemmistoliitto kannattaa tämmöisen laajemman ulko- ja turvallisuuspoliittisen arvioinnin lisäämistä puolustushankintoihin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiuru, Pauli.

14.15 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos aloitteen tekijöille kansalaisaloitteesta. Se on aina arvokas asia, että saadaan keskusteluun tärkeitä kansalaisia huolettavia asioita. Sinänsähän aloite ei velvoita eduskuntaa hyväksymään sitä, mutta käsittelyyn se täytyy ottaa, niin kuin ulkoasiainvaliokunta on ottanut ja antanut hyvän lausunnon ja puolustusvaliokunnassa käsitelimme perusteellisesti asiaa.

Itse koen niin, että pienen maan ensisijainen tehtävä on selviytyminen, ja se koskee sitä myöten hankintoja, jotka on tehtävä suorituskykyperusteisesti. Meidän on hankittava sitä, mikä parhaiten vastaa meidän tarpeita. Maariskiä ei ole valitettavasti mahdollista arvioida, niin kuin olemme nähneet, kovinkaan monen vuoden aikajänteellä — osalla varusteista elinkaari on 50 vuotta. Nykyinen hankintaprosessi on nähdäkseni riittävä, riittävän perusteellinen, ja vastaa Suomen turvallisuustarpeita, ja sen takia aloitetta ei ole esitettyssä muodossa syytä hyväksyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

14.16 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteet ovat tärkeä tapa nostaa asioita käsittelyyn tänne saliin, mutta tämä kyseessä oleva aloite antaa ehkä vähän väärän kuvan meidän puolustustarvikkeiden hankinnoista, niin ettei siellä ihmisoikeus- ja humanitäarisiiä asioita otettaisi huomioon. Kyllä ne otetaan. Ne eivät kuitenkaan voi olla ainoa kriteeri, kun hankintoja tehdään.

Tähän on puolustusvaliokunta hyvin perehtynyt ja paneutunut, ja sen perusteella, mitä puolustusvaliokunta esittää ja mitä ulkoasiainvaliokunta on lausunut, minun mielestäni aloite on syytä hylätä.

Tämä puolustustarvikevienti on sitten sellainen asia, mitä pitäisi jumpata vielä enemmänkin, koska — niin kuin tässä edustaja Heinonen mainitsi — meillä Euroopassa käytännöt eivät ole yhtenäiset ja Suomessa ne ovat poikkeuksellisen tiukat paikka paikoin. Sen takia sitä pitäisi vähän katsoa kokonaisuutena läpi. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

14.17 **Nasima Razmyar sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä yhtä lailla kiitän tästä kansalaisaloitteesta ja sen tuomasta keskustelusta. Monesti ajattelen, että kansalaiset, ja tässä tapauksessa tämä aloite, ovat sellainen moraalinen selkäranka, jota tähän keskusteluun myöskin tarvitaan.

On yhtä lailla tärkeää esittää se, mitä tässä on esitetty: Suomalaisten turvallisuudesta on huolehdittava kaikissa olosuhteissa, ja juuri tämän vuoksi sekä Suomen että Euroopan puolustusta on vahvistettava.

Samalla meidän pitää kehittää kansainvälistä sopimusjärjestelmää nimenomaan turvallisemman tulevaisuuden puolesta. Sopimusten noudattamista on myös valvottava, ja mikäli näitä ei valvota, niin ne hienä menettävät merkityksensä. — Kiitän tästä aloitteesta ja toivon tähän arvokasta keskustelua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.18 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös omalta osaltani kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä. On arvokasta, että Suomi on demokratia, jossa voidaan näistä asioista keskustella, ja yksi tapa herättää keskustelua on tehdä kansalaisaloite ja sitten eduskunta sen asianmukaisesti käsittelee.

Toinen asia tämän puolustuksen ja puolustushankintojen ympärillä, josta on syytä käydä laajaa keskustelua, on se, että kun me tiedämme, että Suomikin on sitoutunut Naton piirissä nostamaan meidän puolustusbudjettia tulevina vuosina erittäin merkittävästi, niin mihin nämä rahat käytetään. Erityisesti politiikan piirissä on syytä tästä keskustella, ja siitähän meillä onkin parlamentaarinen työ käynnistynyt, mikä on erittäin arvokas ja tärkeä asia.

Joka tapauksessa olen tästä itse asiasta täysin samaa mieltä kuin mihin valiokunta on mietinnössään päätenyt ja mitä valiokunnan puheenjohtaja Autto tässä hyvin ansiokkaasti esitteli. On tärkeää, että pidämme kiinni meidän suorituskyvystä, että aseet, hankinnat ja järjestelmät sopivat meidän reserviläisarmeijaan, ja että huoltovarmuus on huomioitu. Eli kannatan tämän kansalaisaloitteen hylkäämistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen.

14.20 **Hanna Holopainen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Puolustushankinnat eivät useinkaan ole vain yksittäisiä pistemäisiä päätöksiä vaan mahdollisesti jopa vuosikymmeniksi ulottuvia sitoumuksia. Niihin liittyy hankittavan suorituskyvyn lisäksi riippuvuuksia, toimitusketjuja, huoltoa, koulutusta ja teknistä ylläpitoa. Siksi olisi mielestäni tärkeää varmistaa, että ihmisoikeus- ja humanitäärisen oikeuden näkökulmia, ulko- ja turvallisuuspoliittisia vaikutuksia sekä huoltovarmuuteen liittyviä riskejä tarkasteltaisiin nykyistä laajemmin ja järjestelmällisemmin osana hankintojen valmistelua. Siksi olen osana valiokuntakäsittelyä esittänyt tähän valiokunnan mietintöön lausumia, joiden tavoitteena olisi vahvistaa hankintoihin liittyvän päätöksenteon tietopohjaa ja pitkäjänteistä kokonaisarviointia. Näiden lausumien avulla eduskunta voisi lähettää vahvan ja vastuullisen ohjausviestin tuleville hallituksille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

14.20 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on nyt laajasti tuotu esille, että tätä arviointia tehdään jo nyt, mutta tämä ei puolustushankintojen osalta pidä paikkaansa. Ulkoasiainvaliokunta sai esimerkiksi asiantuntijalausannon, jossa tuotiin esille, että 2001—2025 vain yhden kerran on ulkoministeriöltä pyydetty ulko- ja turvallisuuspoliittista arviointia puolustushankinnoista. Itse asiassa tämä kansalaisaloitteen esitys ei edes ole kovin radikaali. Siinä esitetään, että kaikkea asekauppaa, mitä Suomi käy, koskisi sama velvoite kuin mikä koskee tällä hetkellä asevientä. Sinänsä tämä kansalaisaloite ei tähtää siihen, että se eksplisiittisesti määrittäisi, että jonkun tietyn maan kanssa ei sitä asekauppaa tule tehdä. On täysin selvää, että nykyisessä geopoliittisessa tilanteessa ulko- ja turvallisuuspolitiikka nivoutuvat tiiviisti toisiinsa, ja sen takia tällainen ihmisoikeusarviointi olisi ensiarvoisen tärkeää myös silloin, kun tehdään puolustushankintoja ja myös puolustusyhteistyötä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Linnell.

14.22 **Jarno Linnell kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hyvä asia, että kansalaiset haluavat osallistua keskusteluun puolustushankinnoista, maanpuolustuksesta — demokratialle tärkeä asia. Omasta mielestäni valiokunnan johtopäätös on selkeä ja perusteltu, kuten edustaja Autto toi esille.

Haluaisin kuitenkin tästä valiokunnan mietinnöstä nostaa yhden tärkeän viestin esille tähän hetkeen. Vaikka aloite esitetään hylättäväksi, keskustelu riippuvuuksista, maariskeistä ja huoltovarmuudesta on tarpeellinen, ja näitä meidän on kyllä syvällisemmin jatkossa arvioitava, kun teemme puolustushankintoja ja arvioimme elinkaarisriskejä. Tämä sama liittyy siihen, että yksi puolustushaara, oma kotimainen puolustusteollisuus, tänä päivänä on alue, mihin meidän pitää panostaa entistä enemmän.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

14.23 **Paula Werning sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän myös aloitteentekijöitä, mutta katson, että on tärkeää oikaista mielikuva, että puolustushankinnat olisivat säätelemätöntä aluetta. Päinvastoin ne perustuvat tiukkaan kansalliseen lakiin ja EU-direktiiviin. Suomi on sitoutunut kansainväliseen oikeuteen ja asekauppasopimuksiin.

Kuten on todettu, nykyinen sääntely ei estä ulko- ja turvallisuuspoliittisten näkökohtien huomioimista. Päätökset strategisista hankinnoista tehdään valtioneuvoston tasolla, ja niissä katsotaan kokonaisuutta, ei ainoastaan teknisiä ominaisuuksia. Emme tarvitse uutta byrokraattista kerrosta, joka voisi päinvastoin vaikeuttaa EU-tason yhteishankintoja, joita pyrimme parhaillaan helpottamaan.

Näillä perusteilla ja salissa nousseilla perusteilla en pysty kannattamaan kansalaisaloitteen hyväksymistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

14.24 **Inka Hopsu vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos kansalaisaloitteen tekijöille. — On tärkeää, että voidaan käydä yhteiskunnallista keskustelua puolustuksesta, kasvavasta puolustusteollisuuden alasta ja tästä kaikesta nopean ulko- ja turvallisuuspoliittisen muutoksen aikana. Keskustelun ei soisi olevan

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

politisoitunutta ja kärjistynyttä. Kaikilla lienee yhteinen maali Suomen ja globaalin turvallisuuden vahvistamisessa. [Vasemmalta: No ei ole!] — Aivan varmasti on. [Oikealta: Teilläkö ei ole? — Vasemmalta: Teillä! — Oikealta: Miksei ole?]

Suomen turvallisuus pohjaa niin vahvaan puolustukseen kuin sääntöpohjaiseen järjestelmään. On selvää, että valikoiva suhtautuminen kansainvälisten normien soveltamiseen syö sääntöpohjaisen järjestelmän uskottavuutta ja näin myös meidän turvallisuutta. Puolustusvaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan on todennäköistä, että EU:n puolustusvalmiushankkeita koskeva sääntely edellyttää jatkossa laajempaa kestävyytteen, vastuullisuuteen ja riskienhallintaan liittyvää arviointia kuin mitä Suomessa tällä hetkellä tehdään. Aloitteen ehdottamaan lainvalmisteluun ryhtymällä voimme vaikuttaa ja valmistautua juuri tähän. [Puhemies koputtaa] On tärkeää vahvistaa EU:n puolustuksen itsenäisyyttä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kivelä.

14.25 **Mai Kivelä vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä surullinen ajankuva, että vasemmistoliitto on ainoa ryhmä, joka valiokunnassa kannatti tämän kansalaisaloitteen hyväksymistä, sillä mikäli Suomi ottaa ihmisoikeudet tosissaan, niin täällä enemmistö kannattaisi sitä, ettei Suomi käy asekauppaa räikeästi kansainvälistä oikeutta rikkovien ja hyökkäyssotaa käyvien maiden kanssa.

No, ilmeinen epäkohta on Suomen osallisuus palestiinalaisten kansanmurhaan. Aivan minimivaatimus on se, että Suomi lopettaa kaiken asekaupan Israelin kanssa. Olen tätä esittänyt viime kaudella Israelin harjoittaman apartheidpolitiikan ja miehityspolitiikan takia, mutta viimeistään nyt Gazan kansanmurhan jälkeen tämän pitäisi olla kaikille selvää. Niin kauan kun Suomi on missään tekemisissä Israelin kanssa asekauppojen muodossa, Suomi on osaltaan osallinen ja vastuullinen palestiinalaisten sotton jatkumisesta. Lisäksi tämä on myös Suomelle riski. On riski sitoa asehankintoja maahan, [Puhemies koputtaa] joka syyllistyy rikoksiin ihmisyyttä vastaan ja jonka johtajat ovat etsintäkuulutettuja sotarikoksista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Autto.

14.26 **Heikki Autto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan korostaa sitä, että Suomi käy puolustusvälinekauppaa ainoastaan demokraattisten maiden kanssa. [Välihuutoja vasemmalta] Puolustushankintoja tehdään maista, joissa hallinnot voivat vaihtua itse asiassa moneen kertaan, jopa jo sen hankintaprosessin aikana, puhumattakaan siitä, kuinka tiettyjä järjestelmiä voidaan käyttää jopa vuosikymmeniä.

Näin ollen, kun tässä on mainittu yksittäisiä kumppanimaita tai liittolaismaita, voidaan nostaa vielä yhtenä esimerkkinä mukaan esimerkiksi sellainen sekä kumppani- että liittolaismaa kuin vaikkapa Unkari, jonka nykyinen hallinto on ollut hyvin ymmärtäväinen Venäjän harjoittamia julmuuksia ja kansainvälisen oikeuden loukkauksia kohtaan ja jonka kanssa varmastikaan ei ulkopoliittisesta tilanteesta johtuen mielellään vielä kaksi viikkoa sitten olisi tehty minkäänlaisia yhteisiä hankkeita, [Puhemies koputtaa] mutta nyt siellä vaalien jälkeen varmasti nähdään mahdollisuuksia siihen, että Suomi voi jälleen hankkeita tehdä. [Puhemies koputtaa]

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Elikkä tämä demokraattisten maiden kanssa kaupan käymisen ulottuvuus on tärkeää huomioida.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu.

14.28 **Kaisa Garedeu ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten tässä mietinnössä todetaan, Suomessa puolustusmateriaaleja koskevat hankintapäätökset tehdään niin, että ne tukevat puolustuksen tarpeita, huoltovarmuutta, Nato-yhteensopivuutta sekä kustannustehokkuutta. Suomalaisen suojaaminen tulee jatkossakin perustumaan operatiivisiin tarpeisiin, ei näihin lyhyen aikavälin poliittisiin trendeihin ja vasemmistolaisiin ideologioihin. On kaikin tavoin isänmaamme etu, että pidämme lämpimät suhteet Israeliin ja jatkamme hyvää yhteistyötä sen kanssa monella eri taholla, kuten puolustuksen, koulutuksen, teknologian ja yritys yhteistyön saralla. On tärkeää, että tämä kansalaisaloite hylätään. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kiljunen.

14.29 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On arvokasta, että tässä salissa kaikki ovat yhtä mieltä siitä, että tällainen kansalaisaloite on paikallaan erityisesti tässä tilanteessa, jolloin asevarainen turvallisuusajattelu on aivan uudessa tilanteessa kärjistyneen turvallisuuspoliittisen tilanteen vuoksi Euroopassa. Meilläkin käydään täällä Euroopassa sotaa. Venäjän aggressio Ukrainaan on ilmiselvästi muuttanut tämän turvallisuusympäristöämme.

Tässä täytyy kuitenkin muistaa heti se, mitä me asevaraisella turvallisuusajattelulla puolustamme. Emmekö me puolusta nimenomaan ihmisoikeuksia, kansalaisvapauksia, omaa yhteiskuntaa ja myöskin humanitaarista oikeutta? Nämä ovat ne isot kriteerit, minkä varassa me rakennamme näitä yhteiskuntia, demokraattisia, avoimia yhteiskuntia. Tämä on se sisältö tässä meillä.

Jäin pohtimaan edustaja Heinosen lausuntoa, kun hän sanoi, että emme me varaudu sotiin, jotta haluaisimme sotia, me pyrimme välttämään sotia. Kyllä, näin varmasti on, edustaja Heinonen on oikeassa, mutta ei olisi sotia ilman sotiin varautumista. Siinä mielessä tämä logiikka siitä, [Puhemies koputtaa] että kaikkialla käydään puolustusvoimilla hyökkäyssotiakin pahimmillaan, ja puolustusotia, niin kuin Ukrainassa tällä hetkellä... Paavi Leon sanat ovat hienot, [Puhemies koputtaa] kun hän pohti sitä, että nimenomaan hän ei siunaa maailman johtajia, [Puhemies: Aika!] jotka valmistautuvat hyökkäyssotiin, ja totesi: tappaakseen lajitovereitaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hyrkkö.

14.30 **Saara Hyrkkö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän minäkin aloitteen tekijöitä. On todella olennaista, että pääsemme keskustelemaan ajankohtaisesta asiasta. Suomi ja Eurooppa vahvistavat lähivuosina puolustustaan merkittäväällä tavalla, ja on olennaista, että se tapahtuu Suomen turvallisuuden kannalta parhaalla mahdollisella tavalla. Olisi johdonmukaista, että ne hyvät käytännöt, joilla me säätelemme asevientä, ulotettaisiin myös puolustushankintoihin.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Täältä oikealta laidalta salissa on annettu ymmärtää, että tämä aloite olisi jollain lailla ristiriidassa Suomen turvallisuuden kanssa, mutta asiahan on siis päinvastoin. Kyse on nimenomaan Suomen turvallisuuden ja huoltovarmuuden turvaamisesta. Nämä haitalliset riippuvuudet on eduskunta itsekin tunnistanut riskeiksi. Meidän ei kannata rakentaa puolustustamme sellaisten maiden varaan, joihin emme voi luottaa.

Kaikki yksityiskohtaiset kysymykset ja pulmat ratkottaisiin aivan normaalisti huolellisessa lainvalmistelussa. Minä kannatan tämän aloitteen hyväksymistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Yrttiaho.

14.31 **Johannes Yrttiaho vas** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Suomen historian suurin asehankinta on 64 amerikkalaisen F-35-koneen hankinta. Kyse on elinkaarikuluineen kymmenien miljardien laskusta veronmaksajille. Hävittäjähankinta ei kansalaisaloitteen esittämän ihmisoikeusarvioinnin ja kansainvälisen lain noudattamisen tai riskiriippuvuuksien seulasta hevin läpi pääsisi. F-35-hankintapäätös tehtiin vuonna 21 Marinin hallituksessa. Varoitin tuolloin hankkeen kustannuksista ja koko järjestelmän käyttökelpoisuudesta Suomen puolustamiseen ja sen muodostamasta riippuvuussuhteesta Yhdysvaltoihin. Nämä varoitukset ovat sittemmin nousseet laajempaan keskusteluun. Useat eurooppalaiset maat ottavat nyt F-35-hankinnoissaan taka-askelia osin järjestelmän kalleuden ja teknisten ongelmien ja hyvin keskeisesti sen luoman Yhdysvallat-riippuvuuden vuoksi. Peruuttamassa ovat Kanada, Sveitsi, Portugali ja Espanja. Nyt kysytään myös, varaudutaanko F-35:illä eilispäivän sotiin. Nykytaistelukentän drooniuhkkaan hävittäjä ei ole tehokas torjuntaväline. [Puhemies koputtaa] Kansalaisaloitteen esittämät lisäykset asekaupan sääntelyyn ovat perusteltuja ja kaivattuja. Sen osoittaa Suomen F-35-hankinta. Kannatan aloitteen hyväksymistä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

14.33 **Ville Kaunisto kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä aloitteesta. Suomen turvallisuusympäristö on totisesti muuttunut eikä vain väliaikaisesti. Puolustushankinnat perustuvat selkeästi määriteltyihin lainsäädännöllisiin periaatteisiin, suorituskykyvaatimukseen ja sotilaalliseen huoltovarmuuteen — siis parasta mahdollista isänmaan turvallisuudelle. Puolustusvoimien ammattilaisten johtamat perusteelliset hankintaprosessit toimivat hyvin, tekniset ja taloudelliset vaatimukset huomioidaan, ja ennen kaikkea hankinnat tehdään kokonaisuutena strategisesti kestävästi. Tämä on keskeinen lähtökohta, jota ei näkemykseni mukaan ole syytä horjuttaa, ja siksi kansalaisaloite on syytä hylätä. Sanon tämän ennen kaikkea Suomen varuskuntapääkaupunki Kouvolan edustajana — kaupungin, joka on ollut julkisuudessa droonien johdosta viime aikoina.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

14.34 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidän koko ajan pitää miettiä näitä puolustuksen suorituskykyjä ja sitä, kuinka me pystymme järjestämään uskottavan puolustuksemme. Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin pitäisi varmaan keskustella paljon enempi siitä, millä me päästään Suomen puolustuksen rakentamisessa

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

sellaiseen tilanteeseen, että sitä tehdään enempi Suomen ja Euroopan puolustusteollisuuden toimesta ja päästäisiin enemmän pois näistä riippuvuuksista, mikä tässä varmasti pitäisi olla, ja saataisiin näitä pitkän elinkaaren omaavia asejärjestelmiä ja muita tällaisilta alueilta, jotka me hyvin tunnemme. Näitä riippuvuuksia ja tällaisia ongelmia ei ole niin paljon näitten osalta, ja meidän pitäisi tätä keskustelua viedä ehkä enempiin siihen kuin tähän kysymykseen. En tiedä, onko ehdotettua sääntelyä, mitä tässä tulee, muissa verrokkimaissa, EU-alueella tai ehkä Pohjoismaissa. Tässä mielessä tämä valiokunnan mietintö on hyvä, ja tällä voidaan mennä eteenpäin, [Puhemies koputtaa] mutta tätä jatkokehittämistä minä mieltäisin enempi tähän, mistä niitä hankitaan ja miten me kyvykkyksiä itse rakennamme. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

14.35 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos perustelualoitteen tekijöille ja kiitos puolustusvaliokunnan puheenjohtajalle mietinnön asiallisesta esittelystä.

Katson tätä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tämän hetken doktriinin, arvopohjaisen realismin, kautta. Kun katsotaan sitä arvopohjaisuutta, niin ajattelen, että tavoitetila lienee, että emme toisaalta rahoittaisi sellaisia tahoja tai olisi riippuvaisia niistä, jotka esimerkiksi harjoittavat räikeitä kansainvälisen oikeuden rikkomuksia tai polkevat ihmisoikeuksia muuten. Olettaisin, että tämä on melko jaettu tavoitetila tässä salissa. No, realismia on todeta, että tähän tavoitetilaan me nyt ei päästä tässä hetkessä näin [Puhuja napsauttaa sormiaan] ilman että me vaarannetaan meidän puolustuskykyä. Se painaa minun mielestäni totta kai tässä keskustelussa, enkä ole kuullut kenenkään sitä argumenttia ohittavan täällä.

Realismia on myös todeta, että meillä on oikeasti riippuvuuksia, joihin liittyy isoja epävarmuuksia ja riskejä. Jos katsotaan niitä maita, joilta meillä on hyvin kriittisiäkin teknologioita tällä hetkellä meidän puolustuksessa, niin on rehellistä myöntää, että niihin liittyy kasvavaa epävarmuutta. Tämän takia on hyvin tärkeää, että systemaattisesti nyt katsotaan ja mietitään. Minusta edustaja Holopaisen omassa vastalauseessaan tekemät lausumaehdotukset ja se teksti ovat tältä osin erinomaisia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

14.37 **Mari Kaunistola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Käsittelemämme aloite ja sen synnyttämä keskustelu puolustushankinnoista ja niiden kriteereistä ovat tärkeitä. Näistä asioista onkin kyettävä keskustelemaan, ja nykyajattelua on keskeistä aina aika ajoin haastaa, jotta voisimme keskittyä yhteiskuntana menemään eteenpäin.

Puolustushankinnoissa on keskeistä kuitenkin puolustuskyky, ja ne ovat isosti osana strategisia valintoja, päätöksiä, ja niin ollen myös tarkkaan harkittuja. Aloitteessa esitetty sääntely voisi todennäköisesti kaventaa puolustushankintojemme vaihtoehtoja ja mahdollisesti hidastaa päätöksentekoa, mikä taas sitten voisi lopulta vaikuttaa puolustuskykyymme tai huoltovarmuuteen. Suomi on jo nyt toiminnassaan sitoutunut noudattamaan kansainvälistä oikeutta ja kansainvälisiä päätöksiä. Tämä ei ole muuttunut, ja se on tärkeää muistaa. Kansalaisaloite on näillä perusteilla syytä hylätä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

14.38 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun puhutaan puolustushankinnoista ja kun puhutaan myös puolustusyhteistyöstä, niin on selvää, että esimerkiksi Israelin kohdalla kyse on myös aseteknologian kehittämisestä, tutkimustoiminnasta, jota myös Suomi näillä asehankinnoillaan vahvistaa. Me tiedetään myös näiden asiantuntijalausuntojen pohjalta, joita ulkoasiainvaliokunta sai, että näitä aseita ja tätä aseteknologiaa myös testataan toistuvasti ja on testattu pitkään esimerkiksi Gazassa.

Olen täysin samaa mieltä siitä, että jos meidän ulkopoliittinen johto korostaa, että pienen maan etu on sääntöpohjaisen järjestelmän noudattaminen, kansainvälisen oikeuden noudattaminen, niin sitä ei voida tehdä valikoiden. Suomi on nimenomaan viime vuosina kasvattanut ja tiivistänyt riippuvuutta Israelista, ja tämä on myös Suomen oman edun näkökulmasta täysin kestäväntöntä. [Timo Heinonen: Sehän tapahtui juuri, kun te olitte vallassa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Jukkola.

14.39 **Janne Jukkola kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ymmärrän, miksi tämä kansalaisaloite on tehty ja se on saanut kannatusta. Kukaan meistä ei halua sotaa tai mahdollistaa raakuuksia.

Pääsiäisviikolla vierailin eduskunnan Ukraina-ystävyyseriön mukana Ukrainassa ja näin, mitä Venäjä siellä tekee. Sen vakavuutta ja toimia ei voi vähätellä. Meillä on tuon maan kanssa 1 300 kilometriä yhteistä rajaa, ja se todellisuus on kohdattava, ja on myös varauduttava siihen.

Meidän on äärimmäisen tärkeää vahvistaa huoltovarmuuttamme kaikin keinoin ja näyttää, mihin me pystymme. Oma puolustusteollisuus on merkittävä osa sitä. Tässä maailmantilanteessa ei ole sopivaa lisätä puolustusteollisuudelle sääntelyä, ja siksi esitän tämän aloitteen hylkäämistä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

14.40 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edeltävissä aloitetta arvostelevissa puheenvuoroissa on yhtäältä väitetty, että nykyinen hankintaprosessi on jo riittävän perusteellinen ja siinä riittävästi otetaan huomioon ihmisoikeuksien kaltaisia tekijöitä. Toisaalta on väitetty, että jos nyt sitten ihmisoikeuksien huomioon ottaminen kirjattaisiin ihan lain tasolle, niin se sitoisi Suomen käsiä kohtuuttomasti ja heikentäisi meidän puolustustamme. Ajattelen, että molemmat väitteet eivät oikein yhtä aikaa voi pitää paikkaansa. Joko ihmisoikeusharkinta on perusteltua ja tarpeellista ja järkevää tai sitten se ei ole. Itse ajattelen, että se ilman muuta sitä on.

Edustaja Ronkainen totesi, että ihmisoikeudet eivät voi olla puolustushankinnoissa ainoa kriteeri, ja eihän tässä aloitteessa sellaista esitetäkään vaan sitä, että se ihmisoikeusseulonta on nykyistä vahvempaa.

Edustaja Heinonen peräänkuulutti EU:ssa yhteisiä pelisääntöjä. Kannatan tätä lämpimästi. Useinhan EU-lainsäädäntö etenee sitä kautta, että jäsenmaat tekevät

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

kansallisesti joitakin aloitteita, jotka sitten ruokkivat EU-tason keskustelua. Jonain päivänä meillä on ehkä tämän kansalaisaloitteen kaltainen laki koko EU-tasolla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

14.41 **Juha Hänninen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä. Se on tärkeä osa demokratiaa, että voidaan tämmöisiä aloitteita tehdä ja käydä ihan asiallista keskustelua täällä isossa salissa.

Mutta varsinainen asia: Me tarvitsemme sellaiset asejärjestelmät, joilla pärjätään viholliselle ja sen asevoimille. Eli tarvitsemme parhaat mahdolliset järjestelmät, eikä siinä pidä olla vaihtoehtoja. Oma puolustusteollisuutta pitäisi vahvasti lisätä, ja se on just tänään se hetki, jolloin se pitää viimeistään aloittaa. Eli omavaraisuuden ja huoltovarmuuden pitää tapahtua syvän, syvän rauhantilan aikana. Eli me ollaan nyt hyvin etenemässä tämän asian suhteen. Kansallinen turvallisuus on maamme ykkösasia, se on ykkösasia, se tulee ensin. Kannatan, että hylätään tämä kansalaisaloite. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Täällä on vielä pyydetty vastauspuheenvuorot edustajilta Pauli Kiuru ja Heinonen, ja mikäli ei ole suurta tarvetta, niin sen jälkeen siirrymme puhujalistaan. — Edustaja Kiuru.

14.42 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos asiallisesta, rakentavasta keskustelusta. — Eilen vietettiin evakkopäivää. Olen itsekin evakon poika, ja täytyy sanoa, että kyllä se on jäljen jättänyt ja nämä asiat menevät useamman sukupolven eteenpäin, valitettavasti.

Suomen tavoite on aina rauha. Sen takia meillä on Puolustusvoimat, sen takia meillä on puolustusministeri, sen takia meillä on puolustusvaliokunta. Olemme puolustamassa, tavoite on rauha. Sen jälkeen mennään ikään kuin tähän keinovalikoimaan, miten sitä rauhaa ylläpidetään. Yksi keino on se, että hankimme sitä, mikä on markkinoilla parasta. Meidän tehtävämme on pitää huolta Suomessa asuvien ihmisoikeuksista. Siitä ei ole montaa vuosikymmentä, kun 440 000 ihmistä lähti evakkoon ja heidän ihmisoikeutensa oli silloin aivan maanrakoon työnnetty.

Niitä maita, joista aseita, suorituskykyisiä aseita, voidaan hankkia, ei ole kovin paljoa maailmassa. Se on hyvin pieni joukko, [Puhemies koputtaa] mistä suorituskykyistä asevarustusta on hankittavissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Heinonen.

14.44 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on saanut keskustelussa vähän sellaisen kuvan, että nykyhallituksella olisi toisenlainen linja kuin esimerkiksi edeltävällä, pääministeri Sanna Marinin hallituksella. Silloin Marinin hallitus, johon myös vasemmistoliitto ja vihreät kuuluivat, teki F-35-hankinnan Yhdysvalloista, ja Israelista Daavidin lingot päätettiin hankkia tuolloin. Haluankin kiittää pääministeri Marinin hallitusta siitä, että näissä kysymyksissä edettiin Suomen turvallisuus edellä.

Tuossa edellä edustaja Kiljunen vähän jotenkin ihmeellisesti kuvaili tuota minun puheenvuoroani. Totta kai sellainen kukkien täyttämä maailma olisi parempi kuin se, missä varaudutaan siihen, että joku hyökkää, mutta, edustaja Kiljunen, jos olisitte salissa,

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

olisin halunnut kysyä teiltä, ettekö te näe eroja diktatuurien ja demokraattisesti toimivien maiden välillä. Me asumme aggressiivisen diktatuurin naapurissa, ja kun naapuria emme voi valita, niin valitettavasti meidän on silloin varauduttava myös pahimpaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Varsinainen puheenvuoro, edustaja Hyrkkö.

14.45 **Saara Hyrkkö vihr:** Arvoisa puhemies! Aivan aluksi vielä kerran kiitos kansalaisaloitteen tekijöille ja tukijoille. On tosi arvokasta, että pääsemme tämän aloitteen myötä keskustelemaan erittäin ajankohtaisesta aiheesta. Kun Suomi ja muu Eurooppa vahvistavat tulevien vuosien aikana puolustustaan merkittävästi, niin on olennaista varmistaa, että se tapahtuu Suomen turvallisuuden ja meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikan kannalta parhaalla mahdollisella tavalla.

Tässä kansalaisaloitteessa esitetään, että tulevissa puolustushankinnoissa huomioitaisiin kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja kansainvälisen humanitäärisen oikeuden tavoitteiden toteutuminen sekä muut ulko- ja turvallisuuspoliittiset seikat. Tämän voisi ajatella olevan Suomen kaltaiselle maalle itsestäänselvä asia. Asevientä sääntelemmekin juuri tähän tapaan. Käytännössä aloitteen hyväksyminen tarkoittaisikin sitä, että nykyiset vientiä koskevat hyvät käytännöt ulotettaisiin myös tuontiin ja puolustushankintoihin. Ulkoministeriön tehtävä olisi aseviennin tapaan ihmisoikeusvaikutusten sekä humanitäärisen oikeuden toteutumisen arviointi myös asehankinnoissa. Minusta on hankala nähdä, miksi olisi huono asia, että tulisimme tietoisiksi niistä vaikutuksista ja riskeistä. Puolustushankintojen nykyistä monialaisempi valmistelu vahvistaisi Suomen huoltovarmuutta ja siten Suomen turvallisuutta. Puolustushankinnat sitovat Suomen turvallisuuden toimittajamaihin jopa vuosikymmeniksi. Siksi on selvää, että näitä hankintoja on tarkasteltava Suomen kokonaisturvallisuuteen, ulkopoliittikkaan ja ihmisoikeussitoumuksiin vaikuttavina poliittisina päätöksinä.

Arvoisa puhemies! Nyt rakennetaan uutta maailmanjärjestystä. Sitä maailmanpolitiikan asetelmaa, johon olemme vuosikymmenien aikana tottuneet, ei enää ole. Itse ajattelen, että meillä on Suomea velvollisuus kaikella toiminnallamme rakentaa sellaista maailmanjärjestystä, jossa kansainvälisellä oikeudella ja ihmisoikeuksilla on edelleen merkitystä. Se on myös Suomen kaltaisen maan etu. Kauppa ei ole vain kauppaa, vaan siinä on kyse myös vaikutusvallasta, ja asekaupassa sitä poliittista vaikutusvaltaa vasta käytetäänkin.

Arvoisa puhemies! Tämä aloite on linjassa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan kanssa. Valtioneuvoston puolustusselonteon mukaan Suomen puolustustarvikkeiden viennin tulee noudattaa kansainvälisiä velvoitteita vastuullisesti ja sen tulee perustua tarkkaan tapauskohtaiseen harkintaan. On perusteltua ajatella, että nämä samat periaatteet ulottuisivat viennin lisäksi myös puolustusmateriaalihankintoihin. Selonteossa todetaan niin ikään, että on tärkeää vahvistaa EU:n strategista autonomiaa turvallisuuden ja puolustuksen alalla sekä vähentää haitallisia riippuvuuksia — tämä siis puolustusselonteossa. Eduskunta on puolestaan todennut, että Suomen riippuvuus vain muutamasta toimittajamaasta on tiettyjen kehittyneiden asejärjestelmien osalta suurta ja että liiallinen riippuvuus yksittäisistä maista voi heikentää Suomen huoltovarmuutta. Eduskunta on kehottanut puolustushallintoa huomioimaan tämän ja linjannut myös, että epävakaa maailmantilanteessa materiaalihankintojen on tuettava myös Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Arvoisa puhemies! Tämä aloite ei koske menneitä hankintoja vaan tulevaisuutta. Se ei myöskään koske yhtäkään tiettyä maata, mutta on ymmärrettävää, että tietyt ajankohtaiset tilanteet keskustelussa nousevat esiin, ja otan siksi itsekin yhden esimerkin.

Yksi Suomen kumppaneista puolustusmateriaaliyhteistyössä on Israel, joka on toteuttanut Gazassa laajamittaisia ja julmia sotatoimia, kansanmurhaa. Humanitäärinen tilanne Gazassa on yhä katastrofaalinen. Viime lokakuussa sovitun tulitauon aikana Israel on tappanut yli 700 palestiinalaista ja haavoittanut yli kahtatuhatta, puhumattakaan viimeisen kahden ja puolen vuoden uhrimäärästä. Viime kuun lopussa Israelin parlamentti hyväksyi lain, joka mahdollistaa kuolemantuomion yksinomaan palestiinalaisille Israelissa ja miehitettyllä Länsirannalla. Amnestyn mukaan tämä kuolemanrangaistuslaki on yksi maailman armottomimmista. Unicef kertoi muutama päivä sitten, että Israel ampui kaksi järjestön palkkaamaa siviiliä Gazassa hengiltä, kun he olivat kuljettamassa vettä. Kaikesta tästä huolimatta tutkijoiden mukaan globaali asekauppa Israelin kanssa on kasvanut Gazan sodan aikana, eikä Suomikaan ole lopettanut asekauppaa Israelin kanssa.

Riippuvuuteen esimerkiksi kansanmurhasta syytetyn, kansainvälistä oikeutta rikkovan valtion kanssa liittyä näiden ilmeisten moraalisten ongelmien lisäksi myös turvallisuuspoliittisia riskejä. On selvää, että se ei myöskään eduskunnan hyväksymän mietinnön edellyttämällä tavalla tue Suomen ulkopoliittikkaa, jonka pitkään linjaan on kuulunut kansainvälisen oikeuden noudattaminen, sääntöpohjaisen järjestelmän puolustaminen ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen.

Tämä kansalaisaloite ei koske mitään tiettyä yksittäistä maata tai tilannetta, mutta tämä Israelin tilanne kuvastaa niitä turvallisuuspoliittisia riskejä, joita syvenevä kumppanuus aiheuttaa nimenomaan Suomelle. Ihmisoikeuksien polkeminen ja humanitäärisen oikeuden rikkomukset ovat itsessään väärin, mutta ei ole myöskään poissuljettua, että kansainvälisen tilanteen kehityksellä olisi vaikutusta suoraan Suomen puolustuksen kannalta merkittäviin hankintoihin ja puolustusjärjestelmän huoltovarmuuteen. Tämä voisi tapahtua esimerkiksi kansainvälisten pakotteiden kautta, jos olemme riippuvaisia pakotteiden kohteena olevasta maasta. On tietenkin myös kestävämpää, että suomalaisten verorahoilla rahoitettaisiin jatkossakin räikeitä ihmisoikeusrikkomuksia ja sotarikoksia.

Arvoisa puhemies! Aloitteessa esitetään lainvalmisteluun ryhtymistä puolustushankintojen sääntelemiseksi siten, että niissä huomioidaan kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja kansainvälisen humanitäärisen oikeuden tavoitteiden toteutuminen sekä muut ulko- ja turvallisuuspoliittiset seikat. Minusta tämä olisi johdonmukainen linja, joka vahvistaisi myös Suomen turvallisuutta, kun emme rakentaisi puolustustamme sellaisten maiden varaan, joihin emme voi luottaa. Yksityiskohdat ja mahdolliset kysymysmerkit ratkottaisiin huolellisessa lainvalmistelussa aivan normaalissa järjestyksessä. Meillä on pitkä perinne sen suhteen, että myydessämme aseita noudatamme tätä ihmisoikeusharkintaa, ja olisi vain ja ainoastaan johdonmukaista toimia samoin myös aseita ostaessamme.

Esitän, että kansalaisaloite hyväksytään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Garedeu.

14.51 **Kaisa Garedeu ps:** Arvoisa puhemies! Israel on Suomen tärkeimpiä puolustustarvikekumppaneita ja ystävä, jota meillä ei ole missään tapauksessa varaa menettää. Onneksi puolustusvaliokunta hylkäsi ideologisen kansalaisaloitteen, jolla

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

haluttiin lakkauttaa Suomen puolustustarvikeostot Israelista. Aloitteen tavoite oli Suomen turvallisuudelle erittäin vaarallinen, ja selvästi sillä haettiin vain Israelin boikotoimista ja tuomitsemista eikä mitään aitoa universaalia ihmisoikeuksien edistämistä.

Valtamedia ja kansainvälinen yhteisö ovat niin pitkään olleet puolueellisesti Israelia vastaan joka tilanteessa, että valitettavasti totuus ja historia Lähi-idän tilanteesta ovat monilta osin täysin kadonneet. Arabimaiden ja terroristijärjestöjen ympäröimää Lähi-idän ainoaa demokraattista yhteiskuntaa uhataan ja syytellään joka puolelta, kun se ainoastaan pyrkii pysymään hengissä.

Hamasin peruskirjan tavoite Palestiinan vapauttamisesta joelta merelle kuvaa hyvin sitä asennetta, joka Israelia kohtaan sen lähialueilla vallitsee. Heillä ei siis ole halua elää rinnakkain israelilaisten kanssa, vaan heidän päätavoitteenaan on pyyhkiä maailman ainoa juutalaisvaltio kokonaan pois maailmankartalta. Surullista on, että myös YK, länsimaat ja erityisen vahvasti vasemmisto ovat lähteneet mukaan tähän juutalaisvastaiseen agendaan, jonka jatkumoa tämä kansalaisaloite oli.

Hopeareunuksena on, että tämän pitkään jatkuneen puolustautumispakon vuoksi Israel on kehittänyt maailman huippuluokan puolustusjärjestelmät. Sillä on monikerroksinen ilmapuolustus ja erityisosaamista kriittisen infrastruktuurin suojaamisesta, ja se on nopea kehittämään ja ottamaan käyttöön uusia puolustustapoja ja siten sopeutumaan muuttuviin uhkiin — siis kaikkea sitä, mitä Suomi kipeästi tarvitsee varmistaakseen oman turvallisuutensa ja itsenäisyytensä säilymisen arvaamattoman ja vallanhimoisen Venäjän naapurina.

Koska Suomella on mahdollisuus ostaa näitä keksintöjä, kuten ilmapuolustusjärjestelmä Daavidin linko, olisi todella vastuutonta jättää tämä tilaisuus hyödyntämättä. Onneksi Suomi on tämän ymmärtänyt, ja Israelista on tähän mennessä tehty puolustusmateriaalihankintoja kaiken kaikkiaan noin 75 miljoonan euron edestä. Suomen kannattaa ehdottomasti myös tutustua ja ottaa myös lisää oppia Israelin kokemuksista Iran-operaatioissa — erityisesti mitä tulee reagointinopeuteen, eri puolustusjärjestelmien yhteistyöhön sekä toiminnan koordinoimiseen liittolaisten kanssa kriisin aikana.

Arvoisa puhemies! Kuten mietinnössä todetaan, Suomen puolustusmateriaaleja koskevat hankintapäätökset tehdään niin, että ne tukevat puolustuksen tarpeita, huoltovarmuutta, Nato-yhteensopivuutta sekä kustannustehokkuutta. Suomalaisen suojeleminen tulee jatkossakin perustumaan operatiivisiin tarpeisiin — ei näihin lyhyen aikavälin poliittisiin trendeihin tai vasemmistolaisiin ideologioihin.

On kaikin tavoin isänmaamme etu, että pidämme hyvät ja lämpimät suhteen Israeliin ja jatkamme hyvää yhteistyötä sen kanssa monella eri taholla, niin puolustuksen kuin koulutuksen, teknologian ja muunkin yritys yhteistyön saralla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu.

14.56 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Laki särmään -kansalaisaloite esittää, että myös puolustushankinnoissa huomioidaan jatkossa ihmisoikeudet, kansainvälinen humanitäärinen oikeus sekä ulko- ja turvallisuuspoliittiset lähtökohdat. Kannatan aloitetta, ja mielestäni iso osa aloitteen vaatimuksista toteutuu jo, ainakin osittain. Ulkopoliittista harkintaa tehdään. Emme esimerkiksi harkitse hankintojen tekemistä vaikka Iranista tai Pohjois-Koreasta. Suorituskyvyt näyttävät ostoissa silti pääkriteereinä. Myös vihreän ryhmän mielestä aloitteen esitykset ovat kannatettavia. Suomen turvallisuus ei perustu vain

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

sotilaalliseen pelotteeseen vaan vahvasti myös sääntöihin perustuvaan kansainväliseen järjestelmään. Omilla toimillamme voimme vahvistaa sääntöpohjaisen järjestelmän vahvuutta ja uskottavuutta. On meidän eurooppalaisten arvojen mukaista, ettemme osta aseita hyökkäyssotaa käyviltä, kansaansa sortavilta tai esimerkiksi kansanmurhaan syyllistyviltä mailta.

Kuten ulkoasiainvaliokunta lausunnossaan totesi, yhtenäinen lainsäädäntö EU-maissa mahdollistaa myös yhteishankintojen toteuttamisen EU:n sisällä. Suomen onkin omalla toiminnallaan syytä pyrkiä vaikuttamaan ja valmistautumaan myös EU-tason sääntelyyn ja standardeihin. Euroopan unioni on jo aiemmin asettanut muiden pakotteiden ohella puolustustarvikkeiden tuontikieltoja maille, joiden toimet rikkovat kansainvälistä humanitääristä oikeutta. EU on esimerkiksi asettanut Venäjän asekauppakieltoon sen hyökättyä Ukraina. Ja jo vuonna 2002 Euroopan parlamentti äänesti myös sen puolesta, että Israel ja Palestiina asetetaan asekauppakieltoon. Liiallinen riippuvuus yksittäisistä toimittajista on jo nyt tunnistettu riski. Eurooppalaisten puolustuspanostusten kasvu voi jatkossa avata uusia ja luotettavampia hankintakanavia. Euroopan puolustuksen kestävyuden ja itsenäisyyden vahvistamisen tulee olla tavoitteina.

Edustaja Holopaisen lausumissa esitetään, että hallitus arvioisi jatkossa puolustushankintojen pitkäaikaisia vaikutuksia Suomen huoltovarmuuteen ja ulko- ja turvallisuuspoliittiseen liikkumatilaan. Tulisi myös arvioida tilanteita, joissa toimittajamaahan liittyvät poliittiset, oikeudelliset tai kansainväliset kriisit voivat vaikuttaa hankintojen elinkaaren aikaiseen toimitusvarmuuteen, ylläpitoon ja tekniseen tukeen. Lausumassa 3 esitetään, että hallitus ottaa puolustushankintojen valmistelussa huomioon sen, että tiettyjen kehittyneiden asejärjestelmien osalta riippuvuus vain muutamasta toimittajamaasta voi olla merkittävää. Liiallisten toimittajariippuvuuksien huoltovarmuutta heikentävät vaikutukset olisi huomioitava hankintakilpailuissa. Tässä edellä edustaja GaredeWINin puhe oli mielestäni esimerkki sellaisesta silmien sulkemisesta, jossa riskejä ei huomioida, ja se ei kyllä vahvista Suomen turvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Nykyinen hankintalainsäädäntö painottaa suorituskykyä, hintaa ja huoltovarmuutta. Juuri huoltovarmuuden näkökulmasta on kuitenkin olennaista, millaisista maista hankintoja tehdään. Puolustushallinnon hankintojen on poliittisten linjausten ohella syytä perustua selkeästi määriteltyihin lainsäädännöllisiin periaatteisiin, Suomen puolustusjärjestelmän suorituskykyvaatimuksiin ja sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamiseen, kuten myös ulkoasiainvaliokunnan lausunnossa todetaan. Nyt laissa julkisista puolustushankinnoista ei säädetä velvollisuudesta huomioida hankintamaan ihmisoikeustilannetta tai ulko- ja turvallisuuspoliittisia kysymyksiä laajemmin. Ulkoasiainvaliokunnan lausunnossa kuitenkin todetaan, että nykyinen lainsäädäntö ei estä ulko- ja turvallisuuspoliittisten arvioiden tekemistä. Tämän nyt jo useimmiten toteutuvan harkinnan edellyttäminen on aloitteen tärkeä ydin. Jos toimittajamaa rikkoo kansainvälistä oikeutta ja joutuu pakotteiden kohteeksi, vaarantuvat myös Suomen toimitusketjut. Kuten puolustusvaliokunnan mietinnössä ja ulkoasiainvaliokunnan lausunnossa todetaan, olemme riippuvaisia globaaleista toimitusketjuista jo nyt.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite puolustushankintojen sääntelystä on arvokas keskustelunavaus. Nykylaissa ei velvoiteta huomioimaan ihmisoikeustilannetta, silti Suomea sitovat kansainvälinen oikeus, pakotteet ja EU-päätökset. Käytännössä nämä kysymykset ovat jo osa toimintaympäristöämme. Oma-aloitteinen toiminta olisi sekä Suomen maakuvan mukaista että antaisi meille mahdollisuuden toimia ennakoivasti ja

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

kansallisin ehdoin sen sijaan, että muutokset tehtäisiin myöhemmin ulkoisen sääntelypaineen alla.

Arvoisa puhemies! Vihreät tukevat kansalaisaloitetta. Vastuullinen ja kestävä puolustuspolitiikka edellyttää, että emme vahvista toimillamme kansainvälisen oikeuden rikkomista. Tämä ei ole vain arvokysymys. Kun sitoudumme hankinnoilla vuosikymmeniksi, meidän on arvioitava toimittajien luotettavuutta, syntyviä riippuvuuksia ja niiden ulko- ja turvallisuuspoliittisia vaikutuksia. Edellä olevan perusteella kannatan edustaja Hyrkön esitystä, että eduskunta hyväksyy kansalaisaloitteen ja edellyttää hallituksen ryhtyvän tarvittaviin lainsäädäntötoimiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Linnell.

15.02 Jarno Linnell kok: Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloitteen taustalla oleva näkökulma on minun mielestäni ymmärrettävä ja myös arvokas. On hyvä asia, että kansalaiset haluavat osallistua keskusteluun puolustuksesta, puolustushankinnoista, huoltovarmuudesta ja siitä, millaisiin kumppanuuksiin turvallisuutemme rakentuu. Juuri tällainen keskustelu kuuluu demokratiaan. Haluan myöskin sanoa sen, että ainakin itselläni monesti yksi viesti ulkomaalaisille kollegoille on se, että me pystymme hyvin sivistyneesti Suomessa puhumaan maanpuolustuksesta ja turvallisuudesta. Omasta mielestäni on hyvä, että tähänkin asiaan löytyy erilaisia näkökulmia, sivistynyttä keskustelua, koska silloin yleensä myöskin ajattelu avartuu.

Samalla mielestäni meidän velvollisuutemme tässä salissa on arvioida asiaa ennen kaikkea Suomen turvallisuuden, puolustuskyvyn ja käytännön toimintakyvyn näkökulmasta. Mielestäni puolustusvaliokunnan johtopäätös on selkeä ja perusteltu. Nykyinen järjestelmä antaa riittävät puitteet puolustushankintojen toteuttamiselle, eikä kansalaisaloitteessa esitetylle uudelle lisäsääntelylle ole kestävä perustetta.

Arvoisa rouva puhemies! Suomen puolustushankinnat eivät ole tavallisia hankintoja. Niissä ei ole kyse vain tuotteista tai kaupallisista sitoumuksista. Niissä on kyse Suomen puolustuksesta ja puolustuskyvystä kaikissa olosuhteissa, myös niissä kaikkein raaimmissa, elikkä sodan aikana. Siksi kun näitä asioita mietimme, keskeisiä kriteereitä ovat suorituskyky, sotilaallinen huoltovarmuus, elinkaaren aikainen tuki, turvalliset ylläpitoratkaisut sekä yhteensopivuus liittolaistemme kanssa. Juuri näitä asioita nykyinen järjestelmä painottaa.

Mielestäni valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden viesti oli hyvin yhtenäinen. Esitetty lisäsääntely voisi kaventaa Suomen hankintavaihtoehtoja, lisätä byrokratiaa, nostaa kustannuksia, viivästyttää päätöksentekoa ja pahimmillaan johtaa sotilaallisesti heikompiin ratkaisuihin. Tällaista riskiä emme voi ottaa tilanteessa, jossa Euroopan turvallisuusympäristö on ihan oikeasti vakava ja nopeasti muuttuva.

On myös huomionarvoista, että vastaavaa sääntelyä ei ole verrokkimaissamme, ei EU-alueella eikä muissakaan Pohjoismaissa. Suomen ei pidä rakentaa itselleen sellaista ylimääräistä sääntelykehikkoa, joka heikentäisi juuri meidän omaa puolustuskykyämme suhteessa muihin.

Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan mietinnössä on kuitenkin yksi tärkeä viesti, josta täälläkin on jo tänään keskusteltu, ja haluan nostaa vielä tämän esille. Vaikka aloite esitetään hylättäväksi, keskustelu tämän maailman riippuvuuksista, maariskeistä ja huoltovarmuudesta on mielestäni tarpeellinen. Meidän on jatkossakin arvioitava entistäkin

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

syvällisemmin puolustushankintojen elinkaariskejä. Meidän on vahvistettava kotimaista teollista ja teknologista osaamista. Meidän on lisättävä kotimaisen puolustusteollisuuden osallistumista ylläpitoon, huoltoon ja järjestelmien elinkaaren aikaiseen tukeen. Suomen kaltaiselle maalle tärkeintä ei ole vain se, mitä hankitaan, vaan myös se, että hankittua kyetään käyttämään, ylläpitämään ja korjaamaan kaikissa tilanteissa mahdollisimman itsenäisesti.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloite on siis arvokas keskustelun avaaja, mutta lainsäädännön muuttaminen sen pohjalta ei parantaisi Suomen turvallisuutta, päinvastoin se voisi heikentää sitä. Siksi kannatan puolustusvaliokunnan mietintöä ja sitä, että eduskunta hylkää kansalaisaloitteeseen sisältyvän ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunistola.

15.07 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Allekirjoitan puolustusvaliokunnan näkemyksen siitä, että kansalaisaloitteen aihe on arvokas ja sen yhteiskunnallinen merkitys on laaja. Yhteiskunnan tasolla käytävä keskustelu on aina tärkeää, ja meidän onkin kyettävä haastamaan vallitsevia näkemyksiä asiallisesti keskustellen. Vain näin voimme kehittyä myös kohti parempaa Suomea. On myös mielestäni aina hienoa huomata, miten laajasti suomalaiset ovat hereillä ja huolissaan esimerkiksi maamme huoltovarmuudesta sekä puolustuskyvystä. Poliittinen ilmapiirimme kansainvälisesti on tällä hetkellä hyvin epävakaa, ja uutiset päivästä päivään täyttyvät surullisilla, vakavilla käännteillä.

Puolustushankinnoissa on kuitenkin keskeistä nimenomaan puolustuskyky, ja ne ovat isosti osana sitä isoa kuvaa ja strategiaa valinnoista, päätöksistä ja niiden tarkkaan harkittavista asemista. On tärkeää muistaa, että vaikka julkisia puolustushankintoja koskevassa laissa ei suoraan säädetä velvollisuudesta huomioida hankintamaan ihmisoikeustilannetta tai ulko- ja turvallisuuspoliittisia näkemyksiä laajemmin, niin Suomen on kuitenkin myös puolustushankintoja toteuttaessaan noudatettava kansainvälistä oikeutta ja kansainvälisiä päätöksiä, joihin olemme sitoutuneet. Ja näin Suomessa olemme tehneet ja tulemme tekemään.

Arvoisa rouva puhemies! Aloitteessa esitetty sääntely päinvastoin kaventaisi todennäköisesti Suomen puolustushankintojen vaihtoehtoja sekä voisi myös hidastaa päätöksentekoa ja heikentää puolustuskykyä ja huoltovarmuutta. Tällainen kehitys olisi erityisen kriittistä tässä maailmanajassa, jota me tällä hetkellä elämme. Meillä ei ole varaa päästää puolustukseemme yhtäkään aukkoa, emmekä voi ottaa riskejä puolustuksemme heikkenemisestä. Lisäksi esitetyn sääntelyn vaikutus kansainvälisen humanitäärisen oikeuden toteutumiseen olisi kuitenkin todennäköisesti vähäinen. Suomessa on tällä hetkellä hyvin toimiva Puolustusvoimien ammattilaisten johtama perusteellinen hankintaprosessi.

Olen samoilla linjoilla puolustusvaliokunnan kanssa: meidän ei tule lähteä muuttamaan tätä järjestelmää. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

15.09 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies! Nyt eduskunnan ainoassa käsittelyssä oleva aloite puolustushankintojen sääntelystä pohjautuu ajatukseen siitä, että puolustuksellisia hankintoja tehdessä tulee katsoa kokonaisuutta kansainvälisesti, ei vain hintaa tai teknistä ominaisuutta. Aloitteen esittäjät haluavat tuoda mukaan tarkasteluun myös ihmisoikeuksien, kansainvälisen oikeuden ja turvallisuuspoliittisten vaikutusten arvioinnit. Tavoitteena on, että Suomi ei puolustushankinnoillaan sitoutuisi maihin, jotka rikkovat kansainvälisiä sääntöjä tai joiden kanssa pitkäaikainen huoltovarmuus voi vaarantua.

Arvoisa puhemies! On selvää, että puolustushankinnat ovat tärkeä osa kansallista turvallisuuttamme. Niitä tehdään pitkällä aikavälillä, ja niihin liittyy aina strategisia sitoumuksia. Siksi niiden arviointi ei voi olla kevyttä tai yksisilmäistä. Tarvitaan monipuolista, ammattitaitoista ja turvallisuuspoliittisesti harkittua päätöksentekoa. Kuten tiedämme, Suomen lainsäädäntö jo nykyisellään huomioi monia turvallisuusnäkökohtia. Hankinnoissa arvioidaan suorituskyvyn ja hinnan lisäksi huoltovarmuutta, yhteensopivuutta olemassa olevan kaluston kanssa ja koko puolustusjärjestelmämme tarpeita. On kuitenkin arvokasta, että hankintoja tarkastellaan aika ajoin uusista näkökulmista. Siten voimme kehittää varautumistamme puolustushankinnoissa yhä paremmaksi. Tämä on kuitenkin nyt sanottava ihan suoraan, että lähtökohta aseiden ja asejärjestelmien ostamiselle ja hankkimiselle on se, että niillä pärjätään vihollisen sotakoneistoa vastaan. Tällainen on esimerkiksi viimeisimpien joukossa hankittu maailman paras ilmatorjuntajärjestelmä Daavidin linko. Kun kyse on turvallisuudesta, ei meillä ole varaa tinkiä.

Arvoisa puhemies! Tämä aloite on nyt saanut huolellisen ja asiantuntevan käsittelyn puolustusvaliokunnassa. Siellä on todettu, että Suomi on riippuvainen suorituskykyisten puolustustarvikkeiden hankinnasta ja saatavuudesta globaaleilta markkinoilta. Siis sen lisäksi, että olemme kuin kaukainen saari EU:n itäisellä rajalla ja taloutemme kärsii pitkästä yhtenäisestä rajasta vihamielisen naapurimaan kanssa, oma puolustusteollinen kapasiteettimme on rajallinen, ja useat asejärjestelmät joudutaan jatkossakin ostamaan ulkomailta. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että altistaisimme itsemme harkitsemattomille riippuvuuksille. Tätä maata voimme puolustaa vain me itse, ja siksi meillä täytyy olla tarvittava teollinen ja teknologinen osaaminen kriittisten järjestelmien ylläpitämisessä, jotta niiden itsenäinen käyttö voidaan taata kaikissa mahdollisissa olosuhteissa. Myös nämä huomiot mietinnössään toi esiin puolustusvaliokunta, joka esittää kansalaisaloitteen hylkäämistä. Siksi aloitteen hyvää tarkoitusperääkin tärkeämpää on, että turvallisuudesta pidetään huolta viisaasti, vastuullisesti, vaikuttavasti ja pitkäjänteisesti. Suomen kansallinen turvallisuus tulee aina ensin. Suomi on myös kansainvälisen oikeuden puolustaja, ja niin tulee olla myös jatkossa. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harjanne.

15.14 **Atte Harjanne vihr:** Arvoisa puhemies! Kiitos vielä tämän Laki särmään -aloitteen valmistelijoille, tekijöille ja allekirjoittajille. Pidän erittäin tervetulleena ja hyvänä asiana, että tämä on tänne meidän käsittelyyn nostettu kansalaisaloitteen kautta. Kiitos myös puolustusvaliokunnan puheenjohtajalle tuosta alkuesittelystä ja kollegoille varsin asiallisesta keskustelusta tänään täällä tähän liittyen sekä tietysti puolustusvaliokunnalle ja ulkoasiainvaliokunnalle huolellisesta asian käsittelystä ja mietinnöstä ja lausunnoista.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Kuten tuossa debatissa aikaisemmin nostin esiin, tätä voi katsoa tosiaan tämän arvopohjaisen realismin kautta, joka nyt on tämä sanapari, jonka kautta me meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa teemme. Minä itse ajattelen sitä niin, että se kuvaa sitä, että me tunnistetaan ne meille tärkeät arvot, pyritään toimimaan niiden mukaisesti ja muuttamaan maailmaan niiden mukaisesti, ja sitten toisaalta se realismipuoli siinä taas ottaa huomioon, että se ei aina ole ihan helppoa ja vaatii usein vaikeata tasapainoilua suhteessa vaikkapa meidän oman kansallisen turvallisuuden varmistamiseen.

Tosiaan tämän arvopohjan näkökulmasta on selvää, että en ainakaan itse haluaisi, että me rahoitamme puolustusmateriaalihankinnoillamme yhtäkään sellaista hallintoa tai tahoa, joka ei kunnioita tai suoraan sanottuna röyhkeästi rikkoo kansainvälistä oikeutta tai toteuttaa ihmisoikeusrikkomuksia eikä toimi meidän arvojemme mukaisesti. Sitten taas realismia on se, että valitettavasti tämä ei tässä maailmassa onnistu ihan hetkessä, se ottaa aikansa. On totta, että meillä on vähintäänkin ongelmallisia riippuvuuksien hankintoja jo tehtynä ja putkessa ja niihin liittyy riskejä. Minusta on tärkeää realistisesti myös huomioida se, että meillä ei ole tässä tilanteessa varaa vaarantaa meidän puolustuskykyä, puolustuksen suorituskykyä, lainkaan. Siitä täytyy pitää todella hyvää huolta tilanteessa, jossa Venäjä muodostaa sellaisen uhkan kuin se nyt muodostaa. Mutta realismia on myös aidosti tunnistaa, että meillä on haastavia riippuvuuksia. Me ollaan ehkä, jos katsoo taaksepäin, tietyllä tavalla turhan sotilasteknisesti tai sinisilmäisesti katsottu tätä hankintojen palettia, ja on päässyt muodostumaan tilanne, jossa me ollaan itse asiassa muutamista maista hyvinkin riippuvaisia, ja näiden maiden hallinnot tällä hetkellä eivät ainakaan toteuta ihan sellaista politiikkaa, joka vastaa meidän intressejämme.

Tämä aloite ei ole kohdistettu mihinkään tiettyyn valtioon, ei tietenkään pidäkään. Se on hyvä asia. Se on hyvä asia myös sen takia, minkä puolustusvaliokunnan puheenjohtaja Autto totesi, että hankintojen elinkaaret voivat olla kymmeniä vuosia, tyypillisesti ovatkin, ja maiden hallinnon tilanteet voivat muuttua aika paljon siinä matkan varrella. Eli näiden päätösten tekeminen ei ole päivänpolitiikkaa, mutta niiden täytyy olla hyvin punnittuja ja harkittuja.

Tällä hetkellä esimerkiksi Yhdysvallat on meidän tärkeä liittolaisemme mutta priorisoi asemateriaalissa omaa sotaansa Lähi-idässä Euroopan tarpeiden yli. Tämä on hyvä tunnistaa, ja se on tietysti meille aika haastava tilanne. Israelin ihmisoikeusrikkomuksista ja karmeuksista Palestiinalaisalueella jo nostettiinkin huomioita. Sen lisäksi huomauttaisin, että Israel aikanaan nihkeili panssarintorjuntaohjusten toimittamisessa Ukrainaan, käsittääkseni sen takia, että heillä on ihan oma Venäjä-suhteensa ja he katsovat omien intressiensä kautta. Israel on myös sotilaallisesti painostanut ja häiriköinyt UNIFIL-rauhanturvaoperaatiota, jossa on suomalaisia sotilaita palvelemassa. Israel oli hyvin aloitteellinen käynnistämään sen sodan, jota nyt Iranissa käydään ja joka uhkaa vetää meidän talouden jonkun pienenkin orastavan hyvän uutisen täyteen ränniin ja aiheuttaa energia- ja hyödykekriisin maailmalla. Nämä eivät varmaan ole meidän intressien mukaista toimintaa, ja tämä on hyvä minusta rehellisesti tunnistaa. Sen takia erityisesti kiitän tätä aloitetta ja tämän minusta saamaa huolellista käsittelyä, että näistä asioista nyt puhutaan ja nämä tiedostetaan ja oikeasti mietitään, miten punnitaan niitä riskejä ja tehdään sellaisia kestäviä hankintoja paitsi sen arvopohjan näkökulmasta myös sen realismin näkökulmasta huoltovarmuuden, maariskien kannalta. Toivon, että tässä tällä keskustelulla tätä kiritetään jo osallaan.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Arvoisa puhemies! Minusta puolustusvaliokunnan mietinnössä ja ulkoasiainvaliokunnan lausunnossa nostetaan aivan oikeita huomioita esiin monin osin, ja kun olen itse niihin tutustunut ja keskustellut sitten valiokunnan ihmisten kanssa, niin ajattelen, että tämän kansalaisaloitteen hyväksyminen sellaisenaan ei välttämättä ole tarkoituksenmukaista. Mutta olisi paikallaan antaa se poliittinen signaali, että tätä tarvitaan, että tässä on vielä skarppaamisen paikka, vaikka tämä kysymys tiedostetaan nyt enemmän kuin aikaisemmin, siitä kiitos osaltaan tosiaan tämän aloitteen tekijöille.

Tästä syystä teen vastalauseen 2 mukaiset kolme lausumaehdotusta eli nämä edustaja Holopaisen jättämän vastalauseen lausumaehdotukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

15.20 Paula Werning sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva kansalaisaloite puolustushankintojen säätelystä on herättänyt tärkeän keskustelun. Valiokunnassa pidimme aloitetta arvokkaana ja pidän itsekin. Se on tuonut julkiseen keskusteluun aihepiirin, joka on perinteisesti ollut varsin asiantuntijavetoista. On demokratian voimavara, että kymmenettuhannet kansalaiset kantavat huolta Suomen puolustuksen kestävydestä ja eettisistä perusteista.

Kuitenkin, arvoisa puhemies, tarkastellessamme aloitetta Suomen kokonaisturvallisuuden ja uskottavan puolustuskyvyn kannalta johtopäätös on selvä: ehdotettu lainsäädäntömuutos ei ole tässä ajassa perusteltu. Olen perehtynyt kansalaisaloitteeseen ja asian käsittelyyn varsin perusteellisesti puolustusvaliokunnassa, ja näihin käsittelyihin pohjautuen perustelen kantaani seuraavasti.

Ensiksikin Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkein päämäärä on turvata itsenäisyytemme, alueellinen koskemattomuus ja estää Suomen joutuminen aseelliseen konfliktiin. Tämän tavoitteen saavuttaminen vaatii, että voimme kehittää ja ylläpitää suorituskykyistä puolustusta. Hankintojen on perustuttava ensisijaisesti suorituskykyyn, huoltovarmuuteen ja elinkaaren hallintaan.

Toiseksi on huomioitava kansainvälinen konteksti. Vastaavaa sääntelyä ei ole missään verrokkimaassamme, ei muissa Pohjoismaissa eikä EU-alueella. Erillinen kansallinen sääntely voisi lisätä kaupan esteitä, nostaa kustannuksia ja johtaa sotilaallisesti heikompiin ratkaisuihin. Se voisi jopa vaarantaa kriittisten suorituskykyjen käyttöönoton nopeassa aikataulussa.

Arvoisa puhemies! Lisäksi on tärkeää korostaa, ettei puolustushankintoja tehdä tyhjiössä. Suomi noudattaa jo nyt kansainvälistä oikeutta, pakotteita ja EU:n sitovia päätöksiä. Nykyinen lainsäädäntö ja EU-direktiivi tarjoavat riittävät puitteet huomioida turvallisuus- ja ulkopolitiikan kannalta keskeiset seikat tapauskohtaisesti. Suuret hankinnat arvioidaan aina osana valtion kokonaisvaltaista turvallisuuspolitiikkaa.

Puhemies! Yhdyn kuitenkin siihen huoleen, joka liittyy riippuvuuksiin. Meidän on vahvistettava kotimaista ja eurooppalaista puolustusteollisuutta ja sen pohjaa, jotta kriittisiä riippuvuuksia syntyy mahdollisimman vähän. Riippuvuuksia on hallittava koko järjestelmän elinkaaren ajan. Vaikka en kannata lainsäädännön muuttamista, tunnistan tarpeen kehittää hankintaprosessin tietopohjaa. Voimme edistää aloitteen tavoitteita kehittämällä käytäntöjä nykyisen sääntelyn puitteissa siten, että humanitaarisen oikeuden näkökohdat ja maariskit tulevat arvioiduiksi entistä järjestelmällisemmin.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Näillä esittämilläni perusteilla, arvoisa puhemies, olen täysin puolustusvaliokunnassa tekemämme kannan takana. Kannatan kansalaisaloitteen hylkäämistä, mutta painotan kuitenkin samalla sitä, että hankintaprosessien jatkuvaa kehittämistä ja huoltovarmuuden varmistamista tulee jatkossakin kehittää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

15.23 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Aloitan kiittämällä kansalaisaloitteen tekijöitä ja allekirjoittajia siitä, että tämä tärkeä aloite on tuotu eduskunnan käsiteltäväksi. Sen myötä olemme saaneet käydä tärkeää turvallisuuspoliittista keskustelua siitä, millainen hankintaprosessi Suomessa on silloin, kun hankitaan maanpuolustuksen kannalta keskeisiä suorituskykyjä.

Tämä aloite ilmentää ennen kaikkea sitä, että vallitseva turvallisuusympäristö ja ulkopoliittinen epävakaus ovat lisänneet tarvetta kansalaiskeskustelulle turvallisuuspolitiikasta. On hyvä muistaa, että puolustuspolitiikassa on viime kädessä kyse ihmisistä ja heidän turvallisuudestaan. Siksi kansalaisten huolten ja näkökulmien tulee kuulua tässä keskustelussa aivan samoin kuin operatiivisten toimijoiden ja asiaan perehtyneiden poliitikkojenkin äänen.

Haluan kiittää myös puolustusvaliokuntaa siitä, että aloite käsiteltiin asianmukaisesti ja että keskustelua käytiin rakentavassa hengessä Suomen turvallisuuden näkökulmasta. Uskon aidosti, että aloitteen pohjalta moni sai myös uutta tietoa ja aihetta harkintaan jatkoa ajatellen.

Arvoisa rouva puhemies! Puolustusvaliokunta ei kuitenkaan saavuttanut yksimielisyyttä aloitteen hyväksymisestä. Vain vasemmistoliitto esitti lopulta aloitteen hyväksymistä ja edistämistä sellaisenaan. Perustelen nyt, miksi näin.

Keskeinen näkemysero valiokunnassa liittyi siihen, nähdäänkö hankintaprosessin päivittämiseksi ylipäätään tarvetta. Kansalaisaloitteen tavoitteena on, että Suomen puolustushankinnoissa otettaisiin nykyistä järjestelmällisemmin huomioon kansainväliset ihmisoikeussopimukset sekä kansainvälisen humanitäärisen oikeuden toteutuminen. Näin säännellään nyt jo vientiä. Aloitteen taustaa voi tulkita monella tavalla, mutta itse näen sen ennen kaikkea esityksenä ulkoministeriön roolin vahvistamisesta sekä puolustushankintojen läpinäkyvyyden lisäämisestä. Vasemmistoliitto kannattaa tällaista kehitystä. Vasemmistoliiton mielestä ulkopoliittisen ja ihmisoikeusarvioinnin sekä humanitäärisen oikeuden tavoitteiden huomioimisen tulisi olla osa kaikkea asekauppaa.

Aloitteen hyväksyminen tarkoittaisi käytännössä sitä, että puolustushankintoja tehtäessä, erityisesti silloin kun kyse on kriittisistä ja elinkaareltaan pitkistä hankinnoista, niihin liittyviä riskejä arvioitaisiin nykyistä laajemmin. Miksi tällainen arviointi sitten olisi tarpeen? Ulkomailta hankittuihin asejärjestelmiin liittyy aina riippuvuuksia esimerkiksi huollon, varaosien ja päivitysten osalta. Toisin sanoen järjestelmien toimintavarmuus ja huoltovarmuus ovat sidoksissa toimittajamaan tilanteeseen ja toimintaan. On selvää, ettei tällaisen arvion tekeminen nopeasti muuttuvassa maailmassa ja pitkien elinkaarien hankinnoissa ole yksinkertaista. Silti se on puolustushankintojen kestävyysnäkökulmasta erittäin perusteltua. Jokaisella suomalaisella on oikeus siihen varmuuteen, että puolustushankinnat on tehty huolellisesti ja kokonaisriskit arvioiden. Kuten kansalaisaloitteen tekijät tuovat esiin, puolustushankintojen nykyistä monialaisempi valmistelu vahvistaisi Suomen huoltovarmuutta ja sitä kautta Suomen turvallisuutta.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Rauhaa rakastavien suomalaisten näkökulmasta paras asejärjestelmä on luonnollisesti sellainen, jota meidän ei koskaan tarvitse käyttää. Toiseksi paras on sellainen, jonka toimintavarmuus on turvattu kaikissa oloissa. Suomalaiset myös pitävät ihmisoikeuksia suuressa arvossa. Tähän kiteytyy osaltaan myös se huoli, jota aloite pyrkii sanoittamaan. Olemmeko kyenneet riittävällä tavalla perustelemaan kansalaisille, miksi esimerkiksi kansanmurhaan syyllistyyvä ja toistuvasti naapurialueille sotilaallisesti iskevä Israel olisi Suomelle ongelmaton ja pitkäjänteisesti luotettava kumppani?

Vahva riippuvuus puolustusyhteistyössä juuri Israeliin on kaventanut Suomen ulkopoliittista liikkumavaraa. Tämä on epätoivottava tilanne, koska se synnyttää epäilyksiä itse hankintayhteistyötä kohtaan ja voi pahimmillaan vaikeuttaa Suomen pitkäjänteisten ulkopoliittisten tavoitteiden toteutumista, jos riippuvuudet alkavat painaa vaakakupissa enemmän kuin johdonmukainen arvopohja. Esimerkiksi Yhdysvallat ei tee poikkeusta tämän seikan kanssa.

Aloitteen hyväksyminen vahvistaisi ymmärrystä näistä kysymyksistä ja toisi ne osaksi hankintoihin liittyvää arviointia jo valmisteluvaiheessa. Tietenkin parhaassa tapauksessa tämä arviointi helpottaisi keskustelua hankintojen jälkeen.

Arvoisa rouva puhemies! Aloite ei ole kritiikki Suomen puolustuspolitiikan perusteita kohtaan. Se on esitys sen kehittämiseksi. Puolustusvoimien hankintaprosessit toimivat monelta osin hyvin, ja luottamus siihen, että Puolustusvoimat hankkii Suomen puolustuksen kannalta tarkoituksenmukaisia järjestelmiä, on vahva. Samalla on kuitenkin tunnistettava, että muuttunut turvallisuusympäristö ja globaali tilanne pistävät hankinnat ja niiden riskit uuteen valoon. Samalla keskustelu niistä saa uusia ulottuvuuksia, ja kansalaisten parissa syntyy myös uusia kysymyksiä: ottaako prosessimme huomioon vallitsevat riskit jatkossakin?

Asiantuntijakuulemisessa kävi ilmi, että Puolustusvoimien prosessissa tehdään arvioita maariskeistä. Toisaalta kuulemisessa tuli myös esiin, että puolustusministeriö on vuosina 2001—2025 pyytänyt ulkoministeriöltä laajemman ulko- ja turvallisuuspoliittisen arvion puolustustarvikehankintojen valmistelun tueksi vain yhdessä tapauksessa. Juuri tämän puuttuvan tai liian vähälle käytölle jääneen arviointimekanismin vakiinnuttamiseen tämä aloite tähtää. Tavoitteena on varmistaa, etteivät hankinnat sido Suomea tavalla, joka kytkee meidät sotarikoksiin tai ihmisoikeuksia vakavasti loukkaaviin valtioihin. Juuri tästä syystä vasemmistoliitto on valmis tukemaan aloitetta.

Arvoisa rouva puhemies! Ehdotan, että eduskunta hyväksyy kansalaisaloitteeseen sisältyvän ehdotuksen lainvalmisteluun ryhtymisestä ja että hyväksytään vastalauseen 1 mukainen lausumaehdotus. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

15.30 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä ihmisoikeusarvioinnin ja humanitäärisen oikeuden tavoitteiden huomioimisen tulisi olla osa kaikkea asekauppaa, ei vain asevientä. Kansalaisaloite puolustushankintojen sääntelystä tulisi meidän mielestämme hyväksyä, ja koko ryhmä on tämän takana.

Kansalaisaloitteen viesti on selkeä ja kannatettava. Meidän on luotava lainsäädäntö, jossa kaikki puolustustarvikehankinnat arvioidaan ihmisoikeuksien ja humanitäärisen oikeuden toteutumisen näkökulmasta. Arviointi vahvistaisi Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisten tavoitteiden toteutumista. Muutos tukisi siirtymää kohti

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

tulevaisuuteen katsovaa riskiperustaista, tehokasta ja yhdenvertaista puolustushankintojen lupahallintoa sekä vahvistaisi Suomen turvallisuutta ja kansainvälistä uskottavuutta. Aloitteen edistäminen eduskunnassa olisi tärkeää tässä ajassa, kun kansainvälisen oikeuden puolustajia on yhä vähenevässä määrin.

Arvoisa puhemies! Aloitteen tekijät painottavat, että Suomen puolustuksen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että Suomella on käytössään paras mahdollinen materiaallinen puolustus. Teknisen suorituskyvyn lisäksi puolustushankinnoissa on näin ollen arvioitava monialaisesti toimittajien luotettavuutta, hankintojen kautta syntyviä riippuvuuksia ja niiden ulko- ja turvallisuuspoliittisia ulottuvuuksia. Lisäksi hankintamenettelyn on tarkasteltava puolustushankintojen ihmisoikeusvaikutuksia, jottei Suomen turvallisuus enää vastaisuudessa nojaa epävakaisiin ja kansainvälisistä sopimuksista piittaamattomiin toimijoihin.

Puolustushankinnat sitovat Suomen turvallisuuden toimittajamaihin jopa vuosikymmeniksi eteenpäin. Tällaisen riippuvuussuhteen luominen esimerkiksi Israeliin on täysin kestäväntöntä. Kansainvälisen oikeuden ja ihmisoikeuksien näkökulmasta Israelin valtio on syyllistynyt laajaan joukkoon systemaattisia rikkomuksia, ja sen johtajista on annettu kansainvälisen rikostuomioistuimen pidätysmääräys. Näistä tosiasioista huolimatta Suomi on 2000-luvulla hankkinut aseita ja puolustustarvikkeita Israelista jo yli miljardin euron arvosta. Tämä alleviivaa sitä ongelmaa, joka syntyy, kun Suomen puolustuksen kannalta olennaisia ratkaisuja tehdään nojaten epävakaisiin, aggressiivisiin ja kansainvälisistä sopimuksista piittaamattomiin valtioihin.

Arvoisa puhemies! Nykytilanne puolustushankinnoissa on kestäväntön sekä Suomen turvallisuuden ja huoltovarmuuden kannalta että ulkopoliittisen linjamme kannalta. Siksi kannatankin edustaja Furuholmin tekemiä ehdotuksia.

Sitten edustaja Heinonen täällä väitti, että kaikki puolueet olisivat Marinin hallituksen aikana hyväksyneet tämän ilmatorjuntaohjusjärjestelmän hankinnan Israelista, ja nyt haluan korjata tämän virheellisen tiedon, joka täällä on esitetty. Vasemmistoliitto ainoana puolueena ei hyväksynyt tätä hankintaa. Ongelmana tässä prosessissa oli nimenomaan se, että tämä ei tullut demokraattiseen päätöksentekoon, jolloin myös mahdollisuus esittää kirjallisesti se, että vastustaa tätä hankintaa, oli rajallinen, ja se osoittaa laajemmin, mitä ongelmia meillä on asekauppaan liittyen.

Tosiaan tämä valmistelu ilmatorjuntajärjestelmän suhteen aloitettiin puolustusministeriössä 2017 alkaen, ja prosessi eteni puolustusministeriön hankkeena ja ministeriön toimivallassa. Lokakuussa Puolustusvoimien logistiikkalaitos lähetti tarjouspyynnöt viidelle yritykselle: saksalaiselle, kahdelle israelilaiselle, norjalaiselle ja sitten isobritannialaiselle. Toukokuussa 2021 vanhempainvapaalla ollut opetusministeri ja puolueemme varapuheenjohtaja Li Andersson vaati edelleen — on vaadittu jo vuosikausia — Suomea lopettamaan asekaupan Israelin kanssa, ja tämä linja toistettiin. Sen jälkeen alustavat tarjoukset saatiin marraskuussa 2021, ja tuolloin puolustusministeri Kaikkonen kertoi ilmatorjuntajärjestelmän hankinnan siirtyvän vuodelle 2023 muun muassa koronapandemian takia. Maaliskuussa 2022 Kaikkonen sitten ilmoitti, että tämä valinta tapahtuisi kahden israelilaisen järjestelmän välillä, ja asiaa ei tuolloinkaan käsitelty valtioneuvoston yleisistunnossa tai muulla poliittisella päätöksentekofoorumilla. Lopulta tämä valinta tosiaan kohdistui Rafael-yhtiön israelilais- ja yhdysvaltalaisyhteistyön tuloksena syntyneeseen Daavidin linkoon. Lopulta valtioneuvoston raha-asiainvaliokunta puolsi rahoituksen myöntämistä tälle kaupalle istunnossaan 5.4.2023, ja tuossa istunnossa

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

vasemmistoliiton ministerit eivät olleet paikalla. Huomionarvoista on myös se, että tämä istunto pidettiin eduskuntavaalien jälkeen, jolloin Marinin hallitus ei enää saanut tehdä mitään uusia poliittisia linjauksia.

Tässä on nyt lyhyesti kuvattu se prosessi, miten tämä meni, ja halusin myös pöytäkirjoihin, arvoisa puhemies, korjata tämän väärän tiedon, mitä täällä levitettiin. Vasemmistoliitto tosiaan ei missään vaiheessa ole hyväksynyt tämän israelilaisen ilmatorjuntajärjestelmän puoltamista.

Sitten vielä ehkä lyhyesti tästä prosessista, kun istun itse ulkoasiainvaliokunnassa: Arvostan myös sitä, että tämä keskustelu täällä salissa on ollut pääosin rakentavaa ja ihan arvokasta, mutta kyllä minusta asian kokoon nähden ja periaatteellisuuteen nähden oli ulkoasiainvaliokunnassa varsin suppeaa se tapa, miten näitä kuulemisia kiirehditettiin ja millä tavalla myös pyrittiin suoraan vaikuttamaan siihen, että esimerkiksi akateemisia tutkijoita ei kuultaisi tässä kysymyksessä. Se oli minusta melko yllättävää, ja oli myös melko yllättävää se prosessi, jolla tätä ulkoasiainvaliokunnan lausuntoa muokattiin ja kirjoitettiin. Tässä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa ajassa tuntuu, että jos mainitsee kansainvälisen oikeuden tai ihmisoikeusarvioinnin, niin se heti ikään kuin koetaan riskinä kansalliselle turvallisuudelle. Tällainen puhetapa, arvoisa puhemies, myös kaventaa sitä liikkumatilaa, jossa me voimme ylipäättään käydä keskustelua ihmisoikeuksista. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

15.38 Pinja Perholehto sd: Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäkin kiitos tämän kansalaisaloitteen tekijöille. — Me SDP:ssä olemme olleet puolustusvaliokunnan mietinnön ja ulkoasiainvaliokunnan lausunnon kannalla tunnistaen kuitenkin samalla, että nimenomaisesti tämä aloite on nostanut esiin tärkeitä näkökulmia ja nostanut esiin huolen puolustushankintojen periaatteista sekä ennen muuta, toivottavasti, käynnistänyt laajan yhteiskunnallisen keskustelun. Se on aika tervettä, että tällaista keskustelua voidaan käydä.

Valiokunnat ovat tehneet aloitetta koskien aika kattavan työn ja korostaneet mietinnössään ja lausunnossa useita tärkeitä seikkoja, kuten esimerkiksi ulkoasiainvaliokunta toteaa, ”ettei nykyinen sääntely estä ulko- ja turvallisuuspoliittisten näkökohtien huomioon ottamista puolustushankintoihin liittyvässä valmistelussa ja päätöksenteossa”. Pidän tätä havaintoa aika merkittävänä, sillä nimenomaan se alleviivaa, ettei nykyinen sääntely siis estä ulko- ja turvallisuuspoliittisten näkökohtien huomioon ottamista. Lisäksi usea valiokuntien kuulema asiantuntija on todennut, että Suomen on muiden EU- ja Nato-maiden tavoin puolustushankintoja toteuttaessaan noudatettava kansainvälistä oikeutta, noudatettava kansainvälisiä pakotteita sekä EU:n ja kansainvälisten järjestöjen sitovia päätöksiä. Näin ollenhan ongelma ei oikeastaan ole se, etteikö näitä seikkoja voisi huomioida, vaan se, miten systemaattisesti ja läpinäkyvästi niin tehdään.

Suomen keskeinen tavoite ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on selkeä. Se on turvata Suomen itsenäisyys, alueellinen koskemattomuus ja ihmisten turvallisuus. Se tarkoittaa tietenkin uskottavaa puolustuskykyä ja sitä, että puolustusta kehitetään pitkäjänteisesti. Samaan aikaan ainakin SDP:ssä me tunnistamme, että maailma ympärillä muuttuu ja että puolustushankinnoilla on yhä enemmän ja myös yhä laajempia vaikutuksia. Ne eivät ole mitenkään pelkästään teknisiä tai taloudellisia ratkaisuja, vaan kytkeytyvät esimerkiksi riippuvuuksiin, huoltovarmuuteen, geopoliittisiin suhteisiin ja myös siihen, miten Suomi toimii osana kansainvälistä yhteisöä. Sen vuoksi pidämme tärkeänä, että näitä hankintoja

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

tarkastellaan koko elinkaaren ajalta myös kriisitilanteiden näkökulmasta ja että ulko- ja turvallisuuspoliittiset vaikutukset sekä kansainvälisen humanitäärisen oikeuden näkökulmat huomioidaan nykyistä systemaattisemmin, ja koska on näin, teen lausumaesityksen seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää puolustushankintojen hankintaprosessia koskevien periaatteiden kehittämistä nykyisen sääntelyn puitteissa siten, että puolustusjärjestelmän suorituskykyvaatimusten ja sotilaallisen huoltovarmuuden turvaamisen ohella hankinnoissa otetaan huomioon myös muut ulko- ja turvallisuuspoliittiset vaikutukset sekä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden näkökohdat.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

15.41 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Käymme tänään keskustelua puolustushankintojen sääntelyä koskevasta kansalaisaloitteesta. Ensi alkuun siis kiitos aloitteen tehneille ja sen allekirjoittaneille, koska pidän erittäin arvokkaana sitä, että kansalaisaloite on osaltaan lisännyt keskustelua puolustushankintojen periaatteista sekä niiden suhteesta kansainväliseen oikeuteen ja Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin tavoitteisiin.

Totean aivan aluksi, että puolustushankinnat ovat jo nykyisin tiukan sääntelyn alaista toimintaa, mikä paitsi perustuu omaan kansalliseen lainsäädäntöön, mutta sen lisäksi meitä sitovat esimerkiksi kansainvälisten järjestöjen sitovat päätökset ja velvoitteet. Olemme sitoutuneet kansainväliseen oikeuteen ja kansainvälisiin pakotteisiin. On myös hyvä huomata, ettei nykyinen sääntely millään tavoin estä ottamasta ulkopoliittisia kysymyksiä huomioon tai puntaroimasta hankintamaan vallitsevaa ihmisoikeustilannetta, kun hankintoja valmistellaan.

Arvoisa puhemies! Kuten ulkoasiainvaliokunta lausunnossaan toteaa, Puolustusvoimien materiaalihankinnat perustuvat pitkäjänteiseen suunnitteluun, jossa arvioidaan erityisesti asejärjestelmien suorituskykyä Suomen olosuhteissa ja poikkeusoloissa, sotilaallista huoltovarmuutta, elinkaarikustannuksia sekä järjestelmien soveltuvuutta reserviläisarmeijalle. Ulkoasiainvaliokunta toteaa niin ikään, että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen aseelliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että Suomi kykenee kehittämään puolustuksensa suorituskykyä ja ylläpitämään uskottavaa puolustuskykyä. Puolustushankintoja sekä niihin mahdollisesti kohdistuvaa lisäsääntelyä on valiokunnan mielestä tarkasteltava tästä lähtökohdasta.

Arvoisa puhemies! Myös puolustusvaliokunta omassa mietinnössään korostaa, että myös jatkossa uskottavan puolustuskyvyn edellyttämät materiaalihankinnat toteutetaan ensisijaisesti aina suorituskykyperusteisesti eli silloin, kun Suomi ja Puolustusvoimat tekevät hankintoja, hankitaan vain sellaista, mikä aidosti vastaa sotilaallisen maanpuolustuskyvyn tarpeisiin. Hankinnoissa tulee pyrkiä turvaamaan myös sotilaallinen huoltovarmuus ja hankittujen järjestelmien toimintakyky kaikissa olosuhteissa. Materiaalihankintoja toteuttaessaan puolustushallinto arvioikin erilaisia elinkaaren aikaisia riskejä niin järjestelmien toimitusten kuin elinkaaren aikaisten tuen, ylläpidon ja jatkokehittämisen osalta. Tämä vaatii kuitenkin jatkuvaa kehitystyötä.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Ulko- ja turvallisuuspoliittisten tekijöiden huomioiminen puolustushankinnoissa on välttämätöntä, mutta se ei aina ole kovin helppoa tai yksinkertaista. Ensinnäkin hankittavien järjestelmien käyttöikä on usein hyvin pitkä, jopa 50 vuotta. On realismia todeta, että tietyistä maista tulevan toimittajan maariskii ei ole uskottavalla tavalla mahdollista arvioida koko edellä mainittua ajanjaksoa koskien, ja juuri siksi erityisesti kriittisten järjestelmien ollessa kyseessä olennaista on luoda elinjakson aikaiset ylläpidon järjestelyt, joissa muihin maihin kohdistuvia kriittisiä riippuvuuksia pyritään mahdollisimman hyvin hallitsemaan, joskaan niitä ei pystytä täysin poistamaan.

Puolustusvaliokunta korostaa, että hankintoihin sisältyvää maariskii on mahdollista pienentää kehittämällä systemaattisesti Suomen puolustuksen teollista ja teknologista perustaa. Esimerkiksi tällä hetkellä olemme yhä tilanteessa, jossa ohjusaseistus on ostettava ulkomailta. Valiokunta katsoo, että ohjusten lisenssivalmistuksen, kokoonpanon ja yhteistuotannon mahdollisuudet tulisi arvioida viipymättä osaksi Suomen puolustusteollista kehitystä.

Arvoisa puhemies! Erityisesti ulkoasiainvaliokunta tarkasteli kansalaisaloitetta käsitellessään kysymystä siitä, onko Suomen liittolaismailla vastaavaa sääntelyä kuin mitä kansalaisaloitteessa Suomelle esitetään. Saadun esityksen mukaan vastaavaa lainsäädäntöä ei ole Suomen verrokkimailla tai muilla Pohjoismailla.

Arvoisa puhemies! Yhdyn näkemyksessäni sekä ulkoasiain- että puolustusvaliokunnan arvioon siitä, että voimassa oleva EU-direktiiviin perustuva hankintalainsäädäntö sekä SEUT 346 artiklan suojaama kansallisen turvallisuuden poikkeus tarjoavat riittävät oikeudelliset puitteet turvallisuus- ja ulkopoliittikan kannalta keskeisten näkökohtien huomioon ottamiselle tapauskohtaisesti ja riskiperusteisesti, sillä siitähän nyt on nimenomaan kyse, tarvitsemmeko me erillistä lisäsäätelyä vai emme. Luotan vahvasti siihen, että Suomessa puolustushankintoja toteutetaan vastuullisesti ja kestäväällä tavalla. Valppautta ja valvontaa meidän on kuitenkin ylläpidettävä, sillä hankintaprosessien kehittäminen on jatkuvaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen.

15.47 **Jari Ronkainen ps:** Arvoisa puhemies! Suomen puolustus perustuu siihen, että meillä on käytössämme ne suorituskyvyt, joita turvallisuusympäristömme edellyttää. Järjestelmän on oltava uskottava. Hankinnat tehdään sen perusteella, mikä toimii, ei sen perusteella, miltä ne näyttävät. Tästä huolimatta keskustelussa syntyy ajoittain kuva, että Suomi ei toimisi puolustushankinnoissaan riittävän vastuullisesti.

Tänään käsitellessämme oleva puolustusvaliokunnan mietintö koskee kansalaisaloitetta, jossa esitetään puolustushankintojen sääntelyn kiristämistä erityisesti ihmisoikeus- ja humanitääristen kriteerien osalta. Aloitteen ydin on selkeä: hankintoihin halutaan lisää uusia rajoitteita sen suhteen, mistä puolustusmateriaalia voidaan hankkia ja millä perusteella hankintapäätöksiä tehdään.

Arvoisa puhemies! Nykytilanne ei kuitenkaan ole se, että hankintoja tehtäisiin ilman harkintaa. Puolustushankinnat perustuvat lainsäädäntöön ja huolelliseen valmisteluun, jossa keskeisiä tekijöitä ovat suorituskyky, huoltovarmuus ja turvallisuuspoliittinen kokonaisarvio. Lisäksi Suomi noudattaa kansainvälisiä velvoitteita, pakotteita ja sopimuksia. Käytännössä jokainen merkittävä hankinta arvioidaan laajasti: tarkastellaan järjestelmän toimivuutta, toimitusvarmuutta, elinkaarikustannuksia ja riippuvuuksia.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Kansalaisaloite antaa kuitenkin kuvan, että nykyinen järjestelmä olisi tältä osin puutteellinen. Näin ei suinkaan ole. Kyse ei ole siitä, etteikö aloitteessa esitettyjä seikkoja huomioitaisi missään määrin, vaan siitä, että puolustushankinnoissa ratkaisevaa on kokonaisuus. Puolustushankintoja on tehtävä todelliseen maailmaan peilaten, eikä samantasoisia suorituskykyjä ole rajattomasti. Jos Suomi tarvitsee tietyn ilmatorjuntajärjestelmän tai muun kriittisen suorituskyvyn, ratkaisu ei voi perustua siihen, mistä olisi poliittisesti helpointa hankkia, vaan siihen, mikä turvaa kansallisen puolustuksemme kaikissa olosuhteissa. Valiokunta tuokin esiin, että lisäsääntely voisi kaventaa toimittajapohjaa, lisätä kustannuksia ja hidastaa päätöksentekoa. Samalla se voisi johtaa tilanteeseen, jossa kriittisiä suorituskykyjä ei saada käyttöön riittävän nopeasti. Tämä ei ole teoreettinen riski, vaan tällä on suora vaikutus puolustuskykyymme.

Arvoisa puhemies! Kysymys ei ole siitä, etteivätkö ihmisoikeudet tai ulkopoliittiset näkökohdat olisi tärkeitä. Kyse on siitä, miten ne huomioidaan osana kokonaisuutta. Nykyinen järjestelmä mahdollistaa tämän jo nyt ilman, että puolustuksen keskeinen lähtökohta vaarantuu. Kun tarkastellaan kokonaisuutta, johtopäätös on selvä: Suomen puolustus ei voi perustua siihen, että valitaan toiseksi paras vaihtoehto. Sen on perustuttava siihen, että hankitaan se, mikä toimii parhaiten ja turvaa Suomen puolustuksen kaikissa tilanteissa.

Puhemies! Lopuksi vielä: Edustaja Honkasalo tässä puheenvuorossaan kertoi historiaa, mainitsi toukokuun 2021, marraskuun 2021, maaliskuun 2022 ja myös sen, että 5.4.2023 silloinen puolustusministeri Kaikkonen antoi valtuuden David's Sling -järjestelmän hankkimiseen — tämä kaikkihan, kansalaisaloitetta myöten, viittaa tähän David's Sling -järjestelmän hankkimiseen. Minä haluan kiittää vasemmistoa siitä, että te olette olleet hallituksessa koko tämän ajan, koko tämän ajan hallituksessa, ja Suomessa hallitus yhdessä päättää, mitä tehdään. Te olette siis olleet mukana kantamassa vastuuta, hankkimassa Suomelle maailman parhaan ilmatorjuntajärjestelmän. Kiitos siitä kuuluu teille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

15.51 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on nyt melko naurettavaa saivartelua tämmöinen. Te tiedätte hyvin, että vasemmistoliitto ainoana puolueena vastusti tämän ilmatorjuntajärjestelmän hankkimista, [Jari Ronkainen: Mutta te olitte hallituksessa!] ja kuvasin tässä yksityiskohtaisesti myös sitä prosessia, miten tämä meni, ja sitä, että niitä demokraattisia vaikutusmahdollisuuksia nimenomaan ei tässä prosessissa ollut ja että tämä varsinainen päätös tehtiin sitten vaalien jälkeen. Minusta tämä on kummallista: Kun yksi puolue on koherentisti ja systemaattisesti vuosikausia vastustanut asekauppaa Israelin kanssa, niin mikä siinä on niin pelottavaa, että demokraattisessa järjestelmässä meillä on näin, kun enemmistö sitten ajaa sitä, että niitä aseita voidaan jatkossakin hankkia kansanmurhaa harjoittavasta valtiosta? Miksi ihmeessä pitää näin saivarrellen tarttua sitten tähän prosessiin, jonka juuri kuvasin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ronkainen, vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen edustaja Holopainen, Mari, varsinainen puheenvuoro.

15.53 **Jari Ronkainen ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Honkasalo, minähän kiitin teitä siitä, että te olette olleet mukana kantamassa

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

vastuuta ja hankkimassa Suomelle tätä järjestelmää. Suomen järjestelmähän on sellainen, että hallitus yhdessä päättää. Jos hallituksen päätökset eivät miellytä, niin silloin hallituksesta lähdetään pois, ja te ette tehneet sitä, joten te olette olleet koko ajan hallituksessa vastuussa. [Veronika Honkasalo: Se olisi tullut joka tapauksessa!] Minä olen siitä erittäin tyytyväinen ja jopa aika ajoitin ylpeä, että vasemmisto on ollut mukana kantamassa tätä vastuuta, koska nyt puhutaan kuitenkin maailman parhaasta ilmapuolustusjärjestelmästä. [Veronika Honkasalo: Selvä!] — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen, Mari, varsinainen puheenvuoro.

15.53 Mari Holopainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Laki särmään -kansalaisaloite on arvokas keskustelunavaus. Se on tuonut julkiseen keskusteluun tähän asti pitkälti asiantuntijapiireihin rajautuneen kysymyksen puolustushankintojen geopolittisista ulottuvuuksista. Ei voi olla niin, että aseita hankitaan ihmisoikeuksista tai kansainvälisestä oikeudesta piittaamatta sieltä, mistä niitä helpoiten saadaan. Suomen on pystyttävä tässä parempaan. On selvää, että geopolittisten riskien merkitys korostuu puolustushankintojen arvioinnissa joka tapauksessa.

Arvoisa rouva puhemies! Suomi on sitoutunut kansainväliseen oikeuteen ja ihmisoikeuksien edistämiseen, ja tämän tulee myös heijastua siihen, millaisiin hankintaketjuihin ja toimittajiin sitoudumme. Siksi on ensiarvoisen tärkeää, että puolustushankintojen vaikutuksia arvioidaan nykyistä järjestelmällisemmin osana päätöksenteon tietopohjaa ja että tämä arviointi todella painaa hankintoja tehtäessä. On todennäköistä, että joka tapauksessa sääntely tulee edellyttämään jatkossa laajempaa kestävyyyteen, vastuullisuuteen ja riskienhallintaan liittyvää arviointia kuin mitä Suomessa tällä hetkellä on tehty. Kansalaisaloite olisi tarjonnut Suomelle mahdollisuuden mukautua tähän kehitykseen ennakoivasti ja vielä enemmän kansallisin ehdoin.

Arvoisa rouva puhemies! Meidän on vahvistettava päätöksenteon tietopohjaa myös puolustushankintojen osalta ja tehtävä arvioinnista nykyistä systemaattisempaa. Puolustushankintojen valmistelua tulee kehittää niin, että kansainvälisen humanitäärisen oikeuden näkökohdat, ihmisoikeusvaikutukset, ulko- ja turvallisuuspoliittiset vaikutukset sekä huoltovarmuuteen ja toimitusketjuihin liittyvät riskit arvioidaan nykyistä järjestelmällisemmin osana päätöksentekoa.

Lisäksi on tarpeen arvioida hankintojen pitkäaikaisia vaikutuksia Suomen huoltovarmuuteen ja ulko- ja turvallisuuspoliittiseen liikkumatilaan. Erityisesti tilanteissa, joissa toimittajamaahan liittyvät poliittiset, oikeudelliset tai kansainväliset kriisit voivat vaikuttaa toimitusvarmuuteen, ylläpitoon tai tekniseen tukeen, tulee näiden riskien ymmärtämisen olla keskeistä.

Kolmanneksi on kiinnitettävä huomiota toimittajariippuvuuksiin. Tiettyjen kehittyneiden asejärjestelmien osalta riippuvuus vain muutamasta toimittajamaasta voi meille olla riski.

Arvoisa rouva puhemies! Kansalaisaloite on tehnyt näkyväksi tarpeen tarkastella puolustushankintoja entistä kokonaisvaltaisemmin — kiitos siitä. Meidän tehtävämme on vastata tähän tarpeeseen tavalla, joka vahvistaa sekä ihmisoikeuksia, Suomen turvallisuutta että päätöksenteon laatua. Kannatan kansalaisaloitteen hyväksymistä.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

15.57 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Isänmaan turvallisuus aina ensin. Kiitän kansalaisaloitteen tekijöitä aloitteesta ja tästä keskustelusta, jota demokraattiseen järjestelmään, Suomeen, todella mahtuu, ja sitä on syytäkin käydä.

Suomen oma puolustusteollinen kapasiteetti on varsin rajallinen. Tämän vuoksi monet puolustuskykymme kannalta keskeiset asejärjestelmät joudutaan hankkimaan ulkomailta. Tämä on seurausta siitä, millaisessa turvallisuusympäristössä ja teollisen suorituskykymme todellisuudessa elämme. Erityisesti tällaisessa tilanteessa on tärkeää, että hankintajärjestelmämme toimii luotettavasti, tehokkaasti ja ennen kaikkea isänmaan turvallisuutta vahvistavasti. Puolustushankinnat perustuvat selkeästi määriteltyihin lainsäädännöllisiin periaatteisiin, suorituskykyvaatimuksiin ja sotilaalliseen huoltovarmuuteen. Puolustusvoimien ammattilaisten johtamat perusteelliset hankintaprosessit toimivat hyvin, tekniset ja taloudelliset vaatimukset huomioiden, ja ennen kaikkea hankinnat tehdään kokonaisuutena strategisesti kestävästi. Tämä on keskeinen lähtökohta, jota ei näkemykseni mukaan ole syytä horjuttaa.

Hankinnat perustuvat pitkjänteiseen suunnitteluun. Erityisesti arvioidaan suorituskykyä Suomen olosuhteissa ja poikkeusoloissa, huoltovarmuutta ja elinkaarikustannuksia. Nämä ovat Suomen kannalta aivan oleellisia kriteerejä myös jatkossa. Korostan vielä, että juuri suorituskyky ja huoltovarmuus ovat viime kädessä niitä tekijöitä, jotka ratkaisevat puolustuskykymme uskottavuuden.

Arvoisa rouva puhemies! Puolustushankintojen ominaispiirre on asejärjestelmien pitkä käyttöikä. Tämän seurauksena yksittäiseen toimijamaahan liittyvää maariskiä on haastavaa arvioida koko elinkaaren ajalta, ja kuten puolustusvaliokunnan puheenjohtaja Autto totesi aikaisemmin keskustelussa, kun ostamme demokraattiselta maalta puolustusteollisuuden tuotteita, niin sen maan johto ehtii muuttumaan jo moneen kertaan hankintaprosessin aikana saati sitten itse tuotteen käytön aikana. Siksi järjestelmien ylläpidon, huollon ja jatkokehittämisen turvaaminen nousee keskiöön.

Riippuvuuksia muihin valtioihin pyritään kuitenkin vähentämään määrätietoisesti. Keskeinen keino tähän on kotimaisen osaamisen vahvistaminen ja teollinen yhteistyö, joilla varmistetaan, että kriittistä ylläpito- ja huoltokykä on myös Suomessa. — Tässä kohtaa on syytä todeta, että suomalaisen teollisuuden kilpailukyky vahvistaminen on yksi aivan keskeisistä asioista. Siitä voisin pidempäänkin keskustella, ja siitä olisi syytä jatkossakin puhua laajassa käsitteessä paljon enemmän. — Tämä ei ainoastaan paranna huoltovarmuutta vaan myös lisää kansallista osaamista ja resilienssiä pitkällä aikavälillä.

On myös tärkeää todeta, että jo nykyinen sääntelykehys mahdollistaa ulko- ja turvallisuuspoliittisten näkökohtien huomioon ottamisen tapauskohtaisesti. Samalla se jo säilyttää riittävän joustavuuden, jotta voimme hankkia puolustuskyvyn kannalta parhaat mahdolliset järjestelmät oikea-aikaisesti. Liiallinen lisäsääntely voisi kaventaa vaihtoehtoja, nostaa kustannuksia ja pahimmillaan heikentää puolustuskykyä.

Kun vajaa kuukausi sitten — kouvolaalaisena kansanedustajana — meidän perhekin heräsi siihen, että Hornetit kiersivät Kouvolan kaupungin yllä, ja sen jälkeen uutisista saimme lukea, minkä takia ja mikä oli tilanne droonien suhteen, jotka harhautuivat Suomeen, niin kyllä, arvoisa puhemies, se vain tuntuu aika raa'alta, jos me tekisimme mitään muuta kuin varmistaisimme oman puolustuskykymme maksimaalisesti. Suomen turvallisuuden kannalta keskeistä on pitää kiinni toimivasta järjestelmästä ja kehittää sitä

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

hallitusti. Meidän on varmistettava, että puolustushankinnat perustuvat jatkossakin suorituskyvyn ja huoltovarmuuden strategiseen kokonaisarvioon, isänmaan turvallisuus kirkkaana ykkösenä. Suomen puolustus rakennetaan konkreettisilla, toimivilla ratkaisuilla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Holopainen, Hanna.

16.01 Hanna Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Alkuun totean, että kannatan edustaja Harjanteen edellä esittämiä lausumaehdotuksia.

Myös minä haluan kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä ja kaikkia aloitteen allekirjoittaneita. Kansalaisaloitejärjestelmä on tärkeä osa suomalaista demokratiaa, ja se antaa kansalaisille mahdollisuuden nostaa eduskunnan käsiteltäväksi tärkeitä kysymyksiä. Tämä aloite koskee puolustushankintoja, päätöksiä, jotka liittyvät suoraan Suomen puolustuskykyyn ja kansalliseen turvallisuuteen. On erittäin tärkeää, että myös näistä kysymyksistä käydään avointa ja demokraattista keskustelua. Olen erittäin tyytyväinen siihen, että tämän kansalaisaloite on jo osaltaan lisännyt keskustelua puolustushankintojen periaatteista sekä niiden suhteesta kansainväliseen oikeuteen ja Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin tavoitteisiin.

Myös puolustusvaliokunnan mietintö tunnistaa osaltaan aloitteen ansiot toteamalla seuraavasti: ”Puolustusvaliokunta huomauttaa, että kansalaisaloite kytkeytyy myös laajempaan huoleen huoltovarmuudesta ja riippuvuudesta. Valiokunta katsoo, että erityisen tärkeää on arvioida kriittisesti tilanteita, joissa syntyy materiaaliriippuvuutta vain yhdestä toimijasta. Tällaisia riippuvuuksia on tarkasteltava koko hankintojen elinkaaren ajan käytön, ylläpidon ja mahdollisten kriisitilanteiden näkökulmasta. Valiokunnan mielestä on myönteistä, että kansalaiset ottavat kantaa myös tähän ulottuvuuteen ja kantavat huolta Suomen puolustuksen kestävydestä pitkällä aikavälillä.”

Arvoisa puhemies! Tietyissä kehittyneissä asejärjestelmissä Suomi on todellakin tällä hetkellä väistämättä riippuvainen vain muutamasta toimittajamaasta ja muutamasta järjestelmästä. Pitkäkestoiset riippuvuudet yksittäisistä toimittajamaista on tärkeää tunnistaa jo hankintojen valmisteluvaiheessa.

Arvoisa puhemies! Tässä yhteydessä pidän tärkeänä nostaa esiin myös kotimaisen eurooppalaisen puolustusteollisuuden vahvistamisen. Tulevaisuudessa eurooppalaisten Nato-maiden merkittävät panostukset puolustukseen ja uusien asejärjestelmien kehittämiseen tulevat toivottavasti avaamaan Puolustusvoimille uusia hankintakanavia ja tuovat tarjolle lisää suorituskykyisiä eurooppalaisia asejärjestelmävaihtoehtoja.

Arvoisa puhemies! Kuten täällä edustaja Harjanne aiemmin esitti näitä lausumia, niin myös itse esitin niitä valiokunnassa, mutta valiokunnan enemmistö ei niitä kannattanut, valitettavasti. Esitin näitä lausumia, koska katsoin ja katson edelleen, että kansalaisaloitteessa esiin nostetut näkökulmat ansaitsevat eduskunnalta myös selkeän parlamentaarisen ohjausviestin tulevia hankintoja silmällä pitäen. Lausumien tavoitteena on vahvistaa hankintoihin liittyvän päätöksenteon tietopohjaa ja pitkäjänteistä kokonaisarviointia ja mahdollisten riskien tunnistamista. Puolustushankinnat eivät useinkaan ole vain yksittäisiä pistemäisiä päätöksiä vaan mahdollisesti jopa vuosikymmeniksi ulottuvia sitoumuksia. Niihin liittyy hankittavan suorituskyvyn lisäksi riippuvuuksia, toimitusketjuja, huoltoa, koulutusta ja teknistä ylläpitoa. Siksi on mielestäni tärkeää varmistaa, että ihmisoikeus- ja humanitäärisen oikeuden näkökulmia, ulko- ja

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

turvallisuuspoliittisia vaikutuksia sekä huoltovarmuuteen liittyviä riskejä tarkasteltaisiin nykyistä laajemmin ja järjestelmällisemmin osana hankintojen valmistelua.

Luen vielä nuo lausumat, joita edellä on esitetty ja joita kannatan, ja toivon kollegoilta tietenkin tukea tulevassa äänestyksessä näille lausumille. Lausumia on kolme kappaletta:

Lausumaehdotus 1: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää puolustushankintojen valmistelua koskevien käytäntöjen kehittämistä siten, että hankintoihin liittyvät kansainvälisen humanitaarisen oikeuden näkökohdat, ihmisoikeusvaikutukset, ulko- ja turvallisuuspoliittiset vaikutukset sekä huoltovarmuuteen ja toimitusketjuihin liittyvät riskit arvioidaan nykyistä järjestelmällisemmin osana päätöksenteon tietopohjaa.”

Lausumaehdotus 2: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi puolustushankintojen pitkäaikaisia vaikutuksia Suomen huoltovarmuuteen ja ulko- ja turvallisuuspoliittiseen liikkumatilaan, mukaan lukien tilanteisiin, joissa toimittajamaahan liittyvät poliittiset, oikeudelliset tai kansainväliset kriisit voivat vaikuttaa hankintojen elinkaaren aikaiseen toimitusvarmuuteen, ylläpitoon tai tekniseen tukeen.”

Lausumaehdotus 3: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ottaa puolustushankintojen valmistelussa huomioon sen, että tiettyjen kehittyneiden asejärjestelmien osalta riippuvuus vain muutamasta toimittajamaasta voi olla merkittävää. Liiallisten toimittajariippuvuuksien huoltovarmuutta heikentävät vaikutukset on huomioitava arvioitaessa hankintakilpailuun kutsuttavien maiden ja yritysten asejärjestelmiä.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Lyly.

16.06 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten puolustusvaliokunta mietinnössään ja ulkoasiainvaliokunta lausunnossaan toivat esiin, kansalaisaloite puolustushankintojen sääntelystä on itsessään jo arvokas. Kansalaisaloite osaltaan on lisännyt keskustelua puolustushankintojen periaatteista sekä niiden suhteesta kansainväliseen oikeuteen ja Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteisiin. Erittäin rakentava ja hyvä keskustelu on täällä tänään ollut tämän asian ympärillä, ja se on ansio tälle kansalaisaloitteelle. Kiitos, kollegat, tällaisesta rakentavasta keskustelusta. On ilo kuunnella täällä tätä ja erilaisia näkemyksiä tämän asian osalta.

Pidämme tärkeänä, että Suomen ja Euroopan puolustusteollisuutta vahvistetaan ja siten, että erilaisia riippuvuuksia ylipäätään syntyy mahdollisimman vähän. Samaan kiinnitti huomiota puolustusvaliokunta. Tällaisia riippuvuuksia on tarkasteltava koko hankintojen elinkaaren ajankäytön, ylläpidon ja mahdollisten kriisitilanteiden näkökulmasta. Nämä hankinnat voivat olla 50 vuoden mittaisia, ja tämäkin näkökulma kannattaa aina muistaa. Suomi toimii jo tällä hetkellä asekaupoissa kansainvälistä oikeutta ja EU:n velvoitteita noudattaen, sekä kansalliseen lainsäädäntöön tässä tilanteessa nojataan erittäin vahvasti.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä tilanteessa, kun katsotaan tätä sääntelyä, kansalaisaloitteessa ehdotettua sääntelyä ei ole missään verrokkimaassa, EU-alueella eikä tällä hetkellä myöskään Pohjoismaissa. Sekin kannattaa tässä muistaa.

Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpänä päämääränä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen aseelliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Näiden tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että Suomi kykenee jatkossakin kehittämään puolustuksensa suorituskykyä ja ylläpitämään uskottavaa puolustuskykyä.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Puolustuksen hankintaprosessia ja näitä asioita voidaan kehittää koko ajan sääntelyn puitteissa, ja ulko- ja turvallisuuspoliittiset vaikutukset sekä kansainvälisen humanitäärin oikeuden näkökohdat pitäisi tulla huomioituiksi jatkossa.

Kannatan edustaja Perholehdon tekemää lausumaehdotusta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaarisalo.

16.10 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan vielä hieman tuota edellistä puheenvuoroani. Totesin tosissaan, että ulko- ja turvallisuuspoliittisten tekijöiden huomioiminen puolustushankinnoissa on välttämätöntä, mutta se ei siis todellakaan aina ole kovin helppoa tai yksinkertaista. On realismia todeta se, että esimerkiksi tietyistä maasta tulevan toimittajan maariskiiä ei ole uskottavalla tavalla mahdollista arvioida koko hankinnan elinkaarta koskien. Ja vaikka riskejä ei pystytä täysin poistamaan, on niitä siitä huolimatta pyrittävä hallitsemaan mahdollisimman pitkälti, ja juuri siksi erityisesti kriittisten järjestelmien osalta olennaista on luoda elinjaksoaikaiset ylläpidon järjestelyt, joissa muihin maihin kohdistuvien kriittisten riippuvuuksien syntymistä voitaisiin näin ollen ehkäistä.

Mutta sitten, arvoisa rouva puhemies, vielä strategisten riippuvuuksien osalta on hyvä huomioida se, että vaikka esimerkiksi puolustushankinnoissa keskeistä on lopulta aina se todellinen suorituskyky ja esimerkiksi pelkkä tuotteen alkuperän eurooppalaisuus ei voi olla hankinnan ainoa peruste, voidaan eurooppalaisten Nato-maiden merkittäviä panostuksia puolustusteollisen sektorin kehittämiseen pitää kuitenkin äärimmäisen tervetulleena ja hyvänä kehityksenä, sillä se nimenomaan avaa uusia mahdollisuuksia eurooppalaisten asejärjestelmien ostolle, ja tämä edelleen nimenomaan vähentäisi myös riippuvuuttamme esimerkiksi EU:n ulkopuolisista toimijoista ja maista. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

16.12 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Ehkä kertaan tässä vielä joitakin argumentteja, mitä tässä keskustelussa on esitetty, ja tartun niihin:

Täällä monet edustajat, jotka eivät ole kannattaneet kansalaisaloitetta, ovat sanoneet, että he luottavat siihen, että hankintoja tehdään jo nyt vastuullisesti. Samaan aikaan me tiedetään, että ainoastaan kerran vuosina 2001—2025 ulkoministeriöltä tällainen arviointi on pyydetty, enkä itse ihan ymmärrä, miksi sitten vastustettaisiin, että vastaavanlainen arviointi tehtäisiin, niin kuin tehdään myös silloin, kun aseita viedään. Ajattelen itse tosiaan niin, että tämän arvioinnin pitäisi koskea myös puolustusyhteistyötä. Me tiedetään tällä hetkellä, että Suomi on tiivistänyt puolustusyhteistyötä myös Israelin kanssa, mikä liittyy koulutukseen ja tutkimus- ja kehitystoimintaan, ja tästä pitäisi minusta puhua paljon enemmän.

Sitten täällä on viitattu Israeliin demokraattisena valtiona. Mikä se sellainen demokraattinen valtio on, joka sortaa yhden ihmisryhmän kansalaisoikeuksia jatkuvasti? Mikä se sellainen demokraattinen valtio on, joka mahdollistaa kuolemantuomion palestiinalaisille sekä Israelissa että Länsirannalla, joka suorittaa kansanmurhaa Gazassa ja harjoittaa silmitöntä väkivaltaa näissä siirtokunnissa? Eli minusta kyllä voi kyseenalaistaa sen, onko kyseessä demokraattinen valtio lainkaan. Minusta tällaiset piirteet eivät demokratiaan kuulu lainkaan.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Vähän ihmettelen myös näitä lausumia, joita täällä on esitetty. Ne ovat siis toki kannatettavia, mutta en ihan ymmärrä sitten sitä, että jos vastustaa tätä kansalaisaloitetta mutta kannattaa lausumia, niin miksi ei voisi sitten kannattaa myös tätä kansalaisaloitetta. Varsinkin vihreiden kohdalla jää nyt minusta auki se, miten heidän ryhmänsä tähän kansalaisaloitteeseen suhtautuu, eli kannattaako koko vihreiden eduskuntaryhmä tätä kansalaisaloitteen hyväksymistä, koska minusta oli tulkittavissa joistakin puheenvuoroista, että he kannattavat osittain kansalaisaloitetta, ja sitten ei käynyt kaikkien osalta selväksi, kannattavatko he vain näitä lausumia vai myös kansalaisaloitteen hyväksymistä. Ehkä siihen olisi hyvä saada myös selkoa.

Kiitan myös kansalaisaloitteen tekijöitä, ja pidän erittäin tärkeänä sitä, että tästä kansalaisaloitteesta tätä aktiivista keskustelua on eduskunnassa käyty ja nämä asiantuntijakuulemiset ovat olleet myös valiokunnissa. Toivon, että tämä keskustelu myös jatkuu nyt aktiivisena tämän jälkeen, koska tässä ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa sille todellakin on tarvetta tällä hetkellä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm.

16.15 Timo Furuholm vas: Arvoisa rouva puhemies! Jaan sen näkemyksen, että tässä salissa on kyllä kehitytty näiden keskustelujen suhteen, mitä tulee turvallisuuspoliittisiin, ulkopoliittisiin kysymyksiin. Pidän sitä suurella arvolla, että kykenemme jokseenkin eriäviä näkemyksiä sovittamaan yhteen, kun puhumme siitä, miten Suomen turvallisuus tulevaisuudessakin turvataan.

Täällä tuli aika usein tämä maininta siitä, että Suomen puolustuksen pitää perustua parhaille mahdollisille asejärjestelmille. Itse näen, että paras mahdollinen asejärjestelmä perustuu sellaiselle ajatukselle, että se ensinnäkin toimii jokaisessa olosuhteessa, niin että meillä on varmuus siitä, että siihen ei liity esimerkiksi päivityksellisiä tai varaosiin liittyviä seikkoja, joita emme pysty itse täyttämään, samaan aikaan minä ajattelen, että jos meidän puolustusjärjestelmä on paras mahdollinen, niin se perustuu mahdollisimman vähän erilaisille epävarmoille riippuvuuksille. Jotenkin kun tässä nykytilanteessa näitä riippuvuuksiakin katsellaan ehkä hyvin eri vinkkelistä kuin vaikka vuosikymmeniä sitten ja samaan aikaan on tosiasia, että osa meidän puolustusyhteistyökumppaneistamme toimii kansainvälisen oikeuden vastaisesti ja ovat hyvin arvaamattomia, uhkailevat jopa omia liittolaisiaan Naton sisällä — mainitsen nyt tässä Yhdysvallat ja Donald Trumpin — niin on ihan selvää, että tarvitaan laajempaa keskustelua.

Ehkä se paradoksi tässä on vielä tällainen, että näistä riippuvuuksista puhutaan enemmän kuin koskaan, tämä tilanne on ulkopoliittisesti tällainen kuin se on, turvallisuusympäristö tällainen kuin se on ja samaan aikaan me puhutaan uusista asehankinnoista, nykyisistä asejärjestelmistä enemmän kuin koskaan. Eli tämä kertoo sen, mielestäni, että tälle aloitteelle on tilausta tähän nykyiseen keskustelu-ympäristöön. Eivät ne riippuvuudet ja epävarmuudet katoa sillä, että niistä vaietaan, ja minun mielestäni on ihan selvää, että niistä pitää kyetä mahdollisimman läpinäkyvästi keskustelemaan. On totta, niin kuin edustaja Lylykin tässä sanoi, että se on pitkä peli, että niitä riippuvuuksia pystytään vähentämään, ja se vaatii yhteistä ymmärrystä siitä, miten se suoritetaan.

Ehkä lopuksi totean vielä ennen kuin aika loppuu, että en minä näe tätä aloitetta mitenkään suurenmoisen dramaattisena — eikä tämä keskustelukaan sellainen ole mielestäni ollut — mutta selkeänä näkemyksenä siitä, että nykyisessä

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

turvallisuusympäristössä tämän prosessin kehittämiseksi on tarvetta, jotta näiden tärkeiden hankintojen kaikki ulottuvuudet tullaan tarkkaan käymään läpi. Siksi olen esimerkiksi itse johdonmukaisesti tätä kansalaisaloitetta sen eri vaiheissa kannattanut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kaunisto.

16.18 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Kuten tässä on useampikin edustaja jo todennut, mielestäni tämä keskustelu, mitä ollaan käyty, on ollut arvokasta: puhutaan Suomen turvallisuudesta eri näkökulmista, eri näkemyksistä, mitä meillä on, mutta sävy on ollut oikeanlainen, sanoisinko näin.

Itse nostin omassa puheenvuorossani suomalaisen teollisuuden ja puolustusteollisuuden kilpailukyvyn roolin ja ne mahdollisuudet, mitä siellä puolella on riippuvuuksien hillitsemisessä. Tiedostan, niin kuin täällä useampikin edustaja nosti esiin, että kysehän ei ole missään nimessä nopean aikavälin ratkaisusta, mutta henkilökohtaisesti ainakin uskon, että olemme täällä rakentamassa Suomea pitkälle tulevaisuuteen, ja siinä mielessä on olennaista, että kun tällaista rakentavaa keskustelua käydään, niin tuodaan myös niitä näkemyksiä siitä tulevaisuuden suunnasta.

Toisaalta siksi haluan nostaa esiin myös niitä toimia, millä me olemme vahvistaneet suomalaisen teollisuuden pärjäämistä ja sitä kautta mahdollisesti sitä kykyä toimia tulevaisuudessa, esimerkkeinä nyt investointikannustimen, tulevan yhteisöveroalennuksen ja tutkimuksen ja kehityksen panostukset. No, tutkimus- ja kehityspanosten kohdalla täytyy sanoa, että niiden painottaminen yhä vahvemmin sinne innovointipuolelle, jotta me saadaan kaupallistettua niitä hienoja tuotteita, olisi aivan keskeistä. Työmarkkinauudistukset nousevat tässä, infrapanostukset. Puhdas, edullinen ja toimitusvarma sähkö nousee aivan keskiöön, kun puhutaan meidän teollisuuden pärjäämisestä. Samaan aikaan se, mikä puolustusteollisuudelle luo mahdollisuuksia, on tämä puolustusbudjetin kasvu, joka on ollut aivan keskeinen tämän hallituksen keskittymiskohta. Siihen toki vaikuttaa maailmanaika aika paljon, että panostukset niin vahvasti suuntautuvat myös sinne puolustusbudjetin kasvun suuntaan.

Viimeinen, mikä minun mielestäni on olennaista, mistä ei ikinä puhuta tarpeeksi, kun puhutaan puolustusteollisuudesta, on meidän startup-kenttä. Siis meidän startup-kentällä on aivan uskomattomia innovaatioita, ja ennen kaikkea ne menevät sinne kaksikäyttötuotteiden puolelle, joilla pystytään rakentamaan turvallista Suomea jatkossakin. Haluan muistuttaa, että tämä on se sektori, jonka toimintakykyyn on tehty valtavasti tekoja mutta jossa emme saa kyllä laskea hetkeksikään katsetta alas, vaan edelleen pitää mahdollistaa sitä suomalaista kekseliäisyyttä, innovatiivisuutta, jolla me pystymme jatkossakin varmistamaan sen, että Suomi pysyy turvallisena maana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, Mari.

16.21 **Mari Holopainen vihr:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikassa on pyritty löytämään yleensä mahdollisimman laaja yhteisymmärrys, ja täällä onkin käytetty useita hyviä puheenvuoroja. Kuitenkin tässä keskustelussa minulle jää hieman epäselväksi, onko arvioitu, että tämä turvallisuuspoliittinen ympäristö on oikeasti muuttunut aika merkittävästi tässä viime

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

vuosina. Joistain puheenvuoroista se ei käynyt ilmi. Osa tätä turvallisuutta on myös geopoliittisten riskien ottaminen vakavasti, ei pelkästään suorituskyky.

Eduskunta näiden lausumien pohjalta, jos ne hyväksytään, edellyttäisi minusta varsin järkeviä toimia, jotka liittyvät siihen, että niin ihmisoikeusvaikutukset, ulko- ja turvallisuuspoliittiset vaikutukset kuin sitten tämän järjestelmän päätöksenteon tietopohja arvioitaisiin paremmin. On varmaan syytä todeta, ja eivätköhän siitä kaikki ole samaa mieltä, että jo muutamia vuosia sitten olisi ollut hyvä, jos nämä geopoliittiset riskit ja ihmisoikeuskysymykset olisi otettu hieman vakavammin. Näin ei ehkä silloin vielä osattu tehdä. Osasyys voi olla se, että puolustuksesta ja ulko- ja turvallisuuspolitiikasta ei ole käyty aina laajaa keskustelua, joka todella nyt sitten osin tämän kansalaisaloitteen ansiosta voidaan käydä.

Ehkä tässäkin nämä muutoseikat eivät ole niin tärkeitä kuin se, etenevätkö nämä itse asiat. Itse totesin omassa puheenvuorossani, että kannatan kansalaisaloitteen hyväksymistä, mutta mielestäni nämä lausumaehdotukset, joita esimerkiksi edustaja Holopainen on kannattanut ja Harjanne tehnyt tässä salissa tänään, ovat erittäin kannatettavia. Ja tietysti toivoisi, että tässä salissa voisi nähdä niille vähän laajemmankin kannatuksen myös sieltä hallituspuolueiden piiristä. On selvää, että niin digitaalinen huoltovarmuus kuin sitten nämä selkeämmin suorat puolustushankinnat on asioita, jotka täytyy arvioida aivan eri tavalla näiden nykyisten riskien valossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho.

16.24 Johannes Yrttiaho vas: Arvoisa puhemies! Suomen historian suurin asehankinta on 64 amerikkalaisen F-35-koneen hankinta. Kyse on elinkaarikustannuksineen kymmenien miljardien laskusta suomalaisille veronmaksajille. Hävittäjähankinta ei kansalaisaloitteen esittämän ihmisoikeusarvioinnin ja kansainvälisen lain noudattamisen tai riskiriippuvuuksien seulasta hevin läpi pääsisi.

Tämä hankintapäätös tehtiin 2021 Marinin hallituksessa, ja varoitin tuolloin hankkeen kustannuksista ja koko järjestelmän käyttökelpoisuudesta Suomen puolustamiseen sekä sen muodostamasta riippuvuussuhteesta Yhdysvaltoihin. Nämä varoitukset ovat sittemmin osoittautuneet aika lailla paikkansapitäviksi ja asiat nousseet laajempaan keskusteluun. Esimerkiksi varoituksia valuuttakurssiriskin ja sopimuksen sisältämän indeksiehdon kustannuksia nostavasta vaikutuksesta ei tuolloin 2021 noteerattu oikeastaan lainkaan. Nyt tiedetään, että valuuttakurssista johtuvia lisäkustannuksia on koitunut. Vuosi sitten ne arvioitiin 850 miljoonaksi euroksi. Kun kyseessä oli alun perin 10 miljardin hankinta, 10 miljardin kauppasumma, tässä puhutaan noin kahdeksan prosentin valuuttakurssiriskien realisoitumisesta. Suomen arvio hankintavaiheessa myös näistä hävittäjien ylläpitokustannuksista oli huomattavan alimitoitettu. Kun Suomi laski selviävänsä 250 miljoonalla eurolla vuodessa hävittäjien ylläpidosta, Hollanti laski samaan aikaan omien kustannustensa olevan yli kaksinkertaiset, jopa 570 miljoonaa euroa vuodessa, ja Hollannin tapauksessa puhuttiin vain 46 koneen hankinnasta.

Puhemies! Nyt julkisuudessa on Suomessakin kerrottu Block 4 -päivityksen viivästyvän, siis näihin F-35:iin tarkoitettujen päivitysten viivästyisestä, ja tämän päivityksen tekemisen kerrotaan nyt edellyttävän myös hävittäjien moottorien modernisointia. Kaikki tämä työ tulee Suomen itsensä tehtäväksi ja Suomen

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

maksettavaksi. Luovutettavat hävittäjät ovat siis heikommin varustettuja kuin kauppaa tehtäessä sovittiin, ja hinta niistä on korkeampi.

Useat eurooppalaiset maat ottavat nyt omista F-35-hävittäjähankinnoissaan takaaskelia, osin järjestelmän kalleuden ja teknisten ongelmien mutta hyvin keskeisesti myös sen luoman Yhdysvallat-riippuvuuden vuoksi. Peruuttamassa ovat Kanada, Sveitsi, Portugali ja Espanja. Nyt kysytään myös, varaudutaanko F-35:illä eilispäivän sotiin. Nykytaistelukentän drooni- ja ohjusuhkaan hävittäjä ei ole kaikkein tehokkain torjuntaväline. F-35:n tekninen riippuvuus Yhdysvaltain ohjelmistoista ja satelliiteista tarkoittaa myös, että niitä voidaan käyttää vain Yhdysvaltojen sallimiin ja sen etujen mukaisiin tehtäviin. Näin siis viime kädessä asian laita on.

Suomen F-35-kaupan motiiveja arvioitaessa yhä selvemmältä onkin alkanut näyttää se, että hankinta tehtiin juuri turvallisuuspoliittisen riippuvuuden synnyttämiseksi Suomen ja Yhdysvaltojen välille. Hankinta paitsi lisäsi riippuvuutta myös loi polkuriippuvuuden tiettyyn eskalaatiokehitykseen: Nato-jäsenyys, DCA-sopimuksen hyväksyminen ja nyt myös hallituksen suunnitelma muuttaa Suomen ydinenergialaki ydinaseet sallivaksi. F-35-koneet ovat osa, ja keskeinen osa, Naton ja Yhdysvaltojen ydinasepelotetta. F-35:t voidaan muuttaa ydinaseiden käyttöön soveltuviksi.

Puhemies! Kansalaisaloitteen esittämät lisäykset asekaupan sääntelyyn ovat perusteltuja ja kaivattuja, sen osoittaa Suomen F-35-hankinta. Siitä ei päätöksiä tehtäessä juuri kriittisesti keskusteltu eikä sitä kriittisesti arvioitu. Hankinta onkin havainnollistava esimerkki asehankintoja koskevan sääntelyn puutteista. Näitä tämä kansalaisaloite nyt pyrkii korjaamaan, ja kannatan tämän aloitteen hyväksymistä. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo.

16.30 **Veronika Honkasalo vas:** Arvoisa puhemies! Olisin vielä tarttunut joihinkin argumentteihin, mitä täällä on esitetty. Monet ovat puheenvuoroissa korostaneet, että eivät kannata tämän kansalaisaloitteen hyväksymistä, koska kansallinen turvallisuus on kaikki kaikessa, ja että Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkein tehtävä on Suomen itsenäisyyden puolustaminen. Itse näen niin, että toki nämä ovat erittäin tärkeitä periaatteita, mutta eivät ne ole riippumattomia ihmisoikeuksista ja kansainvälisen oikeuden noudattamisesta. Tässä geopoliittisesti herkässä ajassa nimenomaan ulko- ja turvallisuuspoliittiset kysymykset nivoutuvat monesti yhteen. Olen nähnyt myös vähän semmoista tendenssiä tuolla ulkoasiainvaliokunnassa, että valiokunta on ikään kuin muuttunut tällä tavalla, että puolustuspolitiikka on ottanut siellä valtaa ja se ulkopoliittinen arviointi on jäänyt vähemmälle.

Jos me tarkastellaan niitä geopoliittisia konflikteja ja kriisejä, joiden keskellä me nyt esimerkiksi tällä hetkellä eletään, niin todellakaan ei ole Suomen kansallisen turvallisuuden etu, että me sidotaan valtaviin puolustushankintojen ja asekaupan kautta itsemme valtioon, joka polkee systemaattisesti ihmisoikeuksia. Se on itse asiassa riski Suomen kansallisen turvallisuuden näkökulmasta. Ihan samalla tavalla kuin se, että kun Israel tällä hetkellä Yhdysvaltojen kanssa käy laitonta hyökkäyssotaa Iranissa, ei ole Suomen kansallisen turvallisuuden näkökulmasta järkevää, että Suomi näihin sotatoimiin millään tavalla sekaantuisi. Sen takia ajattelen, että kaikkia operaatioita, jotka liittyvät nyt esimerkiksi Hormuzinsalmen tilanteen turvaamiseen, pitää arvioida myös Suomen kansallisen turvallisuuden näkökulmasta. On todella tärkeää, että Suomi pysyy etäällä

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

tämmöisistä toimenpiteistä ja sotilaallisesta toiminnasta varsinkin silloin, kun sotatilanne on päällä.

Eli tässä puheenvuorossa haluan korostaa sitä, että kansallinen turvallisuus ei ole mikään erillinen entiteetti, joka ei liittyisi ihmisoikeuksiin, sääntöpohjaiseen järjestelmään ja kansainvälisen oikeuden noudattamiseen ilman kaksoisstandardeja.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.32 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitin edustaja Kauniston puheessa yhteen lauseeseen huomiota, kun hän mainitsi, että hallitus on paljon lisännyt tällä kaudella puolustusmenoja. Kun tuossa kävin tarkemmin läpi, mitä puolustusbudjetin koko on tällä kaudella ollut, niin 2022 se on ollut noin neljä miljardia, 23 se oli noin kuusi miljardia, hiukan yli, ja sen jälkeen se on ollut kuusi miljardia, nyt tälle vuodelle 6,3 miljardia. Se on kyllä totta, että hallitus on lisännyt puolustusmenoja, antanut valtuuksia seuraavalle hallituskaudelle, kyllä. Sitä kyllä on tehty. Kun täällä on arvioitu, että puolustusmenojen suuruusluokka pitäisi nousta sinne kolmeen ja puoleen prosenttiin, niin ruvetaan puhumaan yli kymmenen miljardin budjetista, ja me ollaan tosi korkealla. Sen vuoksi tämä keskustelu, mitä täällä käydään, on erittäin tärkeää, ja täytyy sanoa, että se on valtava summa meidän budjetista.

Sitten ne, kuinka paljon siitä me pystytään kotimaisesta puolustusteollisuudesta hankkimaan, ovat ihan avainkysymyksiä, ja Euroopan sisältä ja niin pois päin. Tässä mielessä, niin kuin tuossa puheessa viittasin, meidän täytyy Suomen ja Euroopan puolustuskykyä ja puolustusteollisuutta ja tätä materiaalihankintaa pystyä ohjaamaan siihen suuntaan, niin että me vältytään tältä keskustelulta aika pitkälti. Me puhumme valtavista summista, kun katsotaan, että puolustusbudjetti alkaa olla jatkossa yli kymmenen miljardia, kun meillä on noin 90 miljardin budjetti. Meidän budjetista menee valtava osa nytten puolustukseen, [Puhemies koputtaa] ja sen takia tämä keskustelu on ollut paikallaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.34 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Täällä todettiin, että kansallinen turvallisuus maksaa paljon rahaa ja resursseja. Myös hävittäjistä tarvitsemme parhaat. Tämä ei ollut ilmeisestikään tämä ykkösasia, että keskustellaan noista. No, F-kolmevitonen on maailman paras hävittäjä, ja me tarvitaan sellainen. Se pärjää sille vihollisen koneelle, ja se riittää. Se suorituskyky on se tärkein elementti siinä.

Eli varaudutaanko eilisiin sotiin? No, ei varmastikaan varauduta. Jos täällä on jollakin maanpuolustuskurssi käymättä eli ei tiedosta sitä tilannetta, minkälaisessa kunnossa meidän Suomen puolustusvoimat on ja mikä meidän iskukyky ja suorituskyky on, niin sitten kannattaa mennä vielä parsimaan sinne. Eli ei varauduta. Ja F-kolmeviitosta tarvitaan myös tulevaisuudessa, jos tänne joku haluaa hyökätä — voin sanoa, että ei kannata.

Suorituskyky on asejärjestelmien tärkeä ominaisuus, ja puolustuspoliittinen arviointi ratkaisee. Eurooppa on valinnut lännen, ja myös Suomi on valinnut lännen. Tietysti joku haluaa valita jotakin toista ilmansuuntaa, minä en. Suomalaisen kansallinen turvallisuusnäkökulma on se kansallinen turvallisuus ensin.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Sanottakoon vielä kerran, että en ole kannattamassa tätä kansalaisaloitetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

16.36 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Kiinnitinpä minäkin huomiota edustaja Kauniston yhteen huomioon puheenvuorossaan, jossa hän kiinnitti huomiota puolustusvaliokunnan puheenjohtajan Auton puheenvuorossa kohtaan, jossa oli suunnilleen näin — voitte korjata, jos olen väärässä — että on aika vaikea ennustaa näitä pitkäaikaisia vaikutuksia ja että demokratioissakin valta ehtii vaihtua aika usein. Näin se toki on, mutta on tärkeitä, ettei tätä tulkita niin, ettei tällaista arviointia pitäisi systemaattisemmin ja paremmin tehdä kuin on tehty tähän asti. Totta kai voidaan tehdä erilaisia skenaarioarvioiteja. Emme me tiedä tietenkään tarkalleen, ja yllätyksiä voi tulla, mutta kyllä minä alleviivaisin sen merkitystä, että meidän täytyy paremmin huomioida nämä geopoliittiset riskit, vaikka se onkin vaikeaa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 19/2026 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 4/2026 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 4/2026 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Yleiskeskusteluun mennään, ja siellä on ensimmäinen puheenvuoro edustaja Kalliolla.

Keskustelu

16.37 **Vesa Kallio kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Koska tämän hallituksen esityksen yhteydessä hallitus oli tekemässä muutoksia myös valtioneuvoston asetukseen, joka liittyy ajo- ja lepoaikoihin, niin käytän puheenvuoron siihen liittyen.

Tosiaan torstaina 12.3. lähetekeskustelussa pidin puheenvuoron liittyen ajo- ja lepoaikoihin ja tein siitä myös kirjallisen kysymyksen liikenne- ja viestintäministeri Ranteelle. Puheenvuorossa toin esille, että suurilla kuljetuspalveluja käyttävillä kotieläintiloilla on usein lietevarasto kotieläinrakennuksen yhteydessä, mistä lietettä kuljetetaan niin sanottuihin satelliittisäiliöihin odottamaan sopivaa levitysajankohtaa tai siirtona konttiin, josta se siirretään levityskalustoon ja levitetään ravinteeksi peltoon. Molempia siirtoja suoritetaan usein kiireisimmän viljelysesongin aikana kuljetusyrittäjiltä tilattavana ostopalveluna, johon kuuluu siirtokalusto kuljettajan kanssa. Nykyinen ajo- ja lepoaika-asetus ilman kansallista poikkeusmahdollisuutta käytännössä keskeyttää lietteen siirron juuri kiireisimmän sesongin aikaan, mikä ei ole maatalousyrittäjän eikä kuljetusyrittäjän edun mukaista, koska työ viivästyy ja se aiheuttaa ylimääräisiä

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

kustannuksia. Työn viivästyminen kielteisinä seuraamuksina kertautuu, kun se tapahtuu jokaisella palvelua ostavalla maatilalla. Edellä kuvatut ongelmat olisivat olleet korjattavissa täydentämällä valtioneuvoston antamaa asetusta ajopiirturikorttien myöntämisestä ja poikkeuksista ajopiirturin käytössä.

Arvoisa puhemies! Tekemäni kirjallinen kysymys vastasi sisällöltään käytännössä tätä puhetta. Ministeri vastasi sanatarkasti puheeseeni salissa seuraavalla tavalla: ”Kiitoksia, arvoisa puhemies! Aloitan tällä asetuksella, josta edustaja Kallio puhui. Sekinhän on jo putkessa, joten voitte odottaa, että se tulee voimaan rinnakkain tämän hallituksen esityksen kanssa. Eli meillä ovat kyllä nämä ajo- ja lepoajat, ajopiirturiasiat myöskin tuolla jo hyvin pitkälle valmisteltuina. Tästä voin todeta sen, että olemme aikaamme edellä. Ei kannata kysellä, kun me ollaan jo tehty.”

Otin ilolla tämän vastauksen vastaan, mutta se oli täydellisessä ristiriidassa ministerin vastauksen kanssa kirjalliseen kysymykseeni samasta asiasta. Tässä alla on ote vastauksesta, joka kertoo, että salissa ministeri Ranne puhui toista, mitä allekirjoittamassaan vastauksessa kertoo. Asia ei siis ollut lainkaan putkessa, ei millään tavoin. Ministerin vastaus kirjalliseen kysymykseen: ”Ajo- ja lepoaika-asetuksen 13 artiklassa ei ole erikseen säädetty mahdollisuudesta poiketa ajo- ja lepoaikojen noudattamisesta lietteen siirtoja koskevissa kuljetuksissa. Tämän vuoksi liikenne- ja viestintäministeriö ei voi esittää kyseisen vapautuksen käyttöönottoa.” Eli mitään muutosta asiaan ei ole luvassa eikä ole valmistelussa eikä ole ollut ministerin viittaamassa putkessakaan.

Arvoisa puhemies! Suomi on ottanut käyttöön 14 poikkeusta ajo- ja lepoaikalainsäädäntöön. Valtioneuvoston asetuksen ajopiirturikorttien myöntämisestä ja poikkeuksista ajopiirturin käytössä 7 §:ssä todetaan, että ajo- ja lepoaika-asetuksen 5—9 artiklaa ei tarvitse noudattaa eikä ajopiirturia käyttää muun muassa seuraavissa tapauksissa: ajoneuvossa, joka on tarkoitettu maidon keräämiseen maataloilta ja maidonkuljetusastioiden tai eläinten ravinnoksi tarkoitettujen maitovalmisteiden palauttamiseen maataloilille; ajoneuvossa, jota käytetään eläinjätteiden tai muiksi kuin elintarvikkeiksi käytettävien ruhojen kuljetukseen; ajoneuvossa, jota käytetään elävien eläinten kuljetukseen 100 kilometrin säteellä maataloilta paikallisille markkinoille ja päinvastaiseen suuntaan tai paikallisilta markkinoilta paikallisiin teurastamoihin ja, vielä yksi esimerkki, sirkuksen ja huvipuiston erikoisajoneuvoissa — sirkuksen ja huvipuiston erikoisajoneuvoissa.

Arvoisa puhemies! Edelliset esimerkit osoittavat, että myös lietteen kuljetus olisi ollut täysin perusteltua lisätä hyväksytyjen poikkeusten piiriin. Jos ja kun poikkeukset ovat mahdollisia muun muassa sirkus- ja huvipuistoajoneuvojen osalta, niin voisi olettaa liikkumavaraa olevan maataloudenkin osalta. Toivottavasti tämä tulee jatkossa sen putken kautta kuntoon. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

16.42 **Mari Kaunistola kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävä esitys on tärkeä uudistus henkilö- ja tavaraliikenteeseen liittyvän EU-sääntelyn noudattamisen ja valvonnan tehostamiseksi. Tällä esityksellä tarkennetaan maanteiden kabotaasiliikennettä eli ulkomaisten kuljetusyriyten tilapäisesti suorittamia Suomen sisäisiä kuljetuksia koskevaa sääntelyä. Ehdotetut muutokset tehostavat viranomaisvalvontaa, helpottavat

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

viranomaisten toimintaa ja samalla vähentävät epätervettä kilpailua sekä harmaata taloutta kuljetusalalla. Uudistus on hyvin tärkeä ja keskeinen muun muassa suomalaisille kuljetusyrittäjille, jotka ovat joutuneet pitkään toimimaan kilpailullisesti epäreiluisissa olosuhteissa. Kun säännöt ovat kaikille samat ja niiden noudattamista valvotaan tehokkaasti ja vaikuttavasti, suomalaiset yritykset pääsevät kilpailemaan reilussa olosuhteissa.

Valvonnan tehostamisen ohella onkin keskeistä, että myös kabotaasirikkomuksesta ja kuljettajantodistuksen laiminlyönnistä määrättävät seuraamusmaksut saadaan perittyä tehokkaasti. Kannatan valiokunnan lausumaehdotusta siitä, että selvitetään mahdollisuutta säätää näiden seuraamusmaksujen ja tarvittaessa muiden liikenteen rahamääräisten seuraamusten maksamisen tehostamiseksi rahavakuutta tai rengaslukkoa koskevaa säännöstä. Tällaisten säännösten kautta voisimme mahdollisesti varmistaa myös maksujen nykyistä tehokkaamman saamisen ulkomaisilta kuljetusyrittäjiltä. Tämä taas entisestään parantaisi suomalaisten yritysten asemaa reilussa kilpailussa.

Korostaisin myös, että meidän on näiden tärkeiden muutosten rinnalla otettava huomioon se, että raskaan liikenteen valvonta vaatii paljon erityisosaamista. On tärkeää, että viranomaisten koulutus ja resurssit tällaisessa valvonnassa ovat ajan tasalla ja siihen myös panostetaan asianmukaisten resurssien avulla. Liikenteen valvontaan on siis oltava riittävät resurssit, jotta nämä uudistukset eivät valu hukkaan.

Arvoisa rouva puhemies! Samalla ehdotetussa uudistuksessa tehtäisiin myös muutos, jonka myötä B-luokan ajokortti oikeuttaisi kuljettamaan enintään 4 250 kiloa painavaa vaihtoehtoisella polttoaineella toimivaa ajoneuvoa tietyin edellytyksin tavarankuljetuksissa. Muutoksella tavoitellaan paitsi erityisesti jakeluautojen kuljettajien saatavuuden parantamista myös päästöjä vähentäviä vaikutuksia. Kyseinen muutos on kuitenkin tehtävä hallitusti ja kaikki mahdolliset turvallisuusvaikutukset huomioon ottaen. Vaikka negatiiviset vaikutukset on arvioitu vähäisiksi ja kyseisen poikkeuksen kattamat ajoneuvot ovat harvassa, meidän on kiinteästi seurattava ehdotuksesta aiheutuvia turvallisuusvaikutuksia. Jos näyttää siltä, että esityksellä on vaikutuksia turvallisuuteen, on reagoitava nopeasti esimerkiksi täydentävän koulutuksen muodossa. Tässäkin valvonnalla on keskeinen rooli, ja siksi siihen on varattava asianmukaiset resurssit ja myös koulutus.

Muutosten hyvistä ja kannatettavista vaikutuksista huolimatta on tärkeää, että menemme tässäkin asiassa turvallisuus edellä, kuten tämä hallitus on tehnyt myös kaikessa muussa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

16.46 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä on kyse ennen kaikkea liikenneturvallisuudesta, oikeudenmukaisista pelisäännöistä ja viranomaisten valvontakyvystä. Kyse ei ole vain teknisestä hienosäädöstä vaan siitä, miten huolehdimme ihmisten turvallisuudesta teillä ja pidämme liikennejärjestelmän uskottavana.

Arvoisa puhemies! Kun säännöt ovat epäselviä, niiden noudattaminen ja valvonta heikkenevät. Nyt esitetyt täsmennykset parantavat viranomaisten mahdollisuuksia puuttua laittomaan toimintaan, vähentävät harmaata taloutta ja vahvistavat kuljetusalan turvallisuuskulttuuria. Liikenne- ja viestintävaliokunta on mietinnössään todennut, että

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

tämä esitys helpottaa ja tehostaa valvontaa sekä ehkäisee epätervettä kilpailua. Tämä on juuri sitä, mitä lailta tarvitsemme.

Tärkeä osa tätä liikenteen turvallisuutta parantavaa esitystä on hallinnollisten seuraamusmaksujen käyttöönotto. Seuraamusten on oltava todellisia ja perittävässä myös silloin, kun kyse on ulkomaalaisista toimijoista. On erittäin perusteltua, että tulevassa lainsäädäntötyössä otamme huomioon myös valiokunnan antaman lausunnon, jossa edellytetään konkreettisten keinojen selvittämistä seuraamusmaksujen tehokkaammaksi perimiseksi. Ilman toimivaa täytäntöönpanoa sääntely jää helposti näennäiseksi.

Arvoisa puhemies! Esityksessä ehdotetut muutokset koskettavat muitakin kuin ulkomaalaisia ammattikuljettajia. Nyt esitetyissä ajokortteja koskevissa muutoksissa turvallisuus on syytä pitää erityisen tarkasti esillä. B-luokan ajo-oikeuden laajentamisella painavampiin, vaihtoehtoisella polttoaineella kulkeviin ajoneuvoihin voidaan helposti edistää kuljetusalaa ja myös päästövähennyksiä, mutta se ei saa tapahtua liikenneturvallisuuden kustannuksella.

Kuten liikenne- ja viestintävaliokunta korostaa, on tärkeää, että muutoksen vaikutuksia seurataan huolellisesti ja että tarvittaessa ryhdytään täydentäviin toimiin esimerkiksi koulutuksen osalta.

Myös ajokokeen vastaanottajia koskevissa muutoksissa turvallisuusnäkökulma säilyy keskiössä. Ajokokeiden saatavuus on tärkeää, mutta samalla on varmistettava, että osaamisen taso säilyy ja että arviointi on luotettavaa ja yhdenmukaista koko maassa. Siksi mahdollisuudet päästä ajokokeeseen on tarpeen turvata muuttamalla sääntelyä esityksen mukaisesti siten, että ajokokeen vastaanottajien saatavuus paranee.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys muodostaa kokonaisuuden, jossa liikenneturvallisuus, valvonnan uskottavuus ja vastuun toteutuminen kulkevat käsi kädessä. Kun sääntely on selkeää ja seuraamukset toimivia, myös turvallisuus paranee. Näistä syistä pidän tätä esitystä perusteltuna ja valiokunnan mietintöä hyvin tasapainotettuna. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Limnell poissa. — Edustaja Kaunisto.

16.51 Ville Kaunisto kok: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä olevan hallituksen esityksen keskeinen tavoite on vahvistaa liikenneturvallisuutta, suomalaisen kuljetusalan toimintaedellytyksiä, parantaa sääntelyn valvottavuutta sekä edistää siirtymää kohti ympäristöystävällisempää liikennettä. Nykyinen EU-sääntely on monilta osin tulkinnanvaraista ja käytännössä vaikeaa valvottavaa. Tämä on johtanut tilanteeseen, jossa rehellisesti toimivat yritykset joutuvat epäreiluun kilpailuasemaan suhteessa niihin toimijoihin, jotka kiertävät sääntöjä.

Hallituksen esitys tuo tähän kaivattua selkeyttä, sääntöjen tarkennusta ja hallinnollisten seuraamusmaksujen käyttöönoton. Näin viranomaisilla on aidosti toimivat keinot puuttua väärinkäytöksiin. Tämä ei ole vain oikeudenmukaisuuskysymys vaan myös parantaa suomalaisen työn ja yrittäjyyden asemaa ja on sen puolustamista mitä parhaimmassa muodossa.

Toiseksi, esityksessä edistetään vaihtoehtoisilla polttoaineilla toimivien ajoneuvojen käyttöönottoa mahdollistamalla raskaampien mutta vähäpäästöisten ajoneuvojen kuljettaminen tietyin ehdoin B-luokan ajokortilla. Näin madalletaan kynnyksiä siirtymä

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

puhtaampaan kalustoon. Tämä on konkreettinen askel kohti liikenteen päästövähennyksiä. Samalla helpotetaan kuljetusalan työvoimapulaa, kun useampi kuljettaja voi toimia näissä tehtävissä ilman raskaan kaluston ajokorttia.

Kolmanneksi, esitys vastaa myös arjen käytännön haasteisiin keventämällä ajokokeen vastaanottajien pätevyysvaatimuksia. Tämän tavoitteena ei ole heikentää liikenneturvallisuutta vaan varmistaa, että ajokokeita voidaan jatkossakin järjestää sujuvasti koko maassa. Tämä on tärkeää niin nuorille kuljettajille kuin kuljetusalan toimijoillekin.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys on hyvä esimerkki siitä, miten EU-sääntelyä voidaan kansallisesti täydentää järkevällä ja tasapainoisella tavalla. Tästä olemme aika usein tässä salissa keskustelleet. Esitys vahvistaa liikenteen turvallisuutta, valvontaa, tukee reilua kilpailua ja edistää vihreää siirtymää samalla sujuvoittaen kuljetusalan arkea. Hienoa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

16.53 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on valiokunnan yksimielinen esitys, ja tämä esitys vahvistaa suomalaista yritystoimintaa sillä tavalla, että se poistaa tätä epätervettä kilpailua ja harmaata taloutta, joka on tässä tärkeä osa, kun katsotaan tilannetta kuljetusalalla.

Tämä kabotaasiliikenne, mitä tässä nyt tarkastetaan, on mielenkiintoinen, kun pitää katsoa niitä tekijöitä. Suomessa tavaraliikennelupa-asetuksen 8 artiklassa säädettyjä kabotaasiliikennettä koskevia säännöksiä on tällaisia esimerkiksi: 1) yksi kuormauspaikka ja yksi purkauspaikka, 2) useita kuormauspaikkoja ja yksi purkauspaikka, jos purkaus tapahtuu rahtikirjaan merkityn lopullisen kuorman vastaanottajan luona, 3) yksi kuormauspaikka ja useita purkauspaikkoja, jos kuormaus tapahtuu rahtikirjaan merkityn alkuperäisen lähettäjän toimesta. Näitä asioita tässä valvotaan, kun ulkomaalaista liikennettä täällä on.

Sitten jos katsotaan kabotaasiliikennettä tuolla linja-autoliikenteen puolella, niin kansainvälisen liikenteen yhteydessä saa harjoittaa linja-autolla enintään seitsemän perättäisen päivän ajan yhtäjaksoisesti 30 päivän ajanjaksolla Suomessa liikennettä. Näitä kysymyksiä tässä tarkastellaan, ja siinä mielessä on erittäin hyvä, että niihin puututaan.

Nyt erityisen tyytyväinen olen tästä lausumasta, joka täällä sitten antaa työkaluja tehdä näitä asioita, jos tämä ei toteudu. Täällä jopa sitten vahvistetaan näitä rahavakuuksien vaatimisia, rengaslukkoja ja muita asioita. Tämä varmasti tulee toteutumaan, ja siinä mielessä ollaan hyvällä tiellä. Tiedän entisestä elämästäni, että tuolla on ammattiyhdistysliikkeen puolella Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto on ollut erittäin huolissaan kabotaasiliikenteestä ja niistä pelisäännöistä, mitä siellä on. Nyt tässä tulee yksi työkalu sinne, että se ala tervehtyy. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen poissa, edustaja Rasinkangas poissa.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 19/2026 vp sisältyvien 1.—4. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 10 §:n, Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 6 ja 8 §:n ja eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 178/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 3/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.56 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä esitys on luonteeltaan hiljainen mutta hyvin kriittinen huoltovarmuudelle. Sillä varmistetaan, että maatalouden EU- ja kansalliset tukijärjestelmät toimivat oikein, ajantasaisesti ja luotettavasti ja että meillä on suomalaista ruokaa myös tulevina vuosikymmeninä. Maa- ja metsätalousvaliokunta on käsitellyt esityksen antaen sille tarpeelliset tarkennukset, ja siksi esitys on nyt entistäkin parempi.

Arvoisa puhemies! Tällä esityksellä emme vain toimeenpane jotain EU:sta meille annettua. Ensinnäkin tavoitteena on selkeyttää kuntien toimivaltaa tukihakemusten yhdistämisessä niissä tilanteissa, joissa hakijat on katsottava yhdeksi tilaksi. Tämä estää sen, että sama tila päätyisi kahden eri viranomaisen ristiriitaisiin ratkaisuihin. Toiseksi esityksessä täsmennetään, että tukikelpoisen maa-alan tulee olla viljelijän hallinnassa paitsi hakupäivänä myös aina hakemuksen viimeiseen muokkauspäivään saakka. Tämä on tärkeä täsmennys, koska se yhdenmukaistaa sääntelyä ja vähentää tilanteita, joissa viljelijät menettävät tukiosuuksia teknisten tulkintaerojen vuoksi. Kolmanneksi ympäristösopimukseen liittyvä hallinnollinen tarkastuskäynti siirretään tehtäväksi nykyistä aikaisemmin jo ennen ensimmäistä sopimusvuoden loppumaksua, mikä ehkäisee takaisinperintöjä ja turvaa viljelijän asemaa. Uudistus on tältä osin monipuolinen ja kaivattu. Selkeät pelisäännöt vähentävät ristiriitoja ja yllätyksiä ja tekevät siten suomalaisen ruoan tuottamisesta helpompaa.

Arvoisa puhemies! Näin lueteltuna nämä muutokset voivat tuntua hallinnollisilta, mutta taustalla on paljon suurempi merkitys. Kotimainen ruoantuotanto on osa Suomen huoltovarmuuden ydintä. Se on osa sitä perustaa, joka ei näy otsikoissa riittävästi mutta jonka puuttumisen huomaisimme yhdessä päivässä kriisin keskellä. Jos tukijärjestelmät eivät toimi, jos hallinnon viiveet kasvavat tai jos viljelijät eivät voi luottaa sääntöihin, vaikutukset näkyvät nopeasti pellolla, tuotannossa ja investoinneissa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

16.59 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsiteltävässä esityksessä selkeytetään järjestelmää ja tehdään siitä toimivampi niin viljelijöiden kuin viranomaisten näkökulmasta. Viranomaisten toimintavaltaa selkeytetään, ja kuntien roolia tukihakemusten yhdistämisessä täsmennetään. Tilanne, jossa sama toimija muodostaa yhden maatilakokonaisuuden, vaikka hakemuksia olisi useampia, ei ole uusi. Kuntien näkökulmasta epäselvyydet toimivallasta ovat kuitenkin aiheuttaneet tulkintaongelmia. Nyt tämä korjataan. Jos maatilakokonaisuuksia voitaisiin keinotekoisesti pilkkoa useisiin osiin, avautuisi mahdollisuus kiertää tukiehtoja ja enimmäismääriä. Tämä ei ole hyväksyttävää niiden viljelijöiden näkökulmasta, jotka toimivat sääntöjen mukaisesti. Hallituksen esitys vahvistaa yhdenvertaisuutta ja varmistaa, että tukijärjestelmää sovelletaan johdonmukaisesti koko maassa.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen keskeinen kokonaisuus liittyy tukikelpoisen alan hallintaan. Jatkossa tukikelpoisen alan on oltava viljelijän hallinnassa koko hakuprosessin ajan. Tämä selkeyttää sääntöjä ja vähentää epävarmuutta viljelijöiden arjessa. Samalla se tekee järjestelmästä läpinäkyvämmän ja helpommin valvottavan.

Kolmantena nostan esiin pysyvien nurmien ennallistamista koskevan muutoksen. Kynnystä nostettiin viidestä prosentista kymmeneen prosenttiin. Tämä on viljelijöiden kannalta merkittävä ja tervetullut jousto, joka ottaa paremmin huomioon käytännön maataloustyön realiteetit ilman, että ympäristötavoitteista luovutaan. Tämä muutos on saanut laajaa kannatusta asiantuntijoilta.

Lisäksi esityksessä parannetaan ympäristökorvausten hallinnollista tarkastusta aikaistamalla tarkastuskäyntiä ennen ensimmäisen maksun suorittamista. Näin voidaan välttää tilanteet, joissa viljelijä joutuisi myöhemmin takaisinperinnän kohteeksi pelkästään tarkastuksen ajoituksen vuoksi. Hallinnollisen taakan keventäminen ja sääntelyn selkeyden parantaminen on järkevää kaikkien osapuolien kannalta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas poissa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 178/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuoltolain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 159/2025 vp
Valiokunnan mietintö StVM 3/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu käynnistyy edustaja Hännisen puheenvuorolla. Olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Keskustelu

17.02 **Juha Hänninen kok:** Kiitoksia, arvoisa puhemies! Suomalaiset ansaitsevat terveydenhuoltoa oikea-aikaisesti ja tietoon perustuen. Nyt käsittelemämme olevan esityksen ydin on selvä: terveyttä on hoidettava ennakoiden eikä vasta silloin, kun ongelmat ovat jo syntyneet. Siksi vahvistamme hyvinvointialueiden mahdollisuuksia toimia tiedolla. Jatkossa myös ennakoitavassa terveydenhuollossa voitaisiin hyödyntää olemassa olevia terveystietoja yksilön ja yhteisön terveyden edistämiseksi. Terveydenhuoltolain ja asiakastietolain muutokset antavat ammattilaisille paremmat työkalut tunnistaa terveysriskit ajoissa, ohjata hoitoa oikeaan suuntaan ja estää sairauksien paheneminen. Tämä on paitsi järkevää, myös inhimillistä politiikkaa, jota myös sosiaali- ja terveysvaliokunta on päättänyt tukea. He ovat tehneet esitykseen pieniä tarkennuksia, mutta lain sisältö on yhä sama.

Arvoisa puhemies! Terveyttä tulee hoitaa tiedolla. Tiettyjen terveystietojen käyttö ennakoivassa terveydenhoidossa ei ole vaihtoehto vaan välttämättömyys. Kun ammattilaisilla on mahdollisuus hyödyntää ajantasaista tietoa turvallisesti ja eettisesti, voidaan tunnistaa varhaisia merkkejä sairauksista ja tarjota tukea jo ennen kuin ihminen itse huomaa tarvitsevänsä sitä. Näin ehkäisemme inhimillistä kärsimystä, vähennämme hoidon kustannuksia ja rakennamme kestäväää terveydenhuoltojärjestelmää. Tieto ei korvaa hoitoa, mutta se tekee hoidosta oikea-aikaisempaa ja vaikuttavampaa. Arkaluontoisia tietoja, kuten terveystietoja, on yhä edelleen käsiteltävä vastuullisesti, huolellisesti ja turvallisesti. Tämän esityksen tavoitteena ei ole vaarantaa suomalaisten terveystietoja, vaan selkeyttää hyvinvointialueille hoidon tarpeen ennakoimisen tärkeyttä ja parantaa mahdollisuuksia ennaltaehkäisevän hoidon tarjoamiselle. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää poissa. — Edustaja Kaunisto, olkaa hyvä.

17.04 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ennaltaehkäisy, siinä se keskeinen termi ja sana. Ennaltaehkäisystä olen tässä salissa puhunut monesta eri kulmasta, ja tässä ollaan jälleen kerran ennaltaehkäisyn ja varhaisen puuttumisen keskiössä.

Hallituksen esitys eduskunnalle tosissaan on laeiksi terveydenhuoltolain sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain muuttamisesta. Keskeistä tässä mielestäni on, että hyvinvointialueet vastaavat terveystarkastuksista, seulonnoista ja sairauksien hoidosta mutta potilastietojen käyttö ennakoivassa työssä on ollut osin epäselvästi säänneltyä. Nyt käsiteltävä lakimuutos mahdollistaa sen, että terveydenhuollon ammattihenkilöt voivat hyödyntää työssään potilastietoja juuri niissä tehtävissä, joissa varhainen tunnistaminen, oikea-aikainen hoito ja hoidon seuranta ovat potilaan edun mukaista. Samalla vahvistetaan tietosuojaa, potilaan itsemääräämisoikeutta ja läpinäkyvyyttä lokitietojen ja käyttöoikeuksien kautta.

Kuten aloitin, ennaltaehkäisy ja varhainen puuttuminen ovat järkeviä niin inhimillisesti kuin taloudellisesti. Tällä täsmennyksellä parannetaan edellytyksiä vaikuttavalle ja oikea-aikaiselle hoidolle koko maassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

17.06 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Olen täällä monta kertaa puhunut työttömien tilanteesta ja sanoisin, että työttömien säännönmukaiset terveystarkastukset pitäisi tehdä. Itse olen ehdottanut sellaista menettelyä, että viimeistään kahden vuoden sisällä työttömyyden alkamisesta jokaiselle työttömälle tehtäisiin työ- ja toimintakykyarvio, jolloin me pystyttäisiin arvioimaan työttömien joukon työkykyä ja sitten tarvittavia hoitotoimenpiteitä ja kuntoutustoimenpiteitä, jos työkyky on mennyt. Samalla sitten pystyttäisiin näkemään se, kuinka nämä työttömät ihmiset kuntoutuvat. Ja sitten jos he eivät enää palaa työelämään, niin siinä yhteydessä, terveystarkastusten jälkeen, vaihtoehtona pitää myös olla työkyvyttömyyseläke. Eli tällainen toimenpide olisi tässä ehkä ollut myöskin tarpeellinen katsoa, kun ennalta katsotaan näitä asioita, sitä, mitä pitäisi tehdä säännönmukaisesti.

Toinen asia, joka tähän liittyy ja joka hyvin on tässä esityksessä... — Putosiko tämä pois päältä? Ei. — Se on se, miten tätä terveysseulontaa tehdään. Muuten tämä lakiesitys ja mietintö on hyvä. Mutta kyllähän valiokunnan kuulemisissa on painotettu rokotusten keskeistä roolia. Siitä oli ensimmäisessä käsittelyssä vastalause ja muutosehdotuksiakin. Se on myöskin sellainen asia, että terveystarkastuksien yhteydessä ja säännönmukaisilla rokotuksilla ennaltaehkäistään aika monia asioita suomalaisessa yhteiskunnassa.

Nämä kaksi asiaa olisi tässä ollut hyvä ottaa huomioon. Tämä kannattaa viedä nyt tässäkin muodossa eteenpäin, mutta tosiasiasa tämä jää vähän kapeaksi tältä osin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

17.08 **Oskari Valtola kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on hallituksen jatkumoa sille, miten kehitämme sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmäämme tehokkaammaksi tulevaisuudessa.

Kaikki ovat varmaan nähneet Tom Cruisen tähdittämän *Minority Report* -elokuvan, jossa pääosan esittäjä estää tulevaisuudessa tapahtuvia murhia tällaisella ennakkojärjestelmällä. Tämä laki on yksi askel siihen, että omalääkärit tulevaisuudessa voivat estää väestönsä sairastumisen kansansairauksiin tai erilaisiin sairauksiin, kunhan nyt teknologia ja ohjelmat kehittyvät ja lisäävät mahdollisuuksia tällaiseen toimintaan, eli erittäin kannatettava esitys.

Rokotuksia käsitelimme sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tarkasti ja tulimme kuitenkin siihen tulokseen, että nämä rokotuksiin liittyvät asiat tulee ja kannattaa kirjata tartuntatautilain uudistuksessa, joka nyt on ilmeisesti syksyllä tulossa eduskuntaan. Samoiten tähän voidaan palata myös ennakoivan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöhankkeessa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Lahdenperä.

17.10 **Milla Lahdenperä kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Valtola äsken erinomaisesti vertaili, niin tätä esitystä on kyllä helppo puoltaa. Sehän selkeyttää terveydenhuoltolakia ja asiakastietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä erinomaisesti. Esityksen ydin on tärkeä ja hyvin yksinkertainen, eli mahdollistetaan aidosti ennakoiva ja ennaltaehkäisevä terveydenhuolto hyvinvointialueilla.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Nykytilassahan on ollut epäselvää, missä määrin hyvinvointialueet voivat hyödyntää jo olemassa olevia potilastietoja ohjaamiseen tai tarpeelliseen yhteydenottoon, seuluntoihin ohjaamiseen ja muuhun hoitovajeen tunnistamiseen. Tämä esitys korjaa tuon epäselvyyden ja mahdollistaa potilastietojen käsittelyn lakisäätteisten tehtävien hoitamiseksi lääketieteelliseen tarpeeseen perustuen. Samalla on toki keskeistä, että potilaan yksityiselämän suoja, tietosuoja ja itsemääräämisoikeus turvataan täysimääräisesti, tietojen käyttö on rajattua, käyttötarkoitussidonnaista ja valvottua ja voimassa oleva tietosäntely säilyy.

Tämä esitys tukee hyvin hallitusohjelman tavoitetta siirtää painopistettä korjaavista palveluista varhaisempaan tukeen ja erityisesti ennaltaehkäisevään toimintaan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

17.11 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen tiimoilta ollaan kyllä hyvin syvässä ytimessä liittyen ennaltaehkäisevään, ennakoivaan terveydenhuoltoon ja vaikuttavuuteen, mitä me halutaan ja mitä meidän on pakko haluta tältä meidän järjestelmältä. Meillähän ovat sähköiset ja digitaaliset sairauskertomukset tulleet jo yli 20 vuotta sitten tähän maahan. Moni tietää esimerkkejä, jotka osoittavat, että me ei olla kauhean hyvin onnistuttu niitten sisäänajamisessa. Tämänäyttöinen toiminta on juuri se mahdollisuus, minkä tämä digitaalinen maailma tuo, ja olen tästä todella innoissani. Kun tämä tehdään oikealla tavalla, niin tästä on vuosiksi meille hyötyä eteenpäin.

Totta kai, kuten edustaja Lahdenperäkin sanoi, meidän täytyy pitää huolta tietosuojasta ja yksityisyydensuojasta, mutta maailma on digitalisoitunut myös terveydenhuollossa. Tämä on juuri se tapa, millä sitä pitää hyödyntää tulevaisuudessa ennaltaehkäisevässä ja ennakoivassa mielessä, ja olen vahvasti tämän esityksen kannalla. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 159/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 174/2025 vp
Valiokunnan mietintö StVM 2/2026 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Keskustelu

17.12 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvokas puhemies! Tämä esitys vahvistaa Suomen kykyä toimia nopeasti ja tehokkaasti tilanteissa, joissa terveydenhuollon ja sosiaalihuollon voimavarat joutuvat äkillisesti koetukselle. Esityksessä muutetaan terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilölakeja siten, että kansainvälisen avun vastaanottaminen mahdollistuu selkeästi ilman viiveitä silloin, kun Suomi sitä eniten tarvitsee. Muutoksen myötä ulkomaiset säännellyissä terveydenhuollon tehtävissä toimivat ammattilaiset voisivat työskennellä Suomessa kansainvälisen avun osana ilman erillisiä suomalaisia lupamenettelyjä niissä tilanteissa, joissa apua on pyydetty valtioneuvoston tai tasavallan presidentin toimesta. Samalla tehdään myös tekniset muutokset sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölakeihin, jotta ne vastaavat uudistuvaa valtion aluehallintorakennetta ja uuden Lupa- ja valvontaviraston perustamista. Näitä muutoksia myös sosiaali- ja terveysvaliokunta tarkensi käsittelyssään.

Arvoisa puhemies! Näillä muutoksilla on yksi selkeä tavoite. Se on varmistaa, että Suomi pystyy saamaan ja antamaan kansainvälistä apua silloin, kun kyse on kiireellisestä ihmishenkiä koskettavasta tilanteesta. Nykyinen lainsäädäntö ei mahdollista riittävän nopeaa reagointia. Lupaprosessit tai hallinnolliset esteet eivät saa olla syynä avun viivästymiseen suuronnettomuudessa, pandemiatilanteessa tai kriisissä, jossa terveydenhuollon kotimainen kantokyky on koetuksella.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys liittyy suoraan Suomen kokonaisturvallisuuteen. Sotejärjestelmä on osa yhteiskunnan kriittisiä palveluita. Kun avun vastaanottamista helpotetaan, vahvistamme koko järjestelmämme iskunkestävyyttä. Tämä on osa suurempaa kokonaisuutta, jossa Suomi rakentaa varautumistaan yhdessä kumppanimaiden kanssa. On tärkeää, ettei meidän tarvitse poikkeusoloissa keksiä hätäisiä väliaikaisia ratkaisuja, vaan valmiudet ovat kunnossa jo ennakolta. Tämä vahvistaa myös kansalaistemme luottamusta ja sitoutumista yhteistoimintaan, kun keskeiset ratkaisut ja toimintamallit ovat tiedossa etukäteen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

17.16 **Ville Merinen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tähän lakiin liittyviä asioita, mitä tuli mieleen, kun tuossa pohdin tätä äsken: On tärkeätä, että vaikka on kriisi, niin silti turvataan ihmisten henki ja terveys. Sitten toisaalta on myös tärkeää pitää kiinni työelämän pelisäännöistä. Vaikka tässä laissa nyt ei niin selkeästi ehkä ole semmoista asiaa, niin huomaan, että tämä on herättänyt jonkin verran semmoista epävarmuutta lähihoitajapuolella. Me tehtiin siihen liittyen tällainen lausuma, jota esitän tässä: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto turvaa sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilölainsäädännön ja valmiuslain kokonaisuudistusten tulevien valmistelujen yhteydessä lähihoitajien aseman siten, että he voivat jatkossakin pysyä sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilörekisterissä, sekä arvioi mahdollisuutta muuttaa ammattiasema nimikesuojatusta laillistetuksi ammattihenkilöksi.” — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

17.17 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Keskustelussa on hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain ja sosiaalihuollon ammattihenkilöistä annetun lain muuttamisesta.

Maailmanpolitiikan ja turvallisuusympäristön muutokset ovat osoittaneet, että varautuminen on välttämätöntä. Tässä ollaan kokonaisturvallisuuden, resilienssin, Suomen menestymisen ja pärjäämisen ytimessä omalla tavallaan. Tällä lakimuutoksella vahvistetaan Suomen kykyä toimia nopeasti vakavassakin kriisitilanteessa. Se mahdollistaa kansainvälisen avun vastaanottamisen sosiaali- ja terveydenhuollossa joustavasti ja viivytyksettä, jos oma toimintakykymme on uhattuna. Jatkossa pystymme siis ottamaan avun vastaan heti silloin, kun sitä tarvitsemme. On myös tärkeää todeta, että potilasturvallisuudesta ei jousteta, vaan kansainvälisen avun ammattilaiset toimisivat osana suomalaista järjestelmää ja suomalaisessa ohjauksessa, ja kokonaisvastuu pysyy siis suomalaisissa, kotimaisissa käsissä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.18 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä puhutaan ammattilaisista, niitten vertailtavuudesta ja tänne tulosta, ja edustaja Merinen teki tuossa erittäin hyvän ehdotuksen. Kannatan edustaja Merisen lausumaehdotusta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

17.19 **Milla Lahdenperä kok:** Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys koskee terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilölainsäädäntöä ja vastaa ennen kaikkea yhteen kysymykseen: onko Suomella riittävät ja joustavat edellytykset vastaanottaa kansainvälistä apua sosiaali- ja terveydenhuollossa poikkeus- ja kriisitilanteissa?

Esityksen ydin on hallitusohjelman mukainen. Lainsäädäntöä muutetaan siten, että kansainvälisen avun yhteydessä Suomeen saapuvat terveydenhuollon ammattihenkilöt voivat toimia ilman normaaleja lupa- ja rekisteröintimenettelyjä, kun toiminta perustuu Suomen viranomaisen tekemään päätökseen avun vastaanottamisesta esimerkiksi poikkeusoloissa, suuronnettomuustilanteissa tai muussa kriisitilanteessa. Esityksellä vahvistetaan Suomen valmiutta, huoltovarmuutta ja kansainvälistä yhteistyökykyä.

Tässähän ei ole kyse pysyvästä muutoksesta ammattihenkilöjärjestelmään eikä kansallisen valvonnan purkamisesta, vaan soveltamisala on tarkasti rajattu kansainväliseen apuun, sen laajuuteen ja keston. Kansainvälisten ammattihenkilöiden toiminta kytkeytyy aina viranomaispäätökseen, eivätkä he toimi itsenäisinä ammatinharjoittajina tai kansallisen järjestelmän ulkopuolella. Normaalioloissa ja kotimaisessa palvelujärjestelmässä ammattihenkilöitä koskeva sääntely säilyy ennallaan. Minusta tämä on myös hyvin perusteltu ja kannatettava uudistus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

17.20 **Oskari Valtola kok:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Tämä esitys tosiaan koskee ammattihenkilölainsäädäntöä kriisiajoissa, joissa Suomeen tarvitaan henkilöstöä huolehtimaan kansalaistemme ja mahdollisesti esimerkiksi täällä taistelevien joukkojen terveydenhuollosta. Se koskee tosiaan näitä selkeitä kriisitilanteita, joiden päätöksenteon

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

edustaja Hänninen erittäin hyvin kuvasi aiemmassa puheenvuorossaan, ja siinä mielessä edustaja Merisen esittämä lausumaehdotus ei ehkä ihan osu lankulle tämän esityksen kohdalla.

Mutta tämä lainsäädäntömuutos, mitä nyt tehdään ja mitä on aiemmin tehty, kuvaa oikeastaan sitä tilannetta, missä Suomi on pitkään ollut, että meidän varautuminen ja valmistautuminen erilaisiin kriiseihin on ollut ehkä vähän, sanotaan, alkeellisella tasolla, ja nyt tämän hallituksen aikana ja Nato-jäsenyyden myötä näitä on tuotu paremmin nykyiseen tilanteeseen sopiviksi. Tämä on hyvä jatkumo siinä, ja kannatan tätä esitystä lämpimästi.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan kertomus 2025

Kertomus K 11/2026 vp

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään 30 minuuttia. Jos puhujalistaa ei tässä ajassa ehditä käydä loppuun, asian käsittely keskeytetään ja sitä jatketaan muiden asiakohtien jälkeen. — Keskustelua. Valtuuskunnan puheenjohtaja, edustaja Kaunisto esittelee. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.22 **Ville Kaunisto kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todellakin esittelen tämän Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan toimintakertomuksen. Se esittelyhän, minkä annan, antaa oivan mahdollisuuden keskustella tässä salissa myös maailman turvallisuusarkkitehtuurin muutoksesta, multilateralismin murroksesta ja sääntöpohjaisuuden heikkenemisestä. Kaikki ne periaatteet, joihin Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on nojautunut, näyttävät uudessa valossa vallitsevassa maailmantilanteessa, jossa aktiiviset sodat, hybridiuhkat ja demokratian rapautuminen heijastuvat laajasti vakauteen ja turvallisuuteen.

Etyjin toiminnan lähtökohtana ovat sen periaatteet ja sitoumukset, ajankohtaisiin turvallisuushaasteisiin vastaaminen sekä järjestön toimintakyvyn turvaaminen. Tämä ei ole helppo tehtävä. Viime vuonna 50 vuotta täyttäneet Helsingin periaatteet ovat edelleen voimassa ja tarjoavat kestävä viitekehyksen myös nykyisten kriisien tarkasteluun. Kun voimapolitiikka haastaa sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen ja kun kahdenvälisiä diilejä suositaan monenkeskeisyyden kustannuksella, voidaan oikeutetusti kysyä, mikä on Etyjin ja muiden kansainvälisten järjestöjen relevanssi ja pystyvätkö he oikeasti vastaamaan nykyajan haasteisiin.

Meidän on uskottava kansainväliseen oikeuteen ja kansainvälisiin järjestöihin, eikä vain uskottava vaan toimittava ja puolustettava niitä. Pienenä maana Suomen on pystyttävä

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

luottamaan sovittuihin toimintatapoihin ja sääntöihin. Maailman suuria haasteita, kuten ilmastonmuutosta, aseteknologian murrosta ja pakolaistilannetta, ei voi ratkaista yksin. Etyjin työkalupakista löytyy paljon työkaluja aikamme haasteisiin. Samalla Suomen on ymmärrettävä tämän uuden maailmanjärjestyksen realiteetit ja toimittava maailmalla tavalla, jossa varmistetaan, että meitä kuunnellaan ja meihin luotetaan, sillä emme voi edistää arvojamme ja intressejämme, jos ovet suljetaan meiltä. Tämä realismi välillä kyllä kirpaisee.

Suomi toimi viime vuonna Etyjin puheenjohtajamaana. Suomen ykkösprioriteetti oli Ukrainan tukeminen, ja siihen on pyritty monella eri tavalla. Suomen Etyj-valtuuskunta on ylläpitänyt hyviä yhteyksiä Ukrainan Etyj-valtuuskunnan kanssa, käynyt heidän kanssaan suoria avoimia keskusteluja Etyjin istuntojen yhteydessä ja NB8-kontekstissa sekä tukenut Ukrainan sivutapahtumia ja muistuttanut Ukrainan tukemisen merkityksestä useissa puheenvuoroissa kertomusvuonna. Ukrainasta kaapattujen lasten tilanne on yksi teema, jota valtuuskunnan jäsenet ovat pitäneet erinomaisella tavalla esillä.

Suomen valtuuskunta toimi viime vuonna aktiivisesti Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen puolella. 50-vuotisjuhlavuonna halusimme muistuttaa Etyjin historiasta ja synnystä ja järjestimme Porton istunnossa elokuvanäytöksen, jossa yli 50 Etyj-parlamentaarikolle näytettiin Arthur Franckin Etyj-dokumenttielokuva The Helsinki Effect. Dokumentti on tärkeä muistutus siitä, että diplomatia on hidasta ja välillä tylsääkin, mutta sillä saadaan aikaiseksi merkittäviä tuloksia — suosittelen jokaiselle.

Järjestimme viime vuonna myös ODIHRin kanssa eduskunnassa seminaarin, jossa keskusteltiin tasa-arvotyön merkityksestä parlamenteissa. Kokoukseen osallistui noin 80 parlamentaarikkoa 20 maasta, ja siellä hyväksyttiin Helsingin sitoumukset, jotka sisältävät konkreettisia toimenpiteitä tasa-arvon vahvistamiseksi parlamenteissa.

Nostimme viime vuonna valtuuskuntana esiin myös merialueiden turvallisuuden etenkin Itämeren turvallisuustilanteen näkökulmasta ja teimme siitä lisäaihe-ehdotuksen, joka hyväksyttiin Porton kesäkokouksessa. Samassa kokouksessa hyväksyttiin myös edustaja Kauman laatima lisäaihe Etyjin tulevaisuudesta.

Kun edustaja Pia Kauma on nyt mainittu, niin haluaisin tässä yhteydessä kiittää häntä panoksestaan parlamentaarisen yleiskokouksen puheenjohtajana. Tehtävä päättyi viime vuoden heinäkuussa, ja edustaja Kauma teki valtavan työn yleiskokouksen asioiden eteen ja sai siitä paljon kiitosta eri valtuuskunnista yli puoluerajojen. Suomi kun näkyy maailmalla, se on aina myönteistä, etenkin kun teemme sen yhdessä ja rakentaen.

Etyjin yksi näkyvimmistä toiminnoista on vaalitarkkailu. Valtuuskunnan jäsenet ovat osallistuneet aktiivisesti vaalitarkkailumissioille Albaniassa, Kirgisiassa ja Moldovassa. Samalla tiedostamme, että vaalipäivä on vain yksi osa vaaleja ja uuden teknologian myötä vaalivaikuttaminen, tekoälykehitys ja demokratian kriisi tuovat haasteita vaalien uskottavuuteen ja äänestäjien luottamukseen siihen, että vaaleilla voi vaikuttaa. On tärkeää pohtia keinoja, joilla voidaan valvoa myös näitä vaaleihin liittyviä haasteita.

Etyj on meille tärkeä järjestö, ja meidän on tärkeää varmistaa, että Etyj pystyy toimimaan tehokkaasti myös jatkossa, koska kun tulee aika pohtia rauhaa ja jälleenrakentamista, Etyjillä on tarvittavat työkalut näiden toteuttamiseksi. Siksi emme saa luopua toivosta, kun järjestöä ja sen merkitystä kyseenalaistetaan, vaan meidän on kyettävä varmistamaan, että Etyj on toimintakykyinen ja pysyy relevanttina toimijana nyt ja tulevaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

Aion omassa puheenvuorossani tuolta omalta paikalta ehkä vähän katsastaa tuota tulevaisuutta, kun tähän on näin, että käsittelemme vuoden 2025 asioita tässä yhteydessä. — Kiitoksia, rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

17.28 **Juha Hänninen kok:** Arvoisa puhemies, hyvät kollegat, arvoisa yleisö paikan päällä ja siellä nettien ääressä! Käsittelemme tänään Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan kertomusta ajalta, jolloin turvallisuustilanne on vakavin vuosikymmeniin. Puhumme nyt turvallisuudesta, jota rikotaan tässä ajassa räikeästi, erityisesti Venäjän raakalaismaisessa hyökkäyssodassa Ukrainaa vastaan.

Kyse ei ole vain Ukrainan turvallisuudesta vaan koko Euroopan vakaudesta ja siitä, hyväksytäänkö voimankäyttö, väkivalta, politiikan välineeksi. Tämä kertomus ei ole vain rutiiniluonteinen katsaus, vaan se on kuva ajasta, jossa sääntöpohjainen järjestys, demokratia ja kokonaisturvallisuus ovat suorassa paineessa. Suomi toimi kertomusvuonna Etyjin puheenjohtajanaan. Se toi Suomelle näkyvyyttä mutta ennen kaikkea vastuuta.

Arvoisa puhemies! Turvallisuuden näkökulmasta tässä kertomuksessa nousee vahvasti esiin hybridivaikuttaminen, disinformaatio ja vaaleihin kohdistuva ulkoinen vaikuttaminen. Vaalitarkkailua koskevat havainnot Romaniasta, Moldovasta ja muista maista osoittavat, että demokratiaa horjutetaan yhä useammin digitaalisin ja teknologisin keinoin, mukaan lukien tekoälyn hyödyntäminen. Tämä on suora uhka yhteiskuntien turvallisuudelle ja kansalaisten luottamukselle. Kuten kertomuksessa todetaan, demokratiaan kohdistuvat hyökkäykset ovat usein näkymättömiä mutta pitkävaikutteisia. Niihin vastaaminen edellyttää sekä kansallisia toimia että kansainvälistä yhteistyötä.

Arvoisa puhemies! Turvallisuus ei tässä kertomuksessa rajoitu sotilaallisiin kysymyksiin. Meriturvallisuus, yhteiskuntien kriittiset rakenteet, kyberturvallisuus ja järjestäytyneen rikollisuuden torjunta nousevat kaikki osaksi myös Etyjin kokonaisvaltaista turvallisuuskäsitystä. Ja listaa yhä jatkaen myös inhimillinen turvallisuus on erottamaton osa kokonaisturvallisuutta. Ukrainasta kaapattujen lasten tilanne, siviileihin kohdistuvat iskut, kulttuurikohteiden systemaattinen tuhoaminen ja kansalaisyhteiskunnan tilan kaventuminen ovat vakavia rikkomuksia, joihin kansainvälisen yhteisön on vastattava johdonmukaisesti. Tätä olen myös itse usein täällä peräänkuuluttanut. Kun puhumme turvallisuudesta, on ajateltava turvallisuutta laajana kokonaisuutena ja rikolliset, viholliset, on saatava vastuuseen.

Arvoisa puhemies! Tahdon lisäksi kiittää Suomen valtuuskuntaa siitä, että se on ollut aloitteellinen meriturvallisuutta koskevassa työssä aikana, jolloin Itämeren ja muiden merialueiden turvallisuustilanne on heikentynyt. Se on Suomen turvallisuuden kannalta ehdottoman tärkeää.

Tämä kertomus osoittaa, että Etyj ei ole menneisyyden jäännös vaan välttämätön paikka vuoropuhelulle, yhteistyölle ja turvallisuuden rakentamiselle aikana, jolloin vaihtoehdot ovat vähissä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

17.33 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Etyj-kertomus, valtuuskunnan kertomus, antaa mahdollisuuden laajalle geopoliittiselle keskustelulle, mutta ymmärrän toki, että edustajilla on paljon kiireitä, ja siinä mielessä on ehkä harmi, miten suppeaksi tämä keskustelu mahdollisesti on jäämässä, ellen tässä onnistu innostamaan lisää mielipiteitä pöytään.

Olennaistahan tässä on, että tosissaan kertomus on vuodelta 2025, ja sehän tässä haastaa tietyllä tavalla, että puhutaan menneestä. No, näinhän se toimii, kun kertomusta käsitellään, mutta siinä on tiettyjä haasteita. Ehkä osittain osoittaa aiheen vähäinen mielenkiinto myös sen, että prosessia olisi jotenkin parannettava. En tiedä, miten se ratkaistaan.

Koska olennaisempaa on se, että puhutaan laajasti turvallisuudesta tai geopolitiikasta, niin katsotaan vähän tulevaisuuteen Etyjin kautta.

Olennaistahan on ymmärtää, kun puhutaan Etyjistä, että Etyjissä ei ole jäseniä, jäsenmaita, vaan siinä on osallistujamaita. Tämä yksinkertaistettuna tarkoittaa sitä, että jos on jäsenmaa, niin jäsenmaa on lähtökohtaisesti helpompi erottaa kuin osallistujamaa. Tämä osittain toimii pohjana siihen, että Venäjä edelleen on Etyjin yksi osallistujamaa. Keskeistähän tässä on, että on toki totta, että Venäjän osallistuminen on aiheuttanut haasteita, heidän käyttäytymisensä ei millään tavalla tälläkään diplomatian alustalla ole sitä, mitä toivoisi sen olevan, mutta he ovat mukana. Sillä kai on joku arvo, vaikka se, niin kuin sanoin tuossa aloituspuheenvuorossa, hieman välillä kirpasi.

Olennaisempi asia on se, että Yhdysvallat, joka on hyvin vahvasti tällä hetkellä presidentti Trumpin johdolla irtisanoutunut kansainvälisistä yhteistyöjärjestöistä ja yhteistyöstä, kokee tämän järjestön edelleen sen arvoisena, että he ovat tätä mukana rahoittamassa. Väittäisin, että tässä on se kytkentä, että Venäjä on vielä tässä järjestössä mukana. Yhdysvallat näkee siis arvon tälle järjestölle, kun se päivä koittaa, että aletaan puhumaan rauhanneuvotteluista, kun Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa saadaan päätökseen. Eli tällä on merkittävä rooli siinä mielessä.

No, aika loppuu, niin ehkä en tästä lähde sen enempää. Tuossa on vielä monta aihetta, mitä voisin käsitellä, mutta olennaista on se, että Yhdysvallat näkee järjestölle merkityksen. Silloin uskon, että kun tässä on vahva Suomi-linkitys tämän järjestön historiassa, niin tämä on myös Suomelle mahdollisuus toimia omanlaisena diplomatian rakentajana meidän historiallisen esimerkin kautta, ja sillekin on annettava merkittävä arvo. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Valtola.

17.36 **Oskari Valtola kok:** Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Edustaja Kaunisto puhui erittäin hyvin Etyjin tärkeästä merkityksestä maailmanpolitiikan näyttämöllä. Itse haluan erityisesti korostaa sitä työtä, mitä Etyj on tehnyt Ukrainan tukemiseksi vuoden 2025 aikana. Kun tuota Venäjän raakalaismaista, laitonta hyökkäyssotaa on nyt käyty vuodesta 2022 alkaen, niin on tärkeää, että meillä on organisaatioita ja järjestöjä, jotka ylläpitävät tätä tukea ja asiaa ja — niin kuin edellisessä puheenvuorossa hyvin tuli esille — toimivat myös alustana tai jonkinlaisena pienenä linkkinä, jonka kautta pystytään ehkä rauhanprosessia sitten jossain vaiheessa edistämään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunisto.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

17.37 **Ville Kaunisto kok:** Arvoisa rouva puhemies! Nostan vielä esiin Etyjin yhden keskeisen toiminnan, jonka tuossa esittelypuheenvuorossakin nostin, ja se on vaalitarkkailu. Kuten sanoin, me olemme vuonna 2025 tehneet vaalitarkkailua, mutta ennen kaikkea me teemme sitä vuonna 2026, ja jälleen kerran nähdään, miten merkittäviä vaaleja tässä on edessä ja takana. Puolitoista viikkoa sitten Etyj oli osallisena tarkkailemassa Unkarin parlamenttivaaleja, ja voidaan sanoa, että Unkarin parlamenttivaalit olivat yksi Euroopan tärkeimmistä vaaleista moneen vuoteen. Siinä mielessä Etyjin aktiivinen osallistuminen kyseisissä vaaleissa oli aivan keskeistä. Toisaalta, kun katsotaan eteenpäin, syksyllä Yhdysvalloissa tulee välivaalit, ja me emme varmastikaan voi olla kukaan sitä mieltä, etteikö näillä välivaaleilla olisi merkittävä vaikutus niin globaalisti kuin Euroopalle ja Suomelle. Eli siinä mielessä Etyjin osallistuminen vaalitarkkailun kautta diplomaattiseen työhön, demokratian vahvistamiseen ja vapauden rakentamiseen on kyllä asia, josta me voimme olla ylpeitä.

Ehkä se olennaisin asia menemättä sen enempää vaalituloksiin tai mahdollisiin skenaarioihin, mitä vaalitulokset tuovat, on siis ymmärtää Etyjin roolista vaalitarkkailussa se, että tärkeintähän meille ei ole se, että me löydettäisiin vilppiä. Tämä ei ole se toimintamalli, että me etsitään vilppiä, vaan se keskeisin asia on, että me todistamme, että kaikki on mennyt hyvin. Tämä on valtavan tärkeää, kun puhutaan demokraattisesta järjestelmästä ja sen kestämisestä tulevaisuudessa. Voisin väittää, että Unkarin parlamenttivaalien selkeä lopputulos vei ehkä painetta pois siitä todistamisesta, että kaikki meni hyvin, mutta mitä jos olisikin ollut tiukemmat vaalit? Väitän, että sillä kansainvälisten tarkkailijoiden roolilla olisi ollut iso merkitys, kun oltaisiin käyty sitä keskustelua, miten ne äännet lopulta menivätään. Eli tämä vaalitarkkailu on kyllä aivan keskeinen rooli, mitä Etyj tekee.

Ehkä loppuun totean sen, mitä aivan liian usein tässä salissa sanon, mutta sanon sen silti uudelleen: Jos me tässä maailmanajassa Suomea käperrytään sisäänpäin ja jäädään tänne meidän omien rajojen sisään emmekä vaikuta kansainvälisesti monella tasolla niin tasavallan presidentin, valtioneuvoston kuin eduskunnan suunnalta, niin silloin kyllä olemme kovin yksinäisiä. Aina haluan muistuttaa, että edustajien rooli kansainvälisessä työssä, diplomatiassa, on kyllä aivan keskeistä, ja sitä ei sopisi ikinä vähätellä. [Juha Hänninen: Hyvin sanottu!] — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan.

9. Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle valtioneuvoston jäsenen sidonnaisuuksista (Poutala)

Valtioneuvoston kirjelmä VN 3/2026 vp

Keskustelu

Työjärjestyksen mukaan eduskunta ei tee päätöstä asiasta. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

10. Valtioneuvoston selonteko valtakunnallisesta liikennejärjestelmäsuunnitelmasta vuosille 2026–2037

Valtioneuvoston selonteko VNS 10/2025 vp
Valiokunnan mietintö LiVM 3/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 22.4.2026 pidettävään täysistuntoon.

11. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle aluekehittämisen ja EU:n alue- ja rakennepolitiikan lainsäädännöstä

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2025 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 3/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 22.4.2026 pidettävään täysistuntoon.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Euroopan unionin yhteisen kalastuspolitiikan kansallisesta täytäntöönpanosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 201/2025 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 5/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 22.4.2026 pidettävään täysistuntoon.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikuntalain 7 §:n kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 23/2026 vp
Valiokunnan mietintö SiVM 2/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 22.4.2026 pidettävään täysistuntoon.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle tietosuojaalainsäädännön kokonaisuudistukseen liittyvistä muutoksista oikeusministeriön hallinnonalan lainsäädäntöön

Hallituksen esitys HE 9/2026 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 4/2026 vp

Mietinnön pöydällepano

Mietintö pantiin pöydälle 22.4.2026 pidettävään täysistuntoon.

Pöytäkirja PTK 39/2026 vp

15. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 22.4.2026 klo 14.00.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tämä täysistunto on päättynyt. Kiitos kaikille!

Täysistunto lopetettiin klo 17.41.

Pöytäkirjan vakuudeksi: